

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

ABIKS TAOTLEJALE

Eesti maaelu arengukava 2014-2020 pindalatoetused

KSM
KSK
KSA
MULD
VESI
SORT
MAH
NAT

Taotluste vastuvõtt e-PRIAs 2.–21. maini

Tallinn
Tartu
2020

SISUKORD

1. Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020 pindala- ja loomatoetused 2020. aastal.....	4
2. Üldised nõuded	4
2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa.....	4
2.1.1. Põllumajandusmaa kasutusõigus	5
2.2. Nõuetele vastavuse nõuded.....	7
3. Toetuste nõuded	7
3.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetuse nõuded	7
3.1.1. KSM põhitegevus.....	8
3.1.2. KSM lisategevused	19
3.2. Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse ning maasikakasvatuse toetuse (KSK) nõuded	21
3.3. Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse (KSA) nõuded ...	24
3.4. Piirkondliku mullakaitse (MULD) toetuse nõuded.....	27
3.5. Piirkondliku veekaitse (VESI) toetuse nõuded	29
3.5.1. Maa rohumaana hoidmisega seotud nõuded	30
3.5.2. Maa talvise taimkatte all hoidmisega seotud nõue	31
3.6. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetuse nõuded	31
3.7. Mahepõllumajandusele ülemineku toetuse ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetuse nõuded	35
3.8. Natura 2000 toetus põllumajandusmaale nõuded (NAT)	43
4. Kohustus	44
4.1. Kohustuse üleandmine	45
4.2. Kohustuse suurendamine	45
4.3. Kohustuse asendamine.....	46
4.4. Kohustuse pikendamine	46
5. Taotlemine	46
5.1. Taotleja andmete kandmine registrisse	47
5.2. Põllumajandusmaa registrisse kandmine	47
5.3. Põldude joonistamine „Minu põllud“ teenuses.....	48
5.4. Taotluse täitmine vanas e-PRIAs	52
5.5. Taotluse esitamine	55
5.6. SORT toetuse originaaldokumentide esitamine.....	56
5.7. Taotlusel esitatud andmete muutmine	57
5.8. Põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist	57
5.9. Taotluse tagasivõtmine (annulleerimine).....	57
5.10. Vääramatud jõud ja erandlikud asjaolud.....	58
5.11. Kohustuse jätkamine taotleja surma korral.....	58
6. Taotluse kontrollimine.....	59
6.1. Halduskontroll.....	59
6.2. Kohapealne kontroll.....	60
7. Toetuse vähendamine	61
7.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu	62
7.1.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu KSM, KSK, KSA, MULD, VESI, SORT, MAH toetusel.....	62
7.1.2. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu NAT toetusel.....	62
7.2. Toetuse vähendamine baas- ja toetatavate nõuete rikkumise eest	65
7.3. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ei ole deklareerinud kogu maakasutust	65
7.4. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu ..	65

7.5. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ületab maksimaalset toetuse suurust.....	66
8. Toetuse määramine või taotluse rahuldamata jätmine.....	66
9. Toetuse maksmine.....	67
9.1. Maksimaalne toetuse suurus	67
9.2. Ühikumäärad.....	69
9.2.1. KSM toetuse ühikumäärad.....	69
9.2.2. KSK toetuse ühikumäär	69
9.2.3. KSA toetuse ühikumäär	69
9.2.4. MULD toetuse ühikumäär	69
9.2.5. VESI toetuse ühikumäärad	69
9.2.6. SORT toetuse ühikumäärad	70
9.2.7. MAH toetuse ühikumäärad	70
9.2.8. NAT ühikumäär	72
9.3. Ühikumäära vähendamine	73
10. Otsuse vaidlustamine	73
11. Toetuse tagasinõudmine	73
12. Toetuse saamisest ja kasutamisest teavitamine.....	74
13. Keskkonnatoetuste seire ja hindamine	74
14. Toetuste aluseks olevad õigusaktid.....	75
14.1. Eesti õigusaktid	75
14.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused.....	76
14.3. Muud dokumendid	77

1. Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020 pindala- ja loomatoetused 2020. aastal

13. veebruaril 2015. aastal kiitis Euroopa Komisjon heaks [Eesti maaelu arengukava 2014–2020](#) (edaspidi MAK). 2020. aastal saab taotleda järgmisi MAK pindala- ja loomatoetusi (maaeluministri 20. märtsi 2020. a määrus nr 16 „[2020. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused](#)“):

1. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede ehk põllumajanduslik keskkonnatoetus:
 - 1.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetus
 - 1.2. Piirkondlik mullakaitse (MULD) toetus
 - 1.3. Piirkondlik veekaitse (VESI) toetus
 - 1.4. Keskkonnasõbraliku aianduse toetus: keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse (KSA) toetus ning keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse (KSK) toetus
 - 1.5. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetus
 - 1.6. Ohustatud tõugu looma pidamise (OTL) toetus
 - 1.7. Poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetus
2. Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetus
3. Loomade heaolu (LHT) toetus
4. Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav (NAT) toetus
5. Natura 2000 erametsamaa (NAM) toetus

Käesolev „Abiks taotlejale” ei käsitle Natura 2000 erametsamaa, poolloodusliku koosluse hooldamise, ohustatud tõugu looma pidamise ja loomade heaolu toetuse taotlemiseks vajalikku infot.

2. Üldised nõuded

2.1. Toetusõiguslik põllumajandusmaa

Otsetoetuste ja MAK toetuste menetlemisel on aluseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide register.

Põld, millele soovitakse toetusi taotleda, peab asuma registrisse kantud põllumassiivil. Registrisse kantakse toetusõiguslikuna põllumajandusmaa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, püsirohumaana või püskikultuuride all oleva maana.

Toetusõigusliku põllumassiivi pindala hulka arvatakse:

1) kuni 2 meetri laiune hekk, kraav, piire, traditsiooniline maastikuobjekt või muu maastikule iseloomulik vorm. Piirete all peetakse näiteks silmas teatud piirkondadele omaseid kiviaedu. Traditsioonilisteks maastikuobjektideks on näiteks puude või põõsaste read. Karjateed arvestatakse olenemata nende laiusest põllu pindala sisse;

2) määruse „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“ (edaspidi HPK määrus) § 3 lõigetes 1-10 nimetatud maastikuelemendid. Nendeks maastikuelementideks on põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed; [looduskaitseaduse](#) § 4 lõikes 1 sätestatud kaitstavad looduse üksikobjektid, milleks on üksik puu, kivi (sh rahn või kiviakn) ja allikas; [muinsuskaitseaduse](#) § 11 lõigetes 2, 3 ja 6 sätestatud kinnismälestised, mis on matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild ning pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

Maastikuelemendid arvestatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka, kui need on taotleja poolt deklareeritud, taotleja kasutuses ning kantud põllumassiivide registrisse.

Nt taotlejal oli 2014. aastal deklareeritud nisu põld pindalaga 2,5 ha, millest varasemalt oli välja arvatud 0,5 ha põllusaar, mis ei olnud toetusõiguslik. 2015. aastast on põllusaar arvatud põllumajanduskultuuri pindala hulka ning maksimaalseks toetusõiguslikuks pindalaks on seega 3,0 ha. Põldude loetelus saab taotleja kasvatavata põllumajanduskultuuri pindalaks märkida 3,0 ha, mitte 2,5 ha.

Põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse ka põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud/põõsast (vastavalt [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#), artikli 9 lõike 3 punktis b sätestatud tingimustele). Viimasel kahel aastal aktiivses kasutuses olnud põllumassiivide piirid on nähtavad põllumassiivide [veebikaardil](#).

Toetusõigusliku põllumajandusmaana ei käsitleta:

- põllumassiivil paiknevaid üle 0,01 ha suuruseid maa-alasid, kus põllumajandustootmine ei ole võimalik või millel ei paikne määruse „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“ § 3 lõigetes 1-10 kirjeldatud maastikuelemendid. Põllu pindalast tuleb välja arvata ka ehitised (nt hooned, tehnorajatised sh päikesepaneelide alune maa jne) ning eelmisest aastast seisvad heina- ja silopallid, ühel kohal hoitavate põllumajandusmasinate alune maa, taimestikuta kivihunnikud, tiigid, pidevalt liigniisked alad jms objektid;
- pidevalt liigniiskeid alasid. Liigniiske on ala, millel veerohkuse tõttu mullas ei ole võimalik teha põllumajanduslikke töid agrotehniliselt õigel ajal ja viisil. Liigniisked alad jagatakse järgmiselt:
 - pidevalt liigniisked alad. Alad, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Põllumajandusmaa hulka ei loeta tiike, mudaseid/soiseid alasid ja roostikke/kõrkjastikke. Pidevalt liigniisketes tingimustes toimub ka soostumine ning neid alasid on võimalik tuvastada iseloomuliku taimestiku järgi;
 - ajutiselt liigniisked alad. Ajutiselt liigniiskeid alasid ei kustutata registrist. Küll aga tuleb taotlejal sellistele aladele toetuse taotlemisel objektiivselt hinnata, kas toetuse taotlemise aastal on võimalik seda põllumajandusmaad ka põllumajanduslikuks tegevuseks kasutada;
- metsakultuuride kasvatamist;
- valatud põrandaga kasvuhooneid, kuna tegemist on ehitistega. Toetusõiguslikud on vaid muldpinnaga kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse mullas. Kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse nt kivivillal või kasutatakse hüdroponilist süsteemi, ei ole toetusõiguslikud, samuti sellised, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides;
- õuealad. Õuealad ei kuulu toetusõigusliku maa hulka;

2.1.1. Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kohustuseaastal kasutada. Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka selle maa reaalne kasutamine.

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb

põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Maa omanik, kes maa harimisega ei tegele, ei ole samuti õigustatud toetust saama. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maa kasutamine ja sellega seotud kulutuste tegemine.

Oluline on tähele panna, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339–360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Seega soovitame võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks sõlmida lepingud kirjalikult. Sama kehtib ka lepingute ülesütlemise kohta.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib võtta ise maa kasutusse või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused (sh kellel on õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule tuleb lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendileantav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201–224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389–395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil:

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. a määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lg 3 p 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks.
2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt riigivaraseaduse regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. Riigivaraseaduse § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepitakse kokku lepingu avalikustamises avaliku teabe seaduse kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui avaliku teabe seaduse alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Seega riigi omandis olevate maade puhul, erinevalt eraomandis olevatest maadest, on maade kasutusse andmisel ette nähtud kohustuslik kirjalik vorminõue.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning veenduma, et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad

neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igal ajal on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. Eelnev tähendab, et igal ajal on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike kui ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. Asjaõigusseaduse § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmise eest.

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust saavad kõik kasutajad sooritada tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Maa-ameti poolt hallatava riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata ka Maa-ameti [Riigimaa kasutuslepingute](#) teemalehel olevast jooksvast uuenevast tabelist "Põllumaa kasutajad". Teemalehel on toodud ka Maa-ameti spetsialistide kontaktandmed, kelle poole lepingutega seoses pöörduda.

Katastriüksuste omandivormi on võimalik vaadata ka [PRIA avalikul veebikaardil](#).

Maa kasutusõigust kontrollitakse kohapealse kontrolli käigus, kuid kasutusõiguse puudumine võib selguda ka administratiivses kontrollis. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolu selgub PRIA administratiivse kontrolli käigus, siis saadab PRIA mõlemale kirjaliku järelepärimise, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

2.2. Nõuetele vastavuse nõuded

Toetuste saajad peavad täitma kohustuseperioodi jooksul oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määruses nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)“ (HPK) sätestatud nõudeid ning kohustuslikke majandamisnõudeid (KM). Nõuetele vastavuse süsteem ja nõuded on pikemalt kirjeldatud trükises „[Nõuetele vastavus ja rohestamine 2020](#)“ ning [PRIA kodulehel](#).

3. Toetuste nõuded

3.1. Keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetuse nõuded

Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 49 „[Keskkonnasõbraliku majandamise toetus](#)“ (edaspidi määrus 49) kehtestab keskkonnasõbraliku majandamise toetuse andmise tingimused ja korra.

KSM toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- 2020. aastal ei saa uut KSM kohustust võtta.
- KSM kohustust ei saa asendada MAH, MULD, VESI maa rohumana hoidmise, KSA kohustusega.

- KSM toetuse puhul ei nõuta täienduskoolitusel osalemist, kui kohustus võetakse üle pärast neljandat kohustuseaastat ja kohustuse ülevõtjal ei olnud varem KSM kohustust.
- Taotlejad, kelle 5-aastane kohustuseperiood lõppes 31.12.2019. a, saavad kohustust ühe kalendriaasta võrra pikendada.

3.1.1. KSM põhitegevus

KSM põhitegevuse toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

KSM toetust ei või taotleda taotleja, kes taotleb samaaegselt MAH toetust.

Taotleja peab igal kohustuseaastal kasvatama põllumajandusliku majapidamise põllumaal vähemalt kolme erinevat põllumajanduskultuuri. Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad maad, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid ja lühiajaline rohumaa) või M (mustkesa). Kolmest põllumajanduskultuurist vähemalt üks peab olema teravili, kaunvili, rühvelkultuur, õlikultuur, kiukultuur, muu tehniline kultuur, ravimtaim, maitsetaim, köögivilj või maasikas.

Põllumajanduskultuuride arvu määratlemisel lähtutakse [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1307/2013](#) artikli 44 lõikes 4 ning [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 639/2014](#) artiklis 40 sätestatust. Selle kohaselt loetakse ühte perekonda kuuluvad põllumajanduskultuurid üldjuhul üheks kultuuriks. Erinevad kultuurtaime perekonnad on näiteks nisu, oder, kaer, rukis, ristik jne. Samasse perekonda kuuluvaid tali- ja suvivilju arvestatakse siiski erineva põllumajanduskultuurina, seega näiteks talinisu ja suvinisu loetakse erinevateks kultuurideks. Alates 2018. aastast loetakse perekonda nisu kuuluv speltanisu erinevaks põllumajanduskultuuriks. Erandi moodustavad ka taimeliigid, mis kuuluvad järgmistesse sugukondadesse: ristõielised (nt raps, rüps, harilik kapsas), maavitsalised (nt kartul, tomat) ja kõrvitsalised (nt kurk, kõrvits), kus iga taimeliiki käsitletakse erineva põllumajanduskultuurina. Erinevate põllumajanduskultuuridena käsitletakse ka kesa (mustkesa, sööt) ja heintaimede segu (rohi ja rohttaimed). Seega kui kasvatatakse puhaskultuurina ristikut ning seguna ristikut ja timutit, siis on tegemist kahe erineva põllumajanduskultuuriga. Kasvatatavad taimede segud, mis koosnevad muudest põllumajanduskultuuridest kui heintaimed, loetakse hoolimata sellest, millistest konkreetsetest põllumajanduskultuuridest segu koosneb, kõik üheks kultuuriks ehk segakultuuriks. Segakultuuriks on näiteks kaunvilja ja teravilja segu. Allakülvide korral loetakse erinevaks põllumajanduskultuuriks üksnes kattevilja. Kui samal põllul kasvatatakse samaaegselt kahte või enam kultuuri eraldi ridades, arvestatakse iga põllumajanduskultuur, mis hõlmab põllust vähemalt 25%, erineva põllumajanduskultuurina. Põllumajanduskultuurid koos süstemaatilise kuuluvusega on nimetatud [põllumajanduskultuuride loetelus](#).

KSM põhitegevuse toetusõiguslik põllumajandusmaa

KSM toetust saab taotleda kokku vähemalt 1,00 ha suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus taotlemise aastal kasutada. Iga põllu või samal massiivil asuvatest samasse ühikumäära gruppi kuuluvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

KSM toetusõiguslik on põllumaa, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, rühvelkultuuri, õlikultuuri, kiukultuuri või muud tehnilist kultuuri (edaspidi põllukultuurid), köögivilja, ravimtaimi, maitsetaimi või maasikat. Kuna kohustuseperioodi jooksul võib tekkida vajadus jätta põllumaa sööti või hoida seda mustkesas, siis vältimaks sellise maa osas kohustuse katkemist ja eelnevalt makstud toetuse tagasimaksmist, on toetusõiguslikuks maaks määratletud ka mustkesa

ja sööti jäetud maa. Kuid sellel kohustuseaastal, kui maad hoitakse mustkesas või jäetakse see sööti, selle maa kohta toetust ei maksta.

Lisaks võib toetust taotleda põllumaa kohta, millel kasvatatakse kuni neljal järjestikusel aastal heintaimi, kuid hiljemalt heintaimede kasvatamise neljandale järjestikusele aastale järgneval kohustuseaastal hiljemalt 15. juuniks peab sellel maal kasvatama kas põllukultuure, köögivilja, ravimtaimi, maitsetaimi, maasikat või hoidma seda maad mustkesas. 2019. aastal võis KSM toetust taotleda ka viienda aasta rohumaa kohta, tingimusel, et sellel maal oli 2018. aastal KSM kohustus ja hiljemalt heintaimede kasvatamise viiendale järjestikusele aastale järgneval kohustuseaastal, so hiljemalt 15.06.2020. a, kasvatatakse seal teravilja, kaunvilja, rühvelkultuuri, õlikultuuri, kiukultuuri, muud tehnilist kultuuri, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või hoitakse seda maad mustkesas. See muudatus võimaldas 2019. aastal jätta KSM kohustusega hõlmatud lühiajalised rohumaad üles kündmata ning kasutada neid alasid loomade karjatamiseks või sööda varumiseks, leevendades 2018. aasta põuast tingitud söödapuudust. NB! Tegemist oli 1-aastase erisusega.

Toetust võib taotleda ka põllumaa kohta, millel kasvatatakse seemne tootmiseks heintaimi, mis on põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määruses nr 56 „[Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded](#)” sätestatud nõuete kohaselt põldtunnustatud. See annab võimaluse taotleda toetust ka üle nelja aasta samal maal kasvatatavate heintaimede kohta, muudel juhtudel peab pärast heintaimede kasvatamise neljandat järjestikust kalendriaastat kasvatama sellel maal põllukultuure, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või hoidma seda maad mustkesas. Heinaseemnepõllu kohta toetuse taotlemiseks tuleb taotlusel põldude loetelus märkida heinaseemnepõllu veergu märke HS. Põllumajandusametisse põldtunnustamise taotlust esitades tuleb kasutada sama põllumassiivi numbrit, põllu numbrit ja põllu pindala, mis esitatakse pindalatoetuste taotlusel ja maksetaotlusel PRIA-le. Kui üle nelja aasta samal maal kasvatatud heintaimi kohustuseaastal ei põldtunnustatud vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu, siis selle maa osas toetust ei maksta või makstakse proportsionaalselt [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artikli 4 kohaselt. Kui üle nelja aasta samal maal kasvatatud heintaimi ei põldtunnustatud taotleja enda süül, siis ei ole see põld toetusõiguslik ja eelnevatel aastatel selle põllu kohta makstud toetus nõutakse tagasi. Kui kuni nelja-aastast heinaseemnepõldu ei põldtunnustatud kohustuseaastal vääramatu jõu, erandlike asjaolude või muude põhjuste tõttu, käsitletakse seda maad kui tavapäraselt kuni nelja-aastast rohumaad.

Kui enne kohustuse võtmist oli heintaimi kasvatatud samal maal juba mitu järjestikust aastat, siis peab kohustuseperioodil sellel maal kasvatama vähemalt pärast rohumaa neljandat aastat põllukultuure, ravimtaimi, maitsetaimi, köögivilja või maasikat või hoidma seda maad mustkesas. See tähendab, et rohumaa vanust arvestatakse tagasiulatuvalt. Kui pärast rohumaa neljandat aastat ei kasvatata kohustuseperioodil sellel maal põllukultuure, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või ei hoita seda maad mustkesas, nõutakse eelmistel kohustuseaastatel selle rohumaa kohta makstud toetus tagasi. See tähendab, et kohustuseperioodi jooksul ei tohi pärast heintaimede kasvatamist jätta maad ka sööti – sel juhul nõutakse samuti selle maa kohta makstud toetus tagasi! Olemasoleva rohumaa ja heinaseemnepõllu uuendamine ilma põllukultuuride, ravimtaimede, maitsetaimede, köögivilja või maasika kasvatamiseta või maa mustkesas hoidmiseta ei katkesta rohumaa vanust. Nimetatud kultuure peab kasvatama hiljemalt pärast rohumaa neljandat aastat põhikultuurina või hoidma maad mustkesas. Sööti jäetud maa, mida kasutatakse heintaimede vaheldusena, ei katkesta olemasoleva rohumaa ega heinaseemnepõllu vanust. Heintaimed võib külvata küll pärast sööti, kuid sellisel juhul peab enne sööti jätmist kasvatama sellel maal põllukultuuri, köögivilja, maasikat, ravim- või maitsetaimi või hoidma seda maad mustkesas.

Enne 15. juunit külvatud heintaimed on taotlemise aasta põhikultuur ja sel juhul loetakse külvamise aasta heintaimede vanuse arvestamisel esimeseks aastaks. Heintaimede allakülvi aasta

loetakse heintaimede vanuse arvestamise juures nullaastaks, kuna põhikultuurina arvestatakse katekultuuri. Ka samal aastal pärast põhikultuuri, milleks võib olla põllukultuur, ravim- või maitsetaimed, köögivilid või maasikas, koristamist külvatud heintaimed arvestatakse nullaastaks. Heintaimede nullaastaks loetakse ka heintaimede külvid, mis on tehtud pärast 15. juunit maale, mida samal aastal hoiti mustkesas.

Kui taotletakse MULD või VESI maa rohumana hoidmise toetust maale, kus on kasvatatud kuni neljal järjestikusel aastal heintaimi, siis see maa ei lähe KSM toetusõigusliku pinna arvestusse!

Kuna KSM toetuse üheks eesmärgiks on suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust, siis arvestatakse toetusõigusliku maa hulka ka mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava tee ja põllukultuuri, köögivilja, maasika, ravim- või maitsetaimede, heintaimede, mustkesas hoitava maa või sööti jäetud maa vahel paiknev kuni 5 meetri laiune mitmeaastaste kõrreliste heintaimede ja teiste rohtsete õistaimede segust koosnev mitmeliigilise taimestikuga rohumaariba (KSMis edaspidi rohumaariba). Kuna sellised rohumaaribad on ka üheks agrotehniliseks võtteks bioloogilise taimekaitse soodustamiseks, siis võib need rohumaaribad arvestada selle toetusõigusliku põllu pindala hulka, millega rohumaariba piirneb.

KSM toetust ei või taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse:

- 1) MAH toetust;
- 2) PLK toetust;
- 3) MULD toetust;
- 4) KSA toetust;
- 5) VESI toetust maa rohumana hoidmise eest.

Püsirohumaad, püsi- ja teiste eelpool loetlemata kultuuride või kultuurigruppide kohta ei saa KSMi taotleda. Tagasirajatud püsirohumaad (maakasutus TAR) ei ole KSM toetusõiguslik maa. Kui püsirohumaad rajatakse tagasi KSM kohustusega maale, siis selle maa osas kohustus katkeb ja eelnevatel aastatel makstud toetus küsitakse tagasi.

KSM baasnõuded

Taotleja peab täitma baasnõudeid kohustuseperioodi jooksul ja need on järgmised:

- 1) peamine põllumajanduskultuur ei tohi hõlmata rohkem kui 75 protsenti põllumaast ja kaks peamist põllumajanduskultuuri ei tohi hõlmata kokku rohkem kui 95 protsenti põllumaast.

Põllumajanduskultuuride arvu määramisel lähtutakse [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1307/2013](#) artikli 44 lõikes 4 ning [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 639/2014](#) artiklis 40 sätestatust. Taotleja peab lisaks kolme põllumajanduskultuuri kasvatamisele, mis on üheks toetusõiguslikkuse nõudeks, pidama arvestust ka kehtestatud kasvupinna lävendite ulatuses, et mitte ületada suurima kasvupinnaga põllumajanduskultuurile kehtestatud määra. Põllumajanduskultuuride osakaalud arvutatakse põllumaal ajavahemikus 15. juunist kuni 1. augustini kasvavate põllumajanduskultuuride kasvupinna alusel. Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad maad, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid ja lühiajaline rohumaad) või M (mustkesa). Nõude täitmise kindlakstegemiseks peab sel ajavahemikul kasvatatav põllumajanduskultuur või kultuurijäädid (nt kõrretüü) olema kohapealses kontrollis tuvastatavad. Taotlusele peab taotleja märkima kultuurid, mis on 15. juuniks maha pandud, istutatud või külvatud.

Juhul, kui kohapealses kontrollis selgub, et taotlusel märgitud kultuur erineb kasvatatavast kultuurist, kuid on muude andmete alusel nõude täitmiseks sobiv, siis loetakse nõue täidetuks.

Põllumajandusliku majapidamise kogu põllumaa iga hektarit võetakse ühe kohustuseaasta jooksul arvesse ainult üks kord;

2) taotleja peab kandma andmed põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse. Põlluraamatusse tuleb kanda ka andmed sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamise kohta selle põllu andmete juurde, millel sertifitseeritud seemet külvisena kasutati;

3) taotleja peab koostama või vajaduse korral uuendama põllumajandusmaa kohta viljavaheldus- või külvikorraplaani. Vastava aasta kohta koostatud plaan peab olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadav viis aastat pärast seda aastat, mille kohta plaan on koostatud. Plaanis peavad sisalduma vähemalt HPK määruse [lisas 1](#) oleva viljavaheldus- või [lisas 2](#) oleva külvikorra näidisplaani andmed. Viljavaheldus- või külvikorraplaani ei pea koostama püsirohumaa, püskikultuuride, mitmeaastaste köögiviljade, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks kasutatava põllumajandusmaa kohta ning väiksema kui 0,30 hektari suuruse põllu kohta, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, muud tehnilist kultuuri, köögivilja, õli-, kiu- või rühvelkultuure. Mitmeaastasteks köögiviljadeks loetakse rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk;

4) Haanja, Otepää, Valgjärve, Vastseliina, Rõuge, Antsla, Kambja, Kanepi, Nõo ja Võru vallas asuvast põllumajandusmaast peab vähemalt 30% olema talvise taimkatte all. Selle nõude puhul lähtutakse valdade piiridest, mis olid seatud enne 2017. aastal läbiviidud haldusreformi. Talviseks taimkatteks loetakse 1. novembrist kuni 31. märtsini kogu põllumajandusmaal olevad põllumajanduskultuurid ja kõrretüü. Selle nõude puhul lähevad talvise taimkatte arvestusse taotlusel näidatud rohumaad, maasikas, ravim- ja maitsetaimed, püskikultuurid ja ka külvatud taliviljad ning kõrretüü. Kui taotleja valduses on põllumajandusmaid mitmes eelpool nimetatud vallas, siis arvestatakse 30% täitumist kõikides nendes valdades olevast põllumajandusmaast kokku;

5) taotleja peab säilitama põllumajandusmaal asuvat [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 8–10 nimetatud looduse üksikobjekti, kinnismälestist ja kaardistatud pärandkultuuriobjekti. Looduse üksikobjektideks loetakse üksik puu, kivi (sh rahn või kivikülv), allikas, kinnismälestiseks matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild ning pärandkultuuriobjektiks mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum. Nimetatud looduse üksikobjektid ja kinnismälestised on kaardistatud ja taotlejale kättesaadavad nii Maa-ameti kaardirakendusest, EELIS andmebaasist kui ka põllumassiivide veebikaardil <https://kls.pria.ee/kaart/>;

6) taotleja peab tagama, et põllumajandusmaal on välistatud ebasoovitava taimestiku ulatuslik levik ja seda maad on võimalik kasutada järgmisel kasvuperioodil põllumajanduslikuks tegevuseks ilma lisakuludeta. Nimetatud nõue kehtib kogu taotleja kasutuses oleva põllumajandusmaa kohta ja see peab olema visuaalselt tuvastatav. Ebasoovitavate taimede all mõistetakse kõiki neid taimi, mida inimene ei kultiveeri, kuid mis on kohanenud kultuurtaimede kasvutingimustega, kasvavad nendega koos ja vähendavad saaki. Ebasoovitava taimestikuna käsitletakse eelkõige takja, ohaka, puju, putkede ja puittaimede kasvu ja levikut. Nende taimede ulatuslik levik võib põhjustada maa põllumajanduslikust kasutusest väljalangemist. Ulatusliku levikuna mõistetakse kogu põldu hõlmavat ebasoovitavat taimestikku. Põllumajanduslik maa ei ole heas korras, kui põld on võsastunud või seal kasvavad valdavalt ebasoovitavad taimed. Kui putkede ja puittaimedega on põllust kaetud vaid osa, siis see põllu osa ei vasta tingimustele. Ilma lisakuludeta kasutusele võtmine tähendab rohumaad niitmisele või põllumaa kündmisele täiendavate tegevuste tegemist selleks, et seda maad põllumajanduskultuuride kasvatamiseks ette valmistada;

7) enne taimekaitsevahendi kasutamist peab taotleja korraldama põllumajandusmaal taimekahjustajate seire ja kandma andmed seire kohta põlluraamatusse. Seire nõue loetakse täidetuks, kui põlluraamatust on näha, et enne taimekaitsevahendi kasutamist on tehtud taimekahjustajate tõrjevajaduse hindamine. Seire kohta peab taotleja tegema kande põlluraamatusse sellel põllul tehtud tööde lahtrisse, millel taimekaitsevahendit kasutati. Taimekahjustajate seire andmeteks on eelkõige põllul tehtud vaatlused, kuid vajaduse korral võib täiendavalt arvestada muudest allikatest saadud taimekahjustajate leviku andmeid või asjakohase kvalifikatsiooniga konsulentide soovitusi;

8) taotleja peab koostama väetamisplaani [veeseaduse](#) alusel. Veeseaduse kohaselt tuleb taotlejal, kellel on 50 ning rohkem hektarit haritavat maad (haritav maa veeseaduse tähenduses) ja kes kasutavad lämmastikku sisaldavaid väetisi, koostada väetamisplaani veeseaduses sätestatud nõuete kohaselt. Veeseaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri 24.10.2019. a määruse nr 59 „[Vedelsõnniku laotamise plaanis esitatavate andmete loetelu ning laotamisplaani esitamise ja menetlemise kord ning väetamisplaanis esitatavate andmete loetelu ja väetamisplaani pidamise kord](#)“ kohaselt tuleb väetamisplaani kanda kasvatatav kultuur ja selle planeeritav saak, kasutatav planeeritud väetise liik ja kogus, taimede omastatava lämmastiku sisaldus väetises ning keskkonnaministri 03.10.2019. a määruse nr 45 „[Väetise kasutamise ja hoidmise nõuded põhja- ja pinnavee kaitseks ning põllumajandustootmisest pärineva saastatuse vältimiseks ja piiramiseks](#)“ alusel kehtestatud asjakohaste nõuete järgi kasvatatava kultuuri ning selle planeeritava saagi saamiseks vajaliku lämmastiku tarve, täiendavad lämmastikukogused talinisu toiduks kasvatamise korral, eelkultuuri mõju, eelkultuuri mõju arvestamise vähendamine või arvestamata jätmine ning sõnniku järelmõju. Veeseaduse kohaselt koostatud väetamisplaani tuleb täiendada KSMi väetamisplaani nõudes esitatud andmetega.

Toetuse saamise nõuded

Põhitegevuse nõudeid tuleb täita üldjuhul kogu põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslikul maal igal kohustuseaastal. Seega, kui taotletakse toetust ja kohustus on võetud vaid osa põllumajandusliku majapidamise maa kohta, tuleb nõudeid täita siiski kogu põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslikul maal.

1) Viljavahelduse või külvikorra järgimine

Viljavahelduse rakendamine võimaldab ohjata haiguste, kahjurite ja umbrohtude levikut, vähendades seeläbi taimekaitsevahendite kasutamist ning sellest tulenevat riski keskkonnale. Samal maal ei kasvatata sama liiki põllukultuuri või köögivilja kauem kui kahel järjestikusel aastal ning samal maal ei kasvatata teravilja kauem kui kolmel järjestikusel aastal. Teraviljadeks loetakse põllumajanduskultuuride loetelus teraviljade grupis nimetatud põllumajanduskultuure sõltumata sellest, kas neid kasvatatakse haljasmassiks, teraks või energiakultuuriks. Viljavahelduse nõudes arvestatakse sama liiki tali- ja suviviljade puhul nende süstemaatilist kuuluvust, seega on sama liiki suvi- ja taliviljad üks liik ja neid ei tohi samal maal kasvatada kauem kui kahel järjestikusel aastal. Mais ja tatar katkestavad teraviljade järgnevuse külvikorras. Perekonda köömen kuuluvaid põllumajanduskultuure võib kasvatada samal maal kuni kolmel järjestikusel aastal, kuna harilikust köömnest saab saaki mitmel külvijärgsel aastal.

Ristõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure (edaspidi KSMis ristõielised) ei ole lubatud kasvatada samal maal uuesti enne kolme aasta möödumist, kuna ristõieliste sage järgnevus külvikorras on loonud soodsad tingimused taimekahjustajate arvu suurenemiseks. Ristõielised on nimetatud põllumajanduskultuuride loetelus. Seega kui 2016. aastal kasvatati põllul suvirapsi, siis sellel põllul võib suvirapsi või mõnda muud ristõielist kasvatada uuesti 2020. aastal.

Kultuuride järgnevust võetakse arvesse ka segude kasvatamisel. Näiteks kui rapsi või sinepit kasutatakse põldherne tugikultuurina, siis võib sellel maal ristõielisi uuesti kasvatada pärast kolme aasta möödumist. Või kui kahel eelneval aastal on samal põllul kasvatatud nisu või segavilja, mis sisaldab nisu, siis kolmandal aastal ei tohi sellel põllul enam nisu ega nisu sisaldavat segavilja kasvatada. Samamoodi on ka eri liiki teraviljade järgnevuse nõudega (teravilja või teravilja sisaldavaid segusid võib kasvatada kokku kuni kolmel järjestikusel aastal), mille puhul järgitakse samuti eelnevaid aastaid.

Sööti jäetud maa ja mustkesa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride vaheldusena, ei katkesta põllukultuuride ja köögiviljade järgnevust külvikorras. Ka pärast põhikultuuri koristamist samale maale külvatud vahekultuur, mis järgneva kalendriaasta kevadel mulda küntakse, ei katkesta põllukultuuride ja köögiviljade järgnevust külvikorras.

Viljavahelduse või külvikorra nõuded ei hakka kehtima mitte kohustuse võtmise aastast, vaid nende nõuete täitmisel peab arvestama samal maal ka kohustuseperioodile vahetult eelnenud aastatel kasvatatud kultuuridega. Näiteks, kui kohustuse võtmise aastale eelnenud kahel järjestikusel aastal on samal maal kasvatatud nisu, siis esimesel kohustuseaastal ei tohi sellel maal enam nisu kasvatada. Või kui samal maal on enne kohustuse võtmist kolmel või enamal järjestikusel aastal kasvatatud teravilja, siis esimesel kohustuseaastal peab sellel maal kasvatama muud kultuuri kui teravili. Sama on rapsi jt ristõieliste kasvatamisega: kui kohustuse võtmisele vahetult eelnevatel aastatel on kasvatatud ristõielisi, siis võib ristõielisi samal maal kasvatada uuesti kolme aasta pärast.

Kultuuride järgnevust ei pea järgima mitmeaastaste köögiviljade, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamisel ning alla 0,30 hektari suurusel põllul. Mitmeaastasteks köögiviljadeks loetakse rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk.

Põllumajanduskultuurid peavad olema külvatud, maha pandud või istutatud kohustuseaasta 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid või tuleb maad sama kuupäeva seisuga hoida mustkesas või söötis.

2) Liblikõieliste põllumajanduskultuuride kasvatamine

Taotleja peab kasvatama vähemalt 15%-l toetusõiguslikul maal liblikõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure (edaspidi liblikõielised). Liblikõielisi on lubatud kasvatada puhaskultuurina, segus kõrreliste heintaimedega või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega. Liblikõieliste kasvatamise protsendi täitmisel võetakse arvesse ka liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segud, mida kasutatakse allakülvina. Liblikõieliste kasvatamise protsendi täitmise arvestusse võetavad allakülvid peavad olema tehtud taotlemise aastal. Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30%.

Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70%. Herne kasvatamisel tugikultuuriga põhk ja juurejäänused lagunevad ja mineraliseeruvad lämmastikuks aeglasemalt kui herne puhaskultuuris kasvatamisel, säilitades mulla huumusevaru ja minimeerides lämmastiku leostumist. Põldherne kasvatamisel tugikultuuriga tuleb järgida viljavahelduse nõudeid mõlema taimeliigi kohta. Sama liiki põllukultuuri või köögivilja ei ole lubatud kasvatada samal põllul kauem kui kahel järjestikusel aastal. Näiteks, kui kahel eelneval aastal on samal maal kasvatatud kas otra puhaskultuurina või odra-põldherne segu, siis kolmandal aastal ei tohi sellel maal enam otra ega odra-põldherne segu kasvatada. Ühtlasi peab jälgima, et teravilja (sh teravilja sisaldavaid segusid) ei kasvatataks samal põllul enam kui kolmel järjestikusel aastal. Kui herne tugikultuuriks kasutatakse ristõielisi, peab arvestama, et ristõielisi võib samal maal uuesti kasvatada kolme aasta pärast.

Liblikõieliste puhaskultuuride ja liblikõielisi sisaldavate segude kasvatamine külvikorras suurendab mullaviljakust ja parandab mulla füüsikalisi omadusi. Liblikõieliste kasvatamisega väheneb taimekaitsevahendite ja mineraalväetiste kasutamise vajadus ja sellest tulenevalt säilib veekeskonna seisund. Liblikõielised transpordivad sügavamatest mullakihtidest künnikihti mineraalseid toiteelemente ja sümbioosis mügarbakteritega seovad õhulämmastikku, muutes need järgnevatele kultuuridele kättesaadavaks. Mitmeaastaste liblikõieliste abil on võimalik efektiivselt alla suruda umbrohtusid ja vähendada viljaka mullakihi erosiooni. Ühtlasi mitmekesistavad liblikõielised maastikku, on toidutaimedeks tolmeldajatele ja elu-, toidu- ning varjupaikadeks teistele loomadele (sh lindudele), suurendades bioloogilist mitmekesisust.

Viljavaheldus- või külvikorraplaani koostamisel peab taotleja arvestama viljavahelduse või külvikorra ja liblikõieliste kasvatamise nõuetega. Viljavaheldus- või külvikorraplaanid peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad!

3) Sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamine

Taotleja peab kasutama külvisena taotluse esitamise aastale eelneva kalendriaasta sügisesel ja taotluse esitamise aasta kevadisel teraviljade külvipinnal kokku vähemalt 15% sertifitseeritud teraviljaseemet.

Teraviljadeks loetakse põllumajanduskultuuride loetelus teraviljade grupis nimetatud põllumajanduskultuurid. Maisi ja tatra külvipinda ning teravilja ja teiste põllumajanduskultuuride segu külvipinda ei arvestata teraviljade kogupinna hulka ning sertifitseeritud seemnega külvatud teraviljade pinna hulka. Teraviljadest koosnevad segud arvestatakse teraviljade pinna hulka, samuti arvestatakse teraviljade pinna hulka teraviljad või teraviljade segud, millele on tehtud allakülv. Sertifitseeritud seemnena arvestatakse teraviljaseemet kategooriaga supereliit, eliit või sertifitseeritud. Maisi ja tatra sertifitseeritud seemet ei arvestata sertifitseeritud teraviljaseemne hulka.

Eestis kasutatakse sertifitseeritud seemet mitmete teiste riikidega võrreldes oluliselt vähem. Sertifitseeritud seeme on sordiehtne, kontrollitud umbrohuseemnete (sh tuulekaer), taimehaiguste jms näitajate osas, mistõttu tema kasutamine vähendab põldude umbrohtumust ja taimekahjustajate levikut, vähendades vajadust taimekaitsevahendite kasutamise järele. Ühtlasi loob sertifitseeritud seemne kasutamine eeldused suurema ja kvaliteetsema saagi saamiseks, suurendamata keemilist koormust külvipinnale. Kaudselt aidatakse sertifitseeritud seemne nõudega kaasa uute sortide aretamisele. Kuna mitmete põllumajanduskultuuride (nt mais, raps) kasvatamisel kasutatakse juba valdavalt sertifitseeritud seemet, siis on suurem vajadus sertifitseeritud seemne kasutamise järele traditsiooniliste teraviljade kasvatamisel.

Samale põllule ei tohi külvata sertifitseeritud ja sertifitseerimata teravilja seemet, välja arvatud juhul, kui sertifitseerimata seemet kasutatakse allakülviks. Seega ei tohi sertifitseeritud seemet segada sertifitseerimata seemnega, samuti ei tohi põllu üht osa külvata sertifitseerimata ja teist osa sertifitseeritud seemnega. Viimasel juhul loetakse, et tegemist on kahe erineva põlluga.

Seemnepartii sertifitseerimist tõendav külvatud seemne müügipakendi etikett ja sertifitseeritud seemne ostmist tõendav dokument peavad olema kohustuseperioodi jooksul kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad!

4) Glüfosaadipiirang

Glüfosaati sisaldavate umbrohtõrjevahendite ja teiste taimekaitsevahendite kasutamise piiramine suurendab bioloogilist mitmekesisust, tagab mulla- ja vee-elustiku parema ohutuse ja vähendab jääkainete sisaldust toidus ning loomasöödas.

Glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid ei ole lubatud kasutada põllukultuuridel ja köögiviljadel tärkamisest, istutamisest või mahapanemisest kuni saagi koristamiseni. Samuti ei ole lubatud kasutada glüfosaati haljaskesal ja haljasväetiseks kasvatatavatel heintaimedel. Haljaskesa või haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuride puhul märgitakse pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele kasvatatav põllumajanduskultuur ja tehakse haljaskesa korral märke HK ja haljasväetistaimede sissekümneaastal märke HV. Põllul, mille kohta taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest, ei ole lubatud kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid selle lisategevuse toetuse taotlemise kohustuseaastal.

5) Talvine taimkate

Taotleja peab hoidma toitainete leostumise vältimiseks vähemalt 30% toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, kuni 4-aastased rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelise taimiku moodustavad põllumajanduskultuurid, sh ka püüdekultuurid. Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärgranud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks. Kuna sööti jäetud maa ei ole külvatav põllumajanduskultuur, siis sööti jäetud maad talviseks taimkatteks ei arvestata. Koristamata põllukultuure ja kõrretüüd ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ja ei väldi leostumist.

6) Mullaproovid

Mullaproovide analüüsi tulemusi teades on võimalik koostada väetamisplaan selliselt, et see minimeeriks muldade kurnamist ning üleväetamisest tulenevat keskkonnareostust. Samuti on võimalik planeerida mullaanalüüsides tulemustest lähtudes sobivat külvikorda ja agrotehnikat ning vajadusel muldade neutraliseerimist, et luua kultuurtaimede jaoks soodsamad kasvutingimused ja vältida ebaotstarbekat väetiste ning liigset taimekaitsevahendite kasutamist.

Taotlejal peab igal kohustuseaastal olema iga kuni viie hektari toetusõigusliku maa kohta laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta (kehtib kuni 5 aastat) või kui mullaanalüüsi ei ole esitada, siis peab korraldama mullaproovid ja analüüsid. Taotleja peab korraldama toetusõigusliku maa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüsides tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt kohustuseaasta 1. detsembriks. Kui toetusõiguslikult maalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta, peab taotleja korraldama mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks. Näiteks, kui eelmised mullaproovid võeti 2015. aastal, tuleb uued proovid võtta 2020. aasta 1. detsembriks.

Taotleja korraldab mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni viie hektari toetusõigusliku maa kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata mulla happesust, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldust ning mulla orgaanilise süsiniku sisaldust. Kui toetusõiguslikku maad on alla 5 hektari, tuleb võtta vähemalt üks mullaproov, millest tuleb lasta analüüsida mulla happesus ning taimedele omastatavate toiteelementide fosfori ja kaaliumi sisaldus. Kui toetusõiguslikku maad on näiteks 20,1 hektarit, siis tuleb võtta mulla happesuse, fosfori ja kaaliumi analüüsimiseks 5 mullaproovi, kui maad on 19,9 hektarit, siis tuleb võtta 4 mullaproovi jne.

Arvesse võetakse ka varem võetud mullaproovid, mis ei ole vanemad kui viis aastat ja mille kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta. Seega peab taotleja tagama, et iga kohustuseaasta 1. detsembriks on

toetusõigusliku maa iga kuni 5 hektari kohta kas kehtivad analüüsitulemused mulla happesuse ning taimedele omastava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta või on võetud nõuetekohased mullaproovid ja saadetud need laboratooriumisse analüüsimiseks.

Kui kohustuse võtmise aastale eelnenud viie aasta jooksul ei ole põllumajandusliku majapidamise toetusõiguslikult maalt mullaproove võetud ja laboratooriumisse analüüsimiseks saadetud, tuleb korraldada mullaproovide võtmine ja laborisse analüüsimiseks saatmine esimese kohustuseaasta 1. detsembriks. Kui taotleja suurendab kohustuseperioodi jooksul toetusõigusliku maa pindala, peab ka sellel maal järgima mullaproovide nõuet.

Üle 10 ha suuruse toetusõigusliku maaga põllumajanduslikes majapidamistes peab mullaproovid võtma Põllumajandusuuringute Keskuse (edaspidi PMK) korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik. Kui mullaproovid kogub koolituse läbinud isik, väljastab PMK analüüsitulemustega nii laboriprotokollid kui ka väetustarbekaardi. Väetustarbekaardi alusel saab tootja planeerida väetamist vastavalt väetustarbele põldude ja ka põlluosade lõikes. Mullaproovivõtjate koolituse läbinud isikute nimekiri koos kontaktandmete ja tegevuse maakonnaga on kättesaadav PMK kodulehel <http://pmk.agri.ee/index.php?valik=168&keel=1&template=template2teenused.html>. Arvesse võetakse ka enne määruse jõustumist so 5. mai 2015. a võetud mullaproov, mida ei ole kogunud PMK korraldatud mullaproovivõtjate koolituse läbinud isik.

Laboratooriumis peab määrama mullaproovidest mulla happesuse kaaliumkloriidi (pH KCl) lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi (DL) või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi (AL) meetodil. Nimetatud meetoditel on Eestis välja töötatud väetustarbe gradatsioonid ja seega on need meetodid Eesti tingimustes väetamise planeerimisel kasutatavad. Kui enne KSMi määruse jõustumist (5. mai 2015. a) on mullaproovidest analüüsitud mulla happesus ja taimedele omastavate toitelementide fosfori ning kaaliumi sisaldus ilma nimetatud meetoditeta, siis arvestatakse nõude täitmisel ka neid analüüsitulemusi.

Kohustuseperioodi jooksul võetud mullaproovidest peab lisaks taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldusele ning mulla happesusele analüüsima viienda kohustuseaasta 1. detsembriks ka mulla orgaanilise süsiniku sisalduse arvestusega, et toetusõigusliku maa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov. Kui toetusõiguslikku maad on alla 20 hektari, tuleb analüüsida vähemalt ühest mullaproovist mulla orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui toetusõiguslikku maad on näiteks 20,1 hektarit, siis tuleb võtta 5 mullaproovi, millest analüüsitakse mulla happesust, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldust ning nendest viiest proovist kahel tuleb analüüsida lisaks mulla orgaanilise süsiniku sisaldust.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokoll mullaproovide analüüsi tulemustega peab olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadav!

7) Väetamisplaani koostamine

Taotleja, kes kasutab väetist, peab koostama kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaa kohta iga kohustuseaasta 15. juuniks väetamisplaani. Väetamisplaani peab taotleja kandma andmed orgaaniliste ja mineraalväetiste kasutamise kohta põldude lõikes, arvestades väetatavate põllumajanduskultuuride toitainevajadust, saaki ning mulla toitelementide ja orgaanilise süsiniku sisaldust. Väetamisplaani koostamisel tuleb arvesse võtta mullaproovide analüüsitulemusi ning järgida veeseaduses kehtestatud väetiste kasutamise piirnorme. Kohustuseperioodi jooksul koostatud väetamisplaanid peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad!

Väetamisplaani koostamisega planeeritakse taimede kasvuks vajaminevad väetisekogused, arvestades kultuuride toitainevajadust, planeeritavat saaki ja mulla toiteelementide ning orgaanilise süsiniku sisaldust. Selliselt koostatud väetamisplaani kohaselt väetamine minimeerib muldade kurnamist ühelt poolt ning üleväetamisest tulenevat keskkonnareostust teiselt poolt.

8) Toetusõigusliku maa ja avalikult kasutatava tee vahele rajatava rohumaariba või muu maastikuelemendi nõue

Kui taotleja põld või põllud, millel kasvatatakse põllukultuure, köögivilja või mida hoitakse mustkesas, moodustavad enam kui 20 hektari suuruse ühtse maa-ala, mis piirneb mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava teega, mille koosseisu kuuluval teemaal ega teega külgneval taotleja põllumajandusmaal ei asu vähemalt kahe meetri laiust püsitaimestikuga rohumaariba või maastiku joonelementi, nagu kraav, hekk või kiviaed (edaspidi maastiku joonelement), peab taotleja eelpool nimetatud tee ja põllukultuuride, köögivilja ning mustkesa vahele rajama 2–5 meetri laiuse rohumaariba või maastiku joonelemendi.

Looduslik taimkate suurepinnaliste põldude servas tagab erinevate kohalike taksonoomiliste rühmade nagu putukad, linnud, mullamikroobid jt jätkusuutliku püsimise ja mitmekesisuse põldude vahetus läheduses, säilitab mitmekesise põllumajandusmaastiku, ökoloogiliste ja inimestele kasulike funktsioonide toimimise. Sellised alad on levimiskoridorideks, elu- ja varjupaikadeks ning alternatiivseteks toitumispaikadeks tolmeldajatele, parasitoididele ja rööv- ning segatoidulistele lüljalgsetele (nt jooksiklased, pehmekoorlased, ämblikud), kes pakuvad põldudel tolmeldamisteenust või biotõrjet.

Alates 1. juulist 2015. a on kehtetuks tunnistatud teeseadus ning avalikult kasutatava tee mõiste on sätestatud [ehitusseadustikus](#). Ehitusseadustiku kohaselt on avalikult kasutatavaks teeks riigitee, kohalik tee ja avalikuks kasutamiseks määratud eratee. Riigitee on riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab Maanteeamet. Kohalik tee on tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab kohaliku omavalitsuse üksus. Kohalik tee võib olla avalikuks kasutamiseks määratud eratee, kohaliku omavalitsuse üksusele kuuluv tee või kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse kohaselt kohaliku omavalitsuse hallatav kohaliku liikluse korraldamiseks vajalik muu tee. Kuna eelpool märgitud rohumaariba või maastikuelement peab asuma üksnes mootorsõidukite liiklemiseks avalikult kasutatava tee ääres, siis ei kohaldu nõue jalgteel ega jalgrattateel osas. [Liiklusseaduse](#) kohaselt on mootorsõiduk mootori jõul liikuv sõiduk ning mootorsõidukiks ei loeta nt piiratud liikumisvõimega isikule kasutamiseks ettenähtud mootoriga sõidukit, elektrimootoriga jalgratast, tasakaaluliikurit, pisimopeedi, robotliikurit, maastikusõidukit, trammi ega sõidukit, mille valmistajakiirus on alla kuue kilomeetri tunnis. Avalikult kasutatavate riigiteede ja kohalike teede asukohta saab vaadata Riiklikust Teeregistrist: <https://teeregister.mnt.ee/reet/home> Maa-ameti kaardirakenduse vahendusel: http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis?app_id=UU75&user_id=at&bbox=530080.952380952,643500,690842.857142857,6515000&LANG=1. Avalikuks kasutamiseks määratud erateede kohta saab infot kohalikest omavalitsustest.

Samuti ei pea rohumaariba või maastikuelementi rajama nende alla 20 hektari suuruste põldude äärde, mis moodustavad küll kõrvalasuva põllu või põldudega kokku üle 20 hektari suuruse maa-ala, aga on eraldatud kõrvalasuvast põllust [HPK määruse](#) § 3 lõigetes 1–7 määratletud maastikuelemendiga. Põld peab olema teisest põllust HPK määruhes kirjeldatud maastikuelemendiga eraldatud ilma katkestuseta. Rohumaariba rajamise nõude täitmisel arvestatakse põllu pindala ilma HPK määruse § 3 lõigetes 1–7 määratletud maastikuelementide pindalata.

Kui rohumaariba või maastiku joonelemendi laius on väiksem kui kaks meetrit, peab taotleja rajama rohumaariba või maastiku joonelemendi nii, et rohumaariba või maastiku joonelementide

laius kokku on 2–5 meetrit. Rohumaariba või maastikuelement tuleb rajada hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks. Rohumaariba tuleb rajada mitmeliigilisena ning see peab koosnema madalate või keskmisekasvuliste kõrreliste heintaimede ja rohtsete õistaimede segust.

Selleks, et rohumaaribad oleksid ökoloogiliselt kvaliteetsemad, liigirikkamad ning toimiksid paremini elupaikadena erinevatele organismirühmadele, on soovitatav nende rajamisel kasutada traditsioonilisest rohumaakülvist hõredamat külvi ja suurendada külviliikide arvu segudes. Selleks võib lisada segusse väga väikese osakaaluga lisaliike (näiteks korjates selleks lähiümbruses kasvavate looduslike taimede seemneid). Samuti on soovitatav vähendada suurema idanemisvõimega liikide proportsiooni külvisegudes, et need ei hakkaks liigselt domineerima.

Kui rohumaariba rajamisel on olemasolev rohukamarat moodustavate püsitaimedega rohumaariba vähemalt ühe meetri laiune, võib taotleja jätta ülejäänud servaosa sellest põllumaast sööti. Rohumaariba rajamiseks sööti jäetud põllumaa serva on soovitatav umbrohtude allasurumiseks sööti jätmise aastal ja sellele järgneval aastal enne 10. augustit vähemalt kaks korda (vajadusel sagedamini) niita.

Taotleja ei tohi toetusõiguslikul maal olemasolevat või alles rajatud rohumaariba kohustuseperioodi jooksul üles harida ega muul viisil hävitada. Toetusõiguslikul maal asuvat rohumaariba tuleb igal kohustuseaastal 10. augustiks niita või hekseldada. Umbrohtude ja kiirekasvuliste püsikute kasvu pidurdamiseks ja madalamakasvuliste liikide arenguks võib esmaniite teha juba varasuvel. Rohumaaribal tuleb võimaluse korral vältida väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamist. Rohumaaribadel ei tohi esineda tuulekaera taimi ja keskkonnaministri 7. oktoobri 2004. a määruses nr 126 „[Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri](#)” loetletud taimeliikide taimi. Ida-kitsehernes ja lupiini taimi võib rohumaaribal olla kuni 10%-l serva joonpikkusest. Ida-kitsehernes ja lupiin on invasiivsed liigid, mis ei sobi põlluservadesse, kuhu peaks kujunema poollooduslik kooslus. Lisaks moodustavad ida-kitsehernes ja lupiin tihedaid puhmikuid, mille tõttu on teiste liikide kasv ja levik pärsitud, põlluservad peaksid aga olema mitmekesise taimestikuga.

9) Koolitused

Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, peab olema osalenud PMK või Maaeluministeeriumi korraldatud keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitusel esimese kohustuseaasta 1. detsembriks ja keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitusel viienda kohustuseaasta 15. juuniks. Keskkonnasõbraliku majandamise alg- ja täienduskoolituste elluviija kannab koolitustel osalenute andmed ühtsesse andmebaasi, mille kaudu kontrollib PRIA koolitustest osavõttu. Koolitusel osaleva töötajaga sõlmitud töösuhte aluseks peab olema vormistatud tööleping. Töötajaks ei loeta teenust osutavaid isikuid, st. töövõtulepingu, käsunduslepingu või muu võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavad isikud. Erandina võib koolitusel osaleda juhatuse liige.

Koolitustena arvestatakse keskkonnasõbraliku majandamise koolitusi, mis on korraldatud alates 2015. aastast. Kui toetuse saaja annab kogu oma kohustuse või osa sellest üle teisele isikule ning kui kohustuse ülevõtjal puudus varem kohustus, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks olema osalenud keskkonnasõbraliku majandamise algkoolitusel ja viienda kohustuseaasta 15. juuniks olema osalenud keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitusel. Kui kohustus võetakse üle pärast kolmandat kohustuseaastat, ei nõuta algkoolitusel osalemist. Täienduskoolitusel osalemist ei nõuta, kui kohustus võetakse üle pärast neljandat kohustuseaastat. Kui taotleja või tema põllumajandusliku majapidamise töötaja on osalenud keskkonnasõbraliku majandamise alg- või täienduskoolitusel enne põllumajanduslikku majapidamisse tööle asumist, esitab taotleja PMK-le kirjalikult (ere.ploomipuu@pmk.agri.ee) teabe töötaja koolituse läbimise kohta.

3.1.2. KSM lisategevused

KSM lisategevuse toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

Mesilaste korjealade rajamise ja täiendava veekaitse lisategevuste eest võib toetust taotleda üksnes sama taotleja, kes taotleb toetust KSM põhitegevuse eest. Ka põllulindude soodustamise lisategevust võib ellu viia üksnes taotleja, kes taotleb toetust põhitegevuse eest.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest toetuse taotlemiseks peab olema taotlejal endal vähemalt kümme mesilasperet või peab tal olema mesilasperede kasutamise kohta kokkulepe mesinikuga, kellel on vähemalt kümme mesilasperet. Mesilaspered peavad olema registreeritud põllumajandusloomade registris kohustuseaasta 1. mai seisuga ja andmete uuendamiseks tuleb järgnevatel aastatel PRIAle mesilasperede arv teada anda hiljemalt 15. maiks 1. mai seisuga. Sellel ajavahemikul teada antud mesilasperede alusel võib korjetaimedega rajatud maa kohta toetust taotleda.

KSM lisategevuste toetusõiguslik põllumajandusmaa

Lisategevuste elluviimise korral võib toetust taotleda kohustusealuse maa kohta, millel viiakse ellu põhitegevust ning mesilaste korjealade rajamise lisategevuse korral peab sellel maal lisaks kasvatama korjetaimi. Täiendava veekaitse ja mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest võib toetust taotleda samaaegselt sama maa kohta.

Toetusõiguslikud korjetaimed:

põld-hiirehernes, aniisi hiidiisop, harilik iisop, harilik esparsett, harilik keerispea, harilik kurgirohi, harilik lutsern, humallutsern, aedmajoraan, kollane mesikas, valge mesikas, valkjas mesiohakas, pikalehine münt, piparmünt, põldmünt, rohemünt, väärismünt, ümaralehine münt, harilik nõiahammas, naistenõges, punane ristik, roosa ristik, valge ristik, aedsalvei, valge sinep, veiste südamerohi, harilik tatar, moldaavia tondipea, põlduba, aeduba, harilik ussikeel, suvivikk.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse elluviimise eest antakse toetust iga 0,50 hektari kohustusealuse maa kohta, millel kasvatatakse korjetaimi ja mille kohta on vähemalt üks mesilaspere kas taotlejal endal või mesinikul, kellega taotlejal on kokkulepe mesilasperede kasutamiseks. Mesilasperena arvestatakse tootmisperet. Taotleja võib rajada korjealad suuremas ulatuses, kui on taotluses teada antud nendele vastavaid mesilasperesid, kuid toetust antakse nende hektarite eest, mis vastavad taotluses märgitud ja põllumajandusloomade registris registreeritud mesilasperede arvule. Kui taotlusele märgitud ja põllumajandusloomade registrisse kantud mesilasperede arv on suurem kui korjetaimede põllu pindala, siis rakendatakse [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artiklit 19. Juhul kui taotlusele märgitud mesilaspered vääramatü jõu või erandlike asjaolude tõttu hukuvad, tuleb sellest PRIAt teavitada [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artikli 4 kohaselt 15 tööpäeva jooksul. Mesilasperede loendamisel arvestatakse kõiki ühes tarus peetavaid mesilasi üheks mesilaspereks. Mesilaspered peavad olema korjetaimedeks rajatavast põllust kuni 200 meetri kaugusel vähemalt taotlemise aasta 15. juunist kuni 15. augustini.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest ei või taotleda toetust maa kohta, mille kohta taotletakse keskkonnasõbraliku aianduse toetust köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse või maasikakasvatuse eest või millel kasvatatakse kultuure kitsede ja lammaste söödaks loomade heaolu toetuse saamiseks.

Toetuse saamise nõuded

Täiendava veekaitse lisategevusega suurendatakse maa pinda, mida hoitakse toitainete leostumise vältimiseks talvise taimkatte all. Toetuse saamiseks peab toetusõiguslikust maast, millel viiakse ellu põhitegevust, vähemalt 50% olema taotluse esitamise aasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, kuni 4-aastased rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelist taimikut omavad põllumajanduskultuurid, sh püüdekultuurid. Talviseks taimkatteks ei arvestata koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemnetest tärgranud taimi, koristamata põllukultuure ja kõrretüüid.

Mesilaste korjealade rajamise lisategevusega luuakse mesilasperede lähedusse õietolmu ja nektarit pakkuv toiduressurss, mis tõstab mesilaste vastupidavust haigustele, kahjuritele ja keskkonnast tulenevale negatiivsele mõjule. Taotleja peab kasvatama toetusõiguslikul maal kuni kohustuseaasta 15. augustini mesilasperedest kuni 200 meetri kaugusel vähemalt kolme korjetaime liiki. Korjetaimedega rajatud põld, kui see paikneb mesilasperedest kaugemal kui 200 meetrit, peab puutuma kokku mõne teise korjetaimede põlluga nii, et lähim korjetaimede põld asub mesilasperedest kuni 200 meetri kaugusel. Kui mesilaspered paiknevad vaid ühe korjetaimede põllu servas, siis peab see põld moodustama ülejäänud korjetaimede põldudega ühtse maa-ala.

Korjetaimed peavad olema külvatud puhaskultuurina, lubatud on allakülvid korjetaimedele järgmise aasta korjeala loomiseks. Näiteks keerispeale, mis on üheaastane kultuur ja õitseb külvamise aastal, võib teha ristiku allakülvi. Ristik valdavalt esimesel aastal ei õitse, kuid järgneval aastal pakub mesilastele rikkalikku toiduressurssi. Korjetaimedena arvestatakse üksnes korjetaimede liike, mis taotluse esitamise aastal õitsevad!

Kolmest suurima pindalaga korjetaime liigist väikseima liigi kogupindala ei tohi olla alla 20% kolme peamise korjetaime liigi kogupindalast. Mesilased hindavad korjetaimede ressursi selle suuruse järgi ja väga väikese pinna korral ei pruugi nad seda ala korjeks kasutada.

Põllul, mille kohta taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest, ei ole lubatud kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid toetuse taotlemise aastal. Võimaluse korral tuleb mesilaste korjealadeks rajatud maal vältida ka teiste taimekaitsevahendite ning väetiste kasutamist. Korjetaimede kasvatamisel peab järgima ka põhitegevuse viljavahelduse nõudeid ja arvestama heintaimede vanusega! Toetust ei või taotleda heintaimedele, mida on kasvatatud samal maal järjest enam kui neljal aastal.

Korjetaimede kasvatamisel on niitmine, karjatamine, hekseldamine ja maa ettevalmistamine järgmise kultuuri kasvatamiseks keelatud kuni kohustuseaasta 15. augustini. Sellel kohustuseaastal, kui taotletakse toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest, peab mitmeaastaseid korjetaimi, mida ei kasutata haljasväetiseks (taotlusel lisaks märke HV), ajavahemikul 16. august kuni 15. september niitma või hekseldama. Mitmeaastaste korjetaimede külviaastal mitmeaastaseid korjetaimi niitma või hekseldama ei pea.

Põllulindude soodustamise lisategevusega soodustatakse bioloogilist mitmekesisust, sealhulgas pakuvad sellised alad lindudele pesitsemis- ja toitumispaiku. Taotleja võib jätta alates teisest kohustuseaastast oma kasutuses oleva püsirohumaad ja alates 2019. aastast ka MULD toetusega hõlmatud põllumaa üle aasta niitmata, hekseldamata või muul moel hooldamata hektarite ulatuses, mis on väiksem või võrdne kohustuseaasta põhitegevuse toetusõigusliku maa pindalaga. Püsirohumaad hulka kuuluvad ka MULD toetusega hõlmatud püsirohumaad. Püsirohumaad või MULD toetusega hõlmatud põllumaa põld tuleb jätta hooldamata kogu põllu pindala ulatuses.

Kohustuseperioodi jooksul võib püsirohumaa ja MULD toetusega hõlmatud põllumaa jätta hooldamata nii ühel kui ka mitmel kohustuseaastal, kuid seda maad ei tohi jätta hooldamata kahel järjestikusel aastal. Maa hooldamata jätmisele järgneval aastal tuleb see püsirohumaa või MULD toetusega hõlmatud põllumaa põld ühtse pindalatoetuse saamise nõuete kohaselt hooldada. Kui püsirohumaa, mis eelmisel aastal oli kasutuses põllumaana (tähisega P) jäeti hooldamata, siis ühtse pindalatoetuse saamiseks tuleb rohumaa hooldamata jätmise aastale järgneval kalendriaastal hooldada. Püsirohumaa andmed peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, mida saab teha ka samaaegselt toetuse taotluse esitamisega.

3.2. Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse toetuse (KSK) nõuded

[Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrusega nr 51](#) kehtestatakse keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse toetuse tingimused ning kord. KSK on üheaastane toetus.

KSK toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

KSK toetusõiguslik põllumajandusmaa

KSK toetuse puhul on toetusõiguslik vähemalt 0,30 hektari suurune põllumajandusmaa. Toetusõigusliku maa hulka võib arvata ka põlluga külgneva kuni 15 meetri laiuse teenindusala, mis on aianduskultuuride kasvatamisel vajalik põllutöomasinate ümberpööramiseks kummaski rea otsas. Samas ei ole teenindusala jätmine kohustus, vaid võimalus. Näiteks, kui taotleja toetusõigusliku maaga külgneb püsirohumaa, millel põllutöomasinaid ümber pööratakse, siis pole vaja eraldi teenindusala rajada või jätta.

Toetusõiguslik on põllumajandusmaa, mille kohta on taotleja võtnud KSM toetuse kohustuse. Toetust saab taotleda avamaa köögivilja või maasikataimede kasvatamiseks või järgnevate ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks:

1. Aedtill *Anethum graveolens*
2. Altee, harilik *Althaea officinalis*
3. Aniisi-hiidiisop *Agastache foeniculum*
4. Apteegitill, aed- *Foeniculum vulgare*
5. Estragonpuju *Artemisia dracunculus*
6. Iisop, harilik *Hyssopus officinalis*
7. Kapsasrohi, must *Brassica nigra*
8. Kapsasrohi, sarepta *Brassica juncea*
9. Karulauk *Allium ursinum*
10. Kassinaeris, mets- *Malva sylvestris*
11. Kassinaeris, muskus- *Malva moschata*
12. Kikkaputk, harilik *Angelica archangelica*
13. Koriander, aed- *Coriandrum sativum*
14. Kress, salat- *Lepidium sativum*
15. Kuldjuur, roosilõhnaline *Rhodiola rosea*
16. Kummel, tee- *Chamomilla recutita*
17. Lagritsa-magusjuur *Clycyrrhiza glabra*
18. Lavendel, tähk- *Lavendula angustifolia*
19. Lavendel, vahelmine *Lavendula x intermedia*

20. Leeskputk, harilik *Levisticum officinale*
21. Liivatee, aed- *Thymus vulgaris*
22. Liivatee, sidrun- *Thymus x citriodorus*
23. Liivatee, varane *Thymus praecox*
24. Liivsinep, võõr- *Diplotaxis tenuifolia*
25. Maarjaohakas, harilik *Silbum marianum*
26. Majoraan, aed- *Origanum majorana*
27. Mesiputk *Myrrhis odorata*
28. Monarda, aed- *Monarda didyma*
29. Monarda, sidrun- *Monarda citriodora*
30. Murulauk *Allium schoenoprasum*
31. Mädarõigas, aed- *Armoracia rusticana*
32. Münt, pikaleheline *Mentha longifolia*
33. Münt, ümaraleheline *Mentha rotundifolia*
34. Münt, pipar- *Mentha x piperita*
35. Münt, rohe- *Mentha spicata*
36. Münt, väärisk- *Mentha x gracilis*
37. Naistenõges, harilik *Nepeta cataria*
38. Petersell, aed- *Petroselinum crispum*
39. Pune, harilik *Origanum vulgare*
40. Rukkilill *Centaurea cyanus*
41. Saialill, harilik *Calendula officinalis*
42. Salvei, aed- *Salvia officinalis*
43. Sidrunmeliss *Melissa officinalis*
44. Siilkübar, ahtaleheline *Echinacea angustifolia*
45. Siilkübar, kahkjask *Echinacea pallida*
46. Siilkübar, purpur- *Echinacea purpurea*
47. Sinilatu, harilik *Polemonium caeruleum*
48. Südamerohi, veiste- *Leonurus villosus*
49. Tondipea, moldaavia *Dracocephalum moldavica*
50. Vaak, aed- *Inula helenium*
51. Võõrkapsas, põld- *Eruca sativa*
52. Vägihein, kõrge *Verbascum densiflorum*
53. Vägihein, suureõieline *Verbascum phlomoides*
54. Vürtsbasiilik *Ocimum basilicum*

Kui toetusõiguslikul põllumaal kasvatatakse kohustuseaastal eelpool nimetatud ravim- või maitsetaimi rohkem kui kümnel hektaril, ei anta toetust nende kasvatamiseks kasutatava selle põllumaa pindala osa kohta, mis ületab kümnet hektarit.

Maa, mille kohta taotletakse toetust keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest, on toetusõiguslik, kui seal kasvatatavate maasikataimede miinimumtihedus on 20 000 taime hektari kohta. Taimede miinimumtiheduse määramisel ei arvestata teenindusala alla jäävat maad.

Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse eest ei või toetust taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse MAK alusel antavat:

- 1) KSM toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest;
- 2) KSK toetust keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest;
- 3) PLK toetust;
- 4) MULD toetust;
- 5) SORT toetust;
- 6) MAH toetust;

7) VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest.

KSK toetust ei või taotleda ka maa kohta, millel kasvatatakse põllumajanduskultuuri kitsede ja lammaste söödaks LHT toetuse raames.

Keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest ei või toetust taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse MAK alusel antavat:

- 1) KSM toetust mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest;
- 2) KSK toetust keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuse eest;
- 3) PLK toetust;
- 4) MULD toetust;
- 5) SORT toetust;
- 6) MAH toetust;
- 7) VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest.

Toetuse saamise nõuded

1) Glüfosaadipiirang

Toetusõiguslikul maal ei tohi kohustuseperioodi jooksul kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid (nõue ei kehti keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse puhul).

2) Teenindusalad

Taotleja peab hoidma teenindusala tegevuse elluviimise kohustuseaastal kuni põllumajanduskultuuri koristamiseni rohukamaras. Rohu kõrgus võib teenindusalal olla kuni 30 cm.

3) Keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse nõuded

Taotleja peab kasutama maal, millel kasvatatakse maasikataimi, maasikaridade peal multši. Multši tuleb kasutada alates istandiku rajamisest ja see peab olema põllul kogu vegetatsiooniperioodi jooksul. Multšimaterjali valib toetuse taotleja ise. Näiteks võib kasutada puukoort, põhku, kilet, tekstiili, peenravaipa, saepuru, lehti, heina, paberit jms materjali. Kui multšina on kasutatud sõnnikut, siis loetakse see multšiks juhul, kui see on väga rohke põhuga. Vegetatsiooniperiood algab kevadel, kui õhutemperatuur on pikema perioodi jooksul üle +5 kraadi ja lõpeb siis, kui õhutemperatuur langeb püsivalt alla +5 kraadi (september-oktoober).

Taotleja peab hoidma maal, millel kasvatatakse maasikataimi, maasika reavahed multšiga kaetuna või niidetud rohukamaras. Kogu põllul ei tohi rohu kõrgus ületada 30 cm.

4) Mullaproovid

Taotleja peab korraldama toetusõigusliku maa kohta, millel kasvavad need kultuurid, mille kohta ta toetust taotleb, mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt tegevuse esmakordse elluviimise kohustuseaasta 2. maiks. Kuna toetusõiguslikud on nii maa, millel kasvatatakse avamaa köögivilja või ravim- või maitsetaimi, kui ka maa, millel kasvatatakse maasikataimi, siis on täpsustatud, et mullaproovid tuleb teha vaid selle toetusõigusliku maa kohta, millel kasvavad need kultuurid, mille kohta taotleja toetust taotleb. Ehk kui toetust taotletakse ainult keskkonnasõbralikuks maasikakasvatuseks, tuleb mullaproovid võtta ainult sellelt toetusõiguslikult maalt, millel kasvatatakse maasikataimi. Kui toetust taotletakse ainult keskkonnasõbralikuks köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimakasvatuseks, tuleb mullaproovid võtta sellelt toetusõiguslikult maalt, millel kasvatatakse avamaa köögivilja või KSK määruses loetletud ravim- või maitsetaimi.

Kui toetusõiguslikult maalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud

laboriprotokoll mulla taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisalduse kohta, peab taotleja korraldama mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni kolme hektari toetusõigusliku maa kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisaldust. Arvesse võetakse ka varem võetud mullaproovid, mis ei ole vanemad kui 5 aastat ja mille kohta on väljastatud laboriprotokoll taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase, mangaani ja boori sisalduse kohta. Taimedele omastatava magneesiumi, kaltsiumi, vase ja mangaani sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3 meetodit ja taimedele omastatava boori sisalduse määramiseks B – Bergeri või Truogi meetodit.

Kui taotlejal on toetusõiguslikku maad vähem kui 3 hektarit, saadetakse laboratooriumisse vähemalt üks mullaproov.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad.

5) Koolitused

Taotleja peab keskkonnasõbraliku aianduse toetuse esmakordse elluviimise kohustuseaasta 1. detsembriks olema osalenud Maaeluministeriumi korraldatud keskkonnasõbraliku aianduse koolitusel. Nõude täitmisel arvestatakse alates 2015. kalendriaastast toimunud koolitusi. Keskkonnasõbraliku aianduse koolituse kestuseks on vähemalt kuus akadeemilist tundi. Koolitusel antakse toetuse taotlejatele ülevaade toetuse saamise nõuetest, peamistest taimehaigustest ja -kahjuritest ning bioloogilist mitmekesisust toetavatest elementidest. Kui taotleja on keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse nõudena juba keskkonnasõbraliku aianduse koolituse läbinud, siis läheb koolitusena arvesse eelpoolnimetatud koolitus ja uuesti taotleja keskkonnasõbraliku aianduse koolitust läbima ei pea.

3.3. Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse (KSA) nõuded

[Maaeluministri 29.04.2015. a määrusega nr 50](#) kehtestatakse keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetuse andmise tingimused ning kord. Tegemist on 5-aastase kohustuseperioodiga toetusega.

KSA toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- 2020. aastal ei saa uut 5-aastast KSA kohustust võtta. Olemasolevat kohustust saab suurendada kuni 15% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Kui kohustust suurendatakse üle 15%, peab taotleja taotlusalust pindala vähendama selles ulatuses, et kohustuse suurenemine oleks kuni 15%.
- 2020. aastal ei saa KSA kohustust asendada MAH kohustusega.
- Taotlejad, kelle 5-aastane kohustuseperiood lõppes 31.12.2019. a, saavad kohustust ühe kalendriaasta võrra pikendada.

KSA toetusõiguslik põllumajandusmaa

KSA toetuse puhul on toetusõiguslik vähemalt 0,30 hektari suurune põllumajandusmaa. Toetusõigusliku maa hulka võib arvata ka põlluga külgneva kuni 15 meetri laiuse teenindusala, mis on aianduskultuuride kasvatamisel vajalik põllutöomasinate ümberpööramiseks kummaski rea otsas. Samas ei ole teenindusala jätmine kohustus, vaid võimalus. Näiteks, kui taotleja toetusõigusliku maaga külgneb püsirohumaa, millel põllutöomasinaid ümber pööratakse, siis pole vaja eraldi teenindusala rajada või jätta.

Põllumajandusmaa on toetusõiguslik, kui seal kasvatatakse viljapuid või marjapõõsaid järgmise istutustihedusega:

- 1) õunapuu tugeva kasvuga alusel, pirnipuu – vähemalt 100 tk hektari kohta;
- 2) õunapuu keskmise kasvuga alusel – vähemalt 300 tk hektari kohta;
- 3) õunapuu nõrga kasvuga alusel – vähemalt 500 tk hektari kohta;
- 4) luuviljalised – vähemalt 270 tk hektari kohta;
- 5) astelpaju, aroonia – vähemalt 600 tk hektari kohta;
- 6) sõstar, karusmari – vähemalt 2000 tk hektari kohta;
- 7) vaarikas, pampel – vähemalt 3000 tk hektari kohta;
- 8) viinapuu – vähemalt 1300 tk hektari kohta;
- 9) kultuurmustikas, ebaküdoonia – vähemalt 1000 tk hektari kohta;
- 10) kultuurjõhvikas – vähemalt 30 000 tk hektari kohta;
- 11) harilik sarapuu – vähemalt 250 tk hektari kohta;
- 12) söödav kuslapuu – vähemalt 665 tk hektari kohta;
- 13) harilik pihlakas – vähemalt 150 tk hektari kohta.

Toetuse saamiseks peab taotleja kasvatama vähemalt 0,30 hektari suurusel maal eelpool nimetatud loetelus toodud viljapuid või marjapõõsaid. Loetelus toodud luuviljaliste hulka loetakse ploom, hapukirss, maguskirss ehk murel, kreek ja haraline ploomipuu (alõtsa). Istutustiheduste määramisel ei arvestata teenindusala alla jäävat maad.

Põllumajandusmaa on toetusõiguslik, kui viljapuud ja marjapõõsad on istutatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juuniks. Kui järgnevatel kohustuseaastatel võetakse maad juurde (lubatud suurendamine sama kohustuse raames on kuni 15%), siis tuleb lisandunud maale viljapuud ja marjapõõsaid istutada samuti 15. juuniks.

KSA toetust ei anta maa kohta, mille kohta taotletakse järgmisi MAK alusel antavaid toetusi:

- 1) KSM toetus;
- 2) MULD toetus;
- 3) KSK toetus;
- 4) SORT toetus põllukultuuri kasvatamise eest;
- 5) PLK toetus;
- 6) MAH toetus;
- 7) VESI toetus.

Enamikul juhtudest on teiste keskkonnatoetuste saamine puuvilja- ja marjaaedadele välistatud, sest neid toetusi antakse üldjuhul põllu külvikorras olevale maale, keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetust aga püsikultuuride all olevale maale. MAH toetuse ning KSA toetuse saamine samale maale on välistatud mõnede toetuse saamise nõuete kattuvuse tõttu. Toetust ei maksta maale, mille kohta taotletakse SORT toetust põllukultuuri kasvatamise eest. Kohalikku sorti viljapuude ja marjapõõsaste kasvatamise toetus on aga puu- ja põõsa-, mitte maapõhine, ja kui taotleja kasvatab toetusaluses puuvilja- ja marjaaias toetusõiguslikke kohalikku sorti viljapuid ja marjapõõsaid, on tal nende kasvatamise eest õigus saada nii KSA kui ka SORT toetust.

KSA toetuse saamise nõuded

1) Glüfosaadipiirang

Toetusõiguslikul maal ei tohi kohustuseperioodi jooksul kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid.

2) Feromoonpüünised

Toetusõiguslikul maal, millel kasvatatakse viljapuid, peab hoidma kohustuseperioodi iga kalendriaasta 1. maist kuni 31. augustini õunamähkuri, ploomimähkuri, õunakoi ja õunapuu võrgendkoi avastamiseks feromoonpüüniseid. Püünised peavad olema paigutatud tihedusega vähemalt üks püünis igal 0,30 hektari suurusel maa-alal. Kohapealse kontrolli käigus peab taotleja kontrolli läbiviijale ette näitama feromoonpüüniste asukohad.

3) Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid

Toetusõiguslikul maal peab hoidma kohustuseperioodi teise aasta 1. maist kuni kohustuseperioodi lõpuni bioloogilist mitmekesisust toetavaid elemente. Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid peavad olema paigutatud järgmise tihedusega:

1) vähemalt kaks elementi igal 0,30 hektari suurusel maa-alal, millel kasvatatakse kultuurmustikaid või -jõhvikaid;

2) vähemalt kaks elementi, millest üks on lindude pesakast, igal 0,30 hektari suurusel maa-alal, millel kasvatatakse puuvilju või marju, välja arvatud kultuurmustikaid või -jõhvikaid.

Bioloogilist mitmekesisust toetavad elemendid on lindude pesakast, röövlindude istumiskoht, putukapesa ja mesitaru, milles peetakse mesilasi. Röövlindude istumiskoht peaks olema aia servas asuv ja puudest pisut eemal olev kõrgem vai või post, mille otsa on kinnitatud horisontaalne pulk, millel istudes on röövlindudel aias hea ülevaade. Putukapesade all peetakse silmas inimese rajatud (vanad aukudega tellised, pilliroost meisterdatud putukapesad, kõrrepusad jms), mitte looduslikke pesi. Putukapesade meisterdamise näiteid: http://www.loodusesober.ee/artikkel1612_1595.html. Kohapealse kontrolli käigus peab taotleja kontrolli läbiviijale ette näitama bioloogilist mitmekesisust toetavate elementide asukohad.

4) Teenindusalad ja reavahed

Viljapuude ja marjapõõsaste reavahed tuleb hoida vähemalt 2/3 ulatuses rohukamaras. Uue viljapuu- ja marjaaia rajamise korral peavad reavahed vähemalt kahe kolmandiku ulatuses olema rohukamaraga kaetud rajamisele järgneva kalendriaasta 15. juuniks. Seda nõuet ei pea täitma kultuurmustika ja -jõhvika alusel maal.

Rohu kõrgus võib toetusõiguslikul maal, sh teenindusalal olla kuni 30 cm.

5) Võrade hooldamine

Toetusõiguslikul maal kasvavate viljapuude ja marjapõõsaste võrasid peab hooldama lõikamise teel. Hariliku sarapuu, söödava kuslapuu ja hariliku pihlaka puhul loetakse võrade hooldamiseks kuivanud okste eemaldamist. Nimetatud nõuet ei pea täitma kultuurmustika ja -jõhvika alusel maal.

6) Kaitsehekid

Toetusõigusliku maa iga põllu ühel küljel peab hiljemalt kohustuseperioodi teise aasta 1. mai seisuga olema kaitsehekk. Nõude täitmisel arvestatakse ka juba olemasoleva kaitseheki. Uue kaitseheki rajamisel peab see olema vähemalt kaherealine ja koosnema vähemalt kahest põõsa- või puuliigist. Kui kaitseheki rajamisel kasutatakse ohtlike taimekahjustajate, viljapuu-bakterpõletiku või tamme-äkksurma peremeestaimi (nt vaher, tamm, viirpuu, sirel jt), on

soovitav kasutada taimepassiga varustatud või kontrollitud istikuid. Ohtlike taimekahjustajate kohta saab rohkem informatsiooni Põllumajandusameti [kodulehelt](#). Ühtselt haritava maa-ala moodustavate põldude kohta võib olla üks kaitsehekk. Kaitsehekki peab säilitama kuni kohustuseperioodi lõpuni. Kaitseheki nõuet ei pea täitma kultuurmustika ja -jõhvika alusel maal.

7) Mullaproovid

Taotleja peab korraldama toetusõigusliku maa kohta mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse hiljemalt kohustuseaasta 1. detsembriks.

Kui toetusõiguslikult maalt on varem võetud mullaproov ja selle kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta, peab taotleja korraldama mullaproovi võtmise ja laboratooriumisse saatmise eelmise mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks.

Taotleja peab korraldama mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni kolme hektari toetusõigusliku maa kohta on võetud üks mullaproov, millest on võimalik määrata mulla happesust ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldust. Arvesse võetakse ka varem võetud mullaproovid, mis ei ole vanemad kui eelmises lõigus toodud ja mille kohta on väljastatud laboriprotokoll mulla happesuse ning taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse kohta. Mulla happesus määratakse kaaliumkloriidi lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse määramiseks kasutatakse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaadi või Egnér-Riehm-Domingo ammooniumatsetaat-laktaadi meetodit. Nimetatud nõue ei kehti mullaproovide suhtes, mis on võetud enne 5. maid 2015. a.

Kui taotlejal on toetusõiguslikku maad vähem kui 3 hektarit, saadetakse laboratooriumisse vähemalt üks mullaproov.

Laboratooriumi väljastatud laboriprotokollid analüüsitulemustega peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad.

8) Koolitused

Taotleja peab KSA toetuse esimese kohustuseaasta 1. detsembriks olema osalenud Maaeluministeeriumi korraldatud keskkonnasõbraliku aianduse koolitusel. KSA kohustuse ülevõtmisel, kui kohustuse ülevõtjal ei olnud varem kohustust, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, osalema keskkonnasõbraliku aianduse koolitusel kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks. Nõude täitmisel arvestatakse alates 2015. kalendriaastast toimunud koolitusi. Keskkonnasõbraliku aianduse koolituse kestuseks on vähemalt kuus akadeemilist tundi. Koolitusel antakse toetuse taotlejatele ülevaade toetuse saamise nõuetest, peamistest taimehaigustest ja -kahjuritest ning bioloogilist mitmekesisust toetavatest elementidest. Kui taotleja on keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse või maasikakasvatuse tegevuse nõudena juba keskkonnasõbraliku aianduse koolituse läbinud, siis läheb koolitusena arvesse eelpool nimetatud koolitus ja taotleja ei pea keskkonnasõbraliku aianduse koolitust uuesti läbima.

3.4. Piirkondliku mullakaitse (MULD) toetuse nõuded

[Maaeluministri 22.04.2015. a määrusega nr 40](#) kehtestatakse piirkondliku mullakaitse toetuse andmise tingimused ning kord. Tegemist on 5-aastase kohustuseperioodiga toetusega.

MULD toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- 2020. aastal ei saa uut 5-aastast MULD kohustust võtta. Olemasolevat kohustust saab suurendada kuni 20% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Kui kohustust suurendatakse üle 20%, peab taotleja taotlusalust pindala vähendama selles ulatuses, et kohustuse suurenemine oleks kuni 20%. 2020. aastal ei saa MULD kohustust asendada VESI maa rohumana hoidmise kohustusega. Erandina on võimalik MULD kohustust asendada PLK kohustusega.

Taotlejad, kelle 5-aastane kohustuseperiood lõppes 31.12.2019. a, saavad kohustust ühe kalendriaasta võrra pikendada.

MULD toetusõiguslik põllumajandusmaa

MULD toetust saab taotleda vähemalt 0,30 ha suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus taotlemise aastal kasutada. Iga põllu või samal massiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema kokku vähemalt 0,30 ha. Toetust võib taotleda vähemalt 0,30 hektari suuruse rohumaa või põllumajandusmaa kohta, millel kasvatatakse viljapuid või marjapõõsaid. Toetust võib taotleda maa kohta, mille andmed on kantud [maakatastriseaduse](#) §-s 14 nimetatud maa kvaliteedi hindamise kaardile ning nendest nähtub, et taotletaval maal on 90 protsendi ulatuses turvasmullad või erodeeritud ja deluviaalmuldade kompleks. Toetust ei või taotleda keskkonnatundliku püsirohumaa kohta.

Kui taotleja taotleb MULD toetust lühiajalisele rohumaaale, jätkub sellise maa püsirohumaaks muutumise arvestuspärast kohustuseperioodi lõppu. See tähendab, et kui taotleja võtab endale viieks aastaks kohustuse hoida maa rohumana, st seda mitte künda jne, siis see 5-aastane toetuse periood nii-öelda külmutatakse maa püsirohumaaks muutumise arvestuse suhtes.

Baasnõue

Taotleja täidab kohustuseperioodi jooksul kogu majapidamise põllumajandusmaal ja põllumajanduslikus tegevuses maaeluministri 17. aprilli 2015. a määruse nr 32 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus](#)“ §-s 12 sätestatud püsirohumaa säilitamise tava. Juhul, kui taotleja harib üles püsirohumaa või talle on määratud püsirohumaa tagasirajamise kohustus ja ta seda ei järgi või kui taotleja ei järgi keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise reegleid, vähendatakse taotleja MULD toetust. Rohkem infot püsirohumaa säilitamise ja tagasirajamise kohta leiab [PRIA kodulehelt](#).

NB! MULD toetuse kohustusealune maa saab olla samaaegselt tagasirajatud püsirohumaa (TAR).

Toetuse saamise nõuded

Toetatava tegevuse nõudeid tuleb täita toetusõiguslikul maal, mille kohta toetust taotletakse. Maa tuleb hoida rohukamara all, mis peab olema rajatud hiljemalt kohustuseperioodi esimese kalendriaasta 15. juuniks. Rohumaa ja viljapuud või marjapõõsad võivad olla varem rajatud (istutatud) või tehakse seda esimese kohustuseaasta 15. juuniks. Toetusealust maad tuleb rohumaa või viljapuu- ja marjaaiana hoida kogu kohustuseperioodi vältel. Rohukamara all hoidmine tähendab, et sellel maal ei tehta mullaharimistoid nagu kündmine, koorimine, kultiveerimine,

äestamine, randaalimine ja freesimine, mis kahjustavad rohukamarat. Kohustuse suurendamisel (lubatud suurendamine sama kohustuse raames on kuni 20%) peab rohumaa olema rajatud hiljemalt 15. juuniks.

KSM toetuse taotleja saab põllulindude soodustamiseks jätta püsirohumaa ja MULD toetusega hõlmatud põllumaa üle aasta niitmata, hekseldamata või muul viisil hooldamata ulatuses, mis on kohustuseaastal kasutatavast KSM toetusõigusliku maa pindalast väiksem või sellega võrdne.

Maa rohukamara kahjustamine maa ülekarjatamise tõttu on keelatud. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt. Nõude täitmise kontrollimisel vaadatakse toetusealuse maa rohukamara olukorda, mis ei tohi olla ulatuslikult kahjustatud. Karjatatava maa-ala kohta maksimaalselt lubatud loomade arvu (loomkoormust) antud toetuse raames ei kehtestata, vaid taotleja peab ise valima oma maadele karjatamiseks sobiva loomkoormuse.

Taotleja võib rohukamarat uuendada ainult otsekülvi ja pealekülvi teel. Turvasmuldadel on rohumaa uuendamine lubatud üks kord kohustuseperioodi jooksul randaalimise ja freesimise teel.

3.5. Piirkondliku veekaitse (VESI) toetuse nõuded

Maaeluministri 16. veebruari 2018. a määrus nr 9 „[Piirkondlik veekaitse toetus](#)“ kehtestab piirkondliku veekaitse toetuse andmise tingimused ja korra.

VESI toetuse eesmärk on nitraaditundlikul alal (*edaspidi* NTA) põhjavee kvaliteedi säilitamine, vähendades põllumajanduslikult kasutatavatelt maadelt toitainete leostumist ning põhjavette uhtumist. Toetatakse kahte tegevust:

1. 60% põllumaa hoidmine talvise taimkatte all;
2. kohustuseperioodi jooksul maa rohumaana hoidmine.

Siinjuures rõhutame, et kui maa rohumaana hoidmise kohustust tuleb järgida kogu 5-aastase kohustuseperioodi kestel samal maal, siis maa talvise taimkatte all hoidmise kohustuse puhul võib maa, millel nõudeid järgitakse, igal aastal muutuda.

Pandivere NTA piirkond asub Pandivere kõrgustikul ning on väga allikarohke ja sealt saavad alguse mitu suurt Eesti jõge. Adavere-Põltsamaa NTA piirkond jääb Kesk-Eesti tasandikule ning on oluline vee transiit- ja väljumisala. Pinnakate on NTA-l väga õhuke, aluspõhi sageli väga lõheline (karstiaala) ning põhjavesi on seetõttu kohati kaitsmata või nõrgalt kaitstud. Ühtlasi on tegemist põhjavee kujunemise alaga. Samas on nendes piirkondades viljakad mullad ning põllumajandusmaa pindala ja põllumajandusloomade arv on Eesti keskmisest suurem.

VESI toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

VESI toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

NB! Olulised muudatused määruses:

- 2020. aastal ei saa uut 5-aastast VESI kohustust võtta.

- Olemasolevat maa rohumaana hoidmise kohustust saab suurendada kuni 20% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast. Kui kohustust suurendatakse üle 20%, peab taotleja taotlusalust pindala vähendama selles ulatuses, et kohustuse suurenemine oleks kuni 20%.

Toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest ei või taotleda taotleja, kes taotleb KSM toetust täiendava veekaitse lisategevuse elluviimise eest või MAH toetust.

VESI toetusõiguslik põllumajandusmaa

VESI toetust võib taotleda taotleja kasutatava vähemalt 1,00 hektari suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaaga kohta. Iga põllu või samal massiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

Oluline on siinjuures rõhutada, et sama maa kohta mõlema veekaitse tegevuse eest toetust taotleda ei saa.

Toetust maa rohumaana hoidmise eest võib taotleda :

- 1) põllu kohta, mis asub vähemalt 50% ulatuses Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal asuval kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal;
- 2) punktis 1 nimetatud NTAI asuva põllu kohta, millel asub allikas või karstilehter.

Samuti tuleb maa rohumaana hoidmise eest toetuse taotlemisel arvestada, et toetust ei või taotleda keskkonnatundliku püsirohumaaga kohta (100% turvasmullaga Natura 2000 võrgustiku alal asuvad alad), maa kohta, mille kohta taotletakse toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest või MAK alusel antavat muud pindalatoetust (KSM, PLK, KSA, MULD ning MAH). Ainsana on sama maa kohta võimalik taotleda SORT toetust.

Maa rohumaana hoidmise korral jätkub sellise maa püsirohumaaks muutumise arvestus, mis enne kohustuseperioodi algust ei olnud kasutuses püsirohumaana, pärast kohustuseperioodi lõppu. See tähendab, et kui taotleja võtab endale viieks aastaks kohustuse hoida maa rohumaana, st seda mitte künda jne, siis see 5-aastane toetuse periood nii-öelda külmutatakse maa püsirohumaaks muutumise arvestuse suhtes.

Toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest võib taotleda NTAI asuva KSM määruse § 5 lõike 1 punktides 1 ja 3–5 ning sama paragrahvi lõigetes 2–5 sätestatud toetusõigusliku maa kohta. Tegemist on põllumaaga, kus kasvatatakse põllukultuure (nt teravili, õli- ja kiukultuurid), ning lühiajalise kuni 4-aastase rohumaaga. Toetust ei anta maa kohta, mida on kohustuseaastal hoitud mustkesas või mis on jäetud sööti.

Toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest ei saa taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse:

- 1) VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest;
- 2) MULD toetust.

3.5.1. Maa rohumaana hoidmisega seotud nõuded

1) toetusõiguslikku maad tuleb hoida rohukamara all või tuleb see rajada hiljemalt esimese kohustuseaasta 15. juuniks. Sööti jäetud maad ei arvestata rohumaana. Maa tuleb hoida rohukamara all kogu kohustuseperioodi kestel. Rohukamara all hoidmine tähendab näiteks mullaharimistöde puhul seda, et maad ei künta, kultiveerita, koorita, äestata, randaalita ega freesita, mis kahjustavad rohukamarat;

2) kohustusealuse maa rohukamarat võib uuendada üksnes otsekülvi ja pealekülvi teel;

3) karjatamiseks kasutataval maal tuleb tagada, et kohustusealuse maa rohukamar ei kahjustuks ülekarjatamise tõttu. Maa ülekarjatamise tõttu võib maa rohukamar kahjustuda, kui loomade karjatamisel ei järgita sobivat karjatamiskoormust ehk ei arvestata konkreetse maa karjatamise taluvust või ei arvestata konkreetse aasta rohukasvu ja ilmastikuolusid. Ülekarjatamise vältimiseks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada ja karjatada loomaliike vahelduvalt. Nõude täitmise kontrollimisel vaadatakse kohustusealuse maa rohukamara olukorda, mis ei tohi olla ulatuslikult kahjustatud. Karjatatava maa-ala kohta maksimaalset lubatud loomade arvu (loomkoormust) selle toetuse raames ei kehtestata, vaid taotleja peab ise valima oma maadele karjatamiseks sobiva loomkoormuse.

3.5.2. Maa talvise taimkatte all hoidmisega seotud nõue

Toetuse saamiseks peab taotleja hoidma vähemalt 60% KSM määruse § 5 lõigetes 1–6 sätestatud toetusõiguslikust maast kohustuseaasta 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all. Rõhutame, et maal, millel viiakse ellu maa rohumaana hoidmise kohustust, ei saa samaaegselt ellu viia maa talvise taimkatte all hoidmise kohustust.

Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, rohumaad, maasikas ning muud sügisel kasvavad rohelise taimikuga põllumajanduskultuurid. Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärnanud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks. Ka koristamata põllukultuure ja kõrretüüde ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ja ei väldi leostumist.

Koolitusel osalemise nõue

Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, peab teise kohustuseaasta 1. detsembriks olema osalenud Maaeluministeeriumi korraldatud veekaitsekoolitusel. Kui taotleja taotleb toetust mõlema VESI toetuse tegevuse eest, peab ta koolitusel osalema üksnes ühe korra. Kui kohustus võetakse üle ja kohustuse ülevõtjal ei ole varasemast kehtivat kohustust, peab kohustuse ülevõtja või tema esindaja, kes tegeleb taotleja põllumajanduslikus majapidamises põllumajandusliku tegevusega, olema osalenud veekaitsekoolitusel kohustuse ülevõtmise aasta 1. detsembriks. Kui kohustus võetakse üle alates kolmandast kohustuseaastast, ei nõuta koolitusel osalemist. Nõude täitmisel arvestatakse alates 2018. aastast toimunud koolitusi.

3.6. Kohalikku sorti taimede kasvatamise (SORT) toetuse nõuded

[Maaeluministri 29. aprilli 2015. a. määrusega nr 52](#) kehtestatakse SORT toetuse saamise tingimused ning kord. Toetuse eesmärk on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste kohalike taimsortide säilimine ning soodustada vanade kohalike puuvilja- ja marjasortidega uute istandike rajamist. Ehkki enamjaolt jäävad kohalikud sordid saagikuselt alla uutele kultuurisortidele, on need kohanenud kohalike oludega ning kannavad mitmeid häid omadusi. Toetatavate sortide nimekirjas on viis põllukultuuri ning 43 puuvilja- ja 12 marjakultuuri.

NB! Olulised muudatused määruses:

- 2020. aastal ei saa uut SORT kohustust võtta.

- Taotlejad, kelle 5-aastane kohustuseperiood lõppes 31.12.2019. a, saavad kohustust ühe kalendriaasta võrra pikendada.

SORT toetusõiguslik põllumajandusmaa

Erinevate SORT toetusõiguslike põllumajanduskultuuride kasvatamiseks on määratud erinevad minimaalsed põllumajandusmaa suurused: 0,30, 0,50, 1,00 või 5,00 ha suurused. Iga põllu või samal massiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

SORT põllumajanduskultuuri toetusõiguslik põllumajandusmaa

Toetusõiguslikud põllukultuurid on talirukis „Sangaste“, põlduba „Jõgeva“, põldhernes „Mehis“, kartul „Ando“, valge ristik „Jõgeva 4“.

Põllumajanduskultuuri kohalikku sorti kuuluvate taimede kasvatamiseks on määratud põllumajandusmaa minimaalne suurus igal kohustuseaastal.

Minimaalne toetusõiguslik pind on:

- Talirukki „Sangaste“ kasvatamisel 5,00 ha;
- Kartuli „Ando“ kasvatamisel 0,30 ha;
- Põldoa „Jõgeva“ kasvatamisel 0,50 ha;
- Põldherne „Mehis“ kasvatamisel 0,50 ha;
- Valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamisel 1,00 ha.

Põllumajanduskultuuride kasvatamisel võib kasutada üksnes sertifitseeritud seemet. Kui valge ristiku „Jõgeva 4“ sertifitseeritud seemet ei ole saada, võib kasutada sama põllukultuuri aretusseemet, kuna seemet ei ole saada nii palju, kui selleks on vajadus ja viimastel aastatel on jäänud sordi „Jõgeva 4“ seemnekasvatuseks kasutatav maa oluliselt väiksemaks.

Kartuli kasvataja peab olema kantud [taimetervise registrisse](#), kui ta kasvatab üle ühe hektari suurusel alal kartulit turustamise eesmärgil (nõue tuleneb [taimekaitseadusest](#)).

Rohumaariba on [maaeluministri 29. aprilli 2015. a määruse nr 49](#) järgi KSM toetuse tähenduses toetusõiguslik nimetatud määruses sätestatud tingimustel. SORT toetusega seoses saab rohumaariba põllu pinna hulka arvestada vaid sellisel juhul, kui KSM toetuse raames on nõuetekohane olemasolev või rajatud rohumaariba toetusõigusliku maa hulgas. Rohumaaribade puhul on tegemist sellise agrotehnilise võttega, mis loob põllumajandusmaastikes looduslikke liikumiskoridore ja pakub elupaika kasulikele putukatele.

Valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamiseks saab toetust taotleda kuni neljal järjestikusel kalendriaastal põllu rajamisest alates.

Toetust põllukultuuri kasvatamise eest ei või taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse MAK alusel antavat KSA toetust. Enamikul juhtudest on teiste keskkonnatoetuste saamine välistatud, sest KSA toetust puuvilja- ja marjakasvatuse eest antakse püsikultuuride all olevale maale, SORT põllukultuuri toetust aga põllukülvikorras olevale maale. SORT viljapuude ja marjapõõsaste kasvatamise toetus on puu- ja põõsa-, mitte maapõhine, ja kui taotleja kasvatab KSA toetusaluses puuvilja- ja marjaaias toetusõiguslikke kohalikku sorti viljapuid ja marjapõõsaid, on tal nende kasvatamise eest õigus saada nii KSA kui ka SORT toetust.

SORT puuvilja- ja marjakultuuri toetusõiguslik põllumajandusmaa

Toetusõiguslikud viljapuud ja marjapõõsad

Õunasordid	Pirnisordid	Ploomisordid	„Vikana“
„Aia ilu“	„Eesti pirn“	„Amitar“	„Volli ploom“
„Eva kuld“	„Järve“	„Hiiu sinine“	
„Karlapäril“	„Kägibergamott“	„Kihelkonna“	Karusmarjasordid
„Krameri tuviõun“	„Liivi roheline võipirn“	„Kullamaa suur“	„Aamissepa viljakas“
„Maimu“	„Saaremaa punane“	„Lahtise luuga kreek“	„Jaanike“
„Meelis“	„Tallinna pikk“	„Mõisaploom“	„Polli esmik“
„Paide taliõun“	„Tartu pirn“	„Noarootsi kollane“	„Rae 1“
„Põltsamaa taliõun“	„Tervishoiuõun“	„Noarootsi punane“	
„Raeda suviõun“		„Polli Emma“	Punase sõstra sordid
„Roogoja“	Musta sõstra sordid	„Polli viljakas“	„Krameri punane“
„Suure-Jaani suveõun“	„Anneke“	„Pärnu sinine“	„Kurvitsa 4“
„Talipirnõun“	„Albos“	„Suur Tõll“	
„Tallinna pirnõun“	„Mede must“	„Tamme sinine“	Kirsisordid
„Vahur“	„Moka“	„Tartu kaunitar“	„Nõmme liivakirss“
„Vambola“	„Mulgi must“	„Tartu kollane“	
„Veiniõun“	„Musti“	„Tartu punane“	

Põllumajandusmaa kohta, kus taotleja kasvatab puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvaid taimi, mille eest ta taotleb toetust, koostab taotleja aiaplaani või vajaduse korral uuendab seda. Aiaplaanile märgitakse kohalikku sorti viljapuude ja marjapõõsaste asukohad koos sordinimega ning aia paiknemine ilmakaarte suhtes.

Viljapuude ja marjapõõsaste reavahed tuleb hoida vähemalt kahe kolmandiku ulatuses rohukamaras. Uue puuvilja- või marjaiaia rajamisel peavad reavahed olema vähemalt kahe kolmandiku ulatuses rohukamaraga kaetud hiljemalt aia rajamisele järgneva aasta 15. juuniks.

Puuvilja- ja marjaiaias ning selle teenindusaladel tuleb hoida rohu kõrgus kogu aeg alla 30 sentimeetri. Reavahede ja teenindusalade rohu hooldamiseks ei seata ajalist kohustust, kuid rohu kõrguse hoidmine kuni 30 cm kõrgusena tagab aia hooldatuse. Puuvilja- ja marjaiaia hooldamisel ei ole nõutud niite ja hekli kokkukogumine ning konkreetset tähtaega ei ole rohu kõrguse hoimiseks seatud.

Kui SORT taotleja taotleb puuvilja- ja marjaiaia kohta lisaks ka mõnda teist pindalatoetust (nt ÜPT), siis tuleb jälgida ka teise toetuse nõudeid. Kui SORT taotleja taotleb püsikultuuri kohta ka ÜPT toetust ning viljapuude ja marjapõõsaste kasvatamisel ei toimu põllumajanduslikku tootmist, siis peavad rohttaimedega kaetud reavahed ja võraalused olema hooldatud sarnaselt rohumaale samadeks tähtpäevadeks.

SORT toetust ei või taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse PLK või KSK toetust.

Baasnõue

SORT toetuse baasnõudeks on kohustus kanda andmed majapidamise põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse.

Toetuse saamise nõuded

Põllu-, puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvad taimed, mille eest taotletakse toetust, peavad olema külvatud, maha pandud või istutatud hiljemalt kohustuseaasta 15. juunil, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid. Kohalikele normidele vastavad agrotehnilised võtted tähendavad näiteks õiget külvinormi vastavalt põllukultuurile, mis loob aluse, et põld ei umbrohtuks. Agrotehniliste võtete all on silmas peetud ka mullaharimist, taimekaitset, väetamist, külvi ettevalmistamist, külvi, saagi koristamist ja säilitamist. Nende võtete valikul tuleb lähtuda kultuuri iseärasustest.

Põllule külvatud seemne ning istutatud viljapuude ja marjapõõsaste sordiehtsus ja päritolu peab olema tõendatud lisadokumentidega.

Põllumajanduskultuuri, mille eest taotletakse toetust, tuleb igal kohustuseaastal kasvatada vähemalt õitsemiseni. See on vajalik, et vältida näiteks kultuuri varast sissekündmist ja kultuuri kasvatamist ainult toetuse saamise eesmärgil.

Põllukultuurile toetuse taotlemise puhul on vajalik külvatud seemne müügi pakendi originaaletiketi olemasolu.

Talirukki „Sangaste“ puhul on minimaalne seemne külvinorm 140 kg/ha.

Kartuli „Ando“ puhul on minimaalne seemne külvinorm 2,5 t/ha.

Põldoa „Jõgeva“ puhul on minimaalne seemne külvinorm 225 kg/ha.

Põldhernest „Mehis“ ja valget ristikut „Jõgeva 4“ võib kasvatada segus teiste põllumajanduskultuuridega. Põldhernest „Mehis“ peab segus kasvatamisel seemnesegus olema vähemalt 70 protsenti. Kõiki teisi põllukultuure, sh ka põldhernest „Mehis“ ja valget ristikut „Jõgeva 4“ võib kasvatada puhaskultuurina. Põldherne „Mehis“ kasvatamisel on minimaalne seemne külvinorm puhaskülvi puhul 200 kg/ha ja segu puhul 100 kg/ha.

Valge ristiku „Jõgeva 4“ minimaalne külvinorm puhaskülvi või segu puhul on 4 kg/ha. Üldjuhul kasvatatakse valget ristikut segus aasnurmikaga, kuid lubatud on ka teised põllumajanduskultuurid.

Viljapuude ja marjapõõsaste kultuuri rajamisel tuleb kasutada [taimervise registrisse](#) kantud isikult saadud istutusmaterjali.

Viljapuude kasvatamise puhul on vajalik originaaltaimepassi, sõstraliste ja karusmarjaliste taimede puhul tarnija dokumendi olemasolu.

Alates 2019. aastast ei väljastata enam teatud juhtudel taimepasse. Taotlejal tuleb arvestada, et taimepassi väljastamise kohtustus ei laiene sellisele istikute tootjale, kes turustab enda toodetud ploomi ja kirsisordi istikuid lõppkasutajale (taotleja on lõppkasutaja). Taimepasse väljastatakse endiset kindlasti perekond õunapuu ja perekond pirnipuu istikutele, sest need on viljapuu-bakterpõletiku peremeestaimed. Lisaks võib taimepassi olla prinditud otse potile, milles ta kasvab, või selle ümbrisele.

Kui taimepassi originaal ei ole säilinud või seda taotlejal ei ole, esitab taotleja asjakohase erialaliidu eksperdi arvamuse (originaaldokumendi) selle kohta, kas see kohalik sort, mille kohustuseaastal kasvatamise kohta ta toetust taotleb, on määruse lisas loetletud kohalik sort. Asjakohaseks erialaliiduks on siinkohal Eesti Aiandusliit, kelle puuviljanduskomisjoni eksperdid sordiehtsust tuvastavad. Olemasolevates juba varem rajatud aedades ei ole viljapuude taimepassid sageli säilinud. Puukooli või tootmisaiia omanikud saavad ise tellida Eesti Aiandusliidu puuviljanduskomisjonilt sordiehtsuse kohta eksperdi arvamuse.

Puuviljakultuuri kohalikku sorti kuuluvate taimede kasvatamise eest võib toetust taotleda, kui kohustuseaastal kasvatatakse vähemalt 20 viljapuud vähemalt kümnest erinevast SORT määruse lisas nimetatud puuviljakultuuri kohalikust sordist. Marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvate taimede eest võib toetust taotleda, kui igal kohustuseaastal kasvatatakse vähemalt kümnet marjapõõsast vähemalt viiest erinevast SORT määruse lisas nimetatud marjakultuuri kohalikust sordist. Kui nende taimede taimepassid või eksperdi sordiehtsuse kinnitus või sõstraliste ja karusmarjaliste taimede puhul tarnija dokument on eelneval aastal esitatud ja nende eest on toetust määratud, ei ole vaja seda uuesti esitada.

3.7. Mahepõllumajandusele ülemineku toetuse ja mahepõllumajandusega jätkamise (MAH) toetuse nõuded

Maaeluministri 30. aprilli 2015. a määrus nr 53 [„Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus“](#) (edaspidi määrus nr 53) kehtestab mahepõllumajandusele ülemineku toetuse ja mahepõllumajandusega jätkamise toetuse andmise tingimused ja korra.

NB! Olulised muudatused määruses:

- 2020. aastal ei saa võtta uut 5-aastast MAH kohustust.
- 2020. aastal ei saa MAH kohustust VESI maa rohumana hoidmise kohustusega asendada, kuid erandina on lubatud MAH kohustuse asendamine PLK kohustusega.
- MAH kohustuse suurendamine ei ole lubatud. Erandina on lubatud MAH kohustusealuse maa pindala suurendada kuni 15 protsenti maaeluministri 9. septembri 2016. a määruse nr 53 [„Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus“](#) kohasel toetuse saajal, kelle noore ettevõtja toetuse taotluse rahuldamise otsus on tehtud 2018. või 2019. aastal.
- Taotlejad, kelle 5-aastane kohustuseperiood lõppes 31.12.2019. a, saavad kohustust ühe kalendriaasta võrra pikendada.
- Kui kohustus võetakse üle pärast neljandat kohustuseaastat ja kohustuse ülevõtjal puudub varasemast kehtiv kohustus, ei nõuta algkoolitusel, täienduskoolitusel ega õppepäeval osalemist.
- Taotlejatel, kellel on kohustus osaleda 2020. aasta 1. juuniks vähemalt 12 akadeemilist tundi mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval, pikendatakse koolitusel osalemise tähtaega 30.novembrini 2020. a.

MAH toetusõiguslikkuse nõuded taotlejale

MAH toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

Mahepõllumajandusele ülemineku toetust võib taotleda taotleja, kes:

- 1) esitas Põllumajandusametile (PMA) esimesele kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal või esimesel kohustuseaastal ettevõtte esmakordse tunnustamise taotluse [mahepõllumajanduse seaduse](#) alusel ja alustas üleminekut mahepõllumajanduslikule tootmisele ning kelle kasutuses olev maa ei ole üleminekuaga läbinud;
- 2) ei ole eelnenud kalendriaastatel taotlenud MAK alusel antavat mahepõllumajandusele ülemineku toetust, mahepõllumajandusega jätkamise toetust või MAK 2007–2013 alusel antavat mahepõllumajandusliku tootmise toetust.

Mahepõllumajandusele ülemineku toetus on ette nähtud mahepõllumajandusliku tootmisega alustajatele. Toetusega kompenseeritakse osaliselt mahepõllumajandusliku tootmisega alustamise ja kohustuse täitmise kaasnevad täiendavad kulud ja saamata jäänud tulu.

Mahepõllumajandusega jätkamise toetust võib taotleda taotleja, kelle ettevõtte on kogu kohustuseperioodi kestel mahepõllumajanduse seaduse alusel tunnustatud.

MAH toetusõiguslik põllumajandusmaa

MAH toetust saab taotleda kokku vähemalt 1,00 ha suuruse toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mis on kantud mahepõllumajanduse registrisse ja mida taotlejal on õigus taotlemise aastal kasutada. Iga põllu või samal massiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha. NB! Alla 0,30 ha suurustest põldudest on MAH toetusõiguslikud ainult need, mis moodustavad ühtse maa-ala samasse MAH ühikumääragruppi kuuluvate põldudega. Juhul kui kohustusealune põld on ühel aastal alla 0,30 ha ja ei moodusta samas ühikumääragrupis oleva teise põlluga ühtset maa-ala, siis selline põld ei ole enam toetusõiguslik ning see pind arvestatakse kohustuse vähenemisse. NB! Toetust ei anta toetusõigusliku maa kohta, mida hoitakse kohustuseaastal mustkesas või mis on jäetud sööti.

Toetusõiguslik maa on:

1) põllumaa, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, rühvelkultuuri, õli- või kiukultuuri või muud tehnilist kultuuri (edaspidi koos põllukultuur), köögivilja, maasikat või määruse nr 53 lisas nimetatud ravim- ja maitsetaimi. Köögiviljaks loetakse üksnes inimtoiduks kasvatatavaid köögivilju. Need kultuurid, mis on põllumajanduskultuuride loetelus märgitud küll köögiviljaks, aga mida kasvatatakse söödaks, loetakse söödajuurviljaks ja need tuleb taotlusele märkida muu rühvelkultuurina. Kui köögivilju või muid põllukultuure kasvatatakse segus heintaimedega, näiteks lehtsigurit, siis on tegemist rohumaaga;

2) põllumaa, millel kasvatatakse heintaimed on põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määruses nr 56 „[Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded](#)” sätestatud nõuete kohaselt põldtunnustatud;

3) põllumaa, mida hoitakse mustkesas või mis on jäetud sööti;

4) maa, millel kasvatatakse puuvilja- või marjakultuuri;

5) kuni 3-aastane külvikorras olev rohuma, millel kasvatatakse kuni kolmel järjestikusel aastal heintaimi ja hiljemalt heintaimede kasvatamise kolmandale järjestikusele aastale järgneva kohustuseaasta 15. juunist alates kasvatatakse seal põllukultuuri, MAH toetusõiguslikke ravim- või maitsetaimi, köögivilja, maasikat, puuvilja- või marjakultuuri. Kui maa jäetakse heintaimede kasvatamisele järgneval aastal mustkesasse või sööti või kui seal ei kasvatata hiljemalt rohuma 4. aastal eelpool nimetatud kultuure, nõutakse eelnevatel aastatel selle maa kohta makstud MAH toetus tagasi.

Näide: Põllul kasvatati 2018. aastal teravilja, 2019. aastal oli põld taotlusel märgitud kuni 3-aastaseks külvikorras olevaks rohumaaks ja 2020. aastal hoitakse põldu mustkesas. Kuna pärast külvikorda ei tohi maad hoida mustkesas, vaid põllul peab kasvatama põllukultuuri, ravim- või maitsetaimi, köögivilja, maasikat, puuvilja- või marjakultuuri, siis 2020. aastal küsitakse 2019. aastal põllu eest makstud MAH toetus tagasi.

Selle ajavahemiku arvutamisel, mille jooksul on põllumaad kasutatud heintaimede kasvatamiseks, võetakse arvesse ka kohustuseperioodile vahetult eelnenud iga aasta, millal seal kasvatati järjestikku heintaimi. See tähendab, et heintaimede kasvatamiseks kasutatud põllumaa vanust arvestatakse tagasiulatuvalt ning uuendamine ilma vahekultuurita ei katkesta selle vanust. Söötis maa sellise põllumaa vanust ei katkesta. Samuti ei katkesta rohuma vanust see, kui põld on mõnel aastal märgitud taotlusele heinaseemnepõlluna (märke HS), sõltumata sellest, kas heinaseemet kasvatati oma tarbeks või oli tegemist PMA poolt põldtunnustatud heinsaseemne põlluga.

Näide: Põllul kasvas 2016. aastal teravili, 2017. aastal oli põld taotlusel märgitud kuni 3-aastaseks külvikorras olevaks rohumaaks, 2018. aastal oli põld märgitud heinaseemne põlluks (HS) ja tegemist oli põldtunnustatud heinaseemnepõlluga. Kuna taotleja taotles 2017. aastal toetust kuni 3-aastase külvikorras oleva rohumaa ühikumääraragrupis, peab ta põllule rajama muu kultuuri kui heintaimed hiljemalt 15. juuniks 2020. a.

Heintaimede allakülviaasta loetakse heintaimede kasvatamiseks kasutatava põllumaa vanuse arvestamise juures nullaastaks, kuna põhikultuurina arvestatakse kattekultuuri;

- 6) rohumaa, millel ei kasvatata põldtunnustatud heintaimi ja mis ei ole kuni kolmeaastane külvikorras olev rohumaa.

Maa, millel kasvatatakse puuvilja- või marjakultuuri või maasikat, on toetusõiguslik, kui taimede istutustihedus on vähemalt järgmine:

- 1) õunapuu tugeva kasvuga alusel, pirnipuu – 100 istikut hektari kohta;
- 2) õunapuu keskmise kasvuga alusel – 300 istikut hektari kohta;
- 3) õunapuu nõrga kasvuga alusel – 500 istikut hektari kohta;
- 4) luuviljalised – 270 istikut hektari kohta;
- 5) astelpaju, aroonia – 400 istikut hektari kohta;
- 6) sõstar, karusmari – 800 istikut hektari kohta;
- 7) vaarikas, pampel – 3000 istikut hektari kohta;
- 8) viinapuu – 1300 istikut hektari kohta;
- 9) kultuurmustikas, ebaküdoonia – 1000 istikut hektari kohta;
- 10) kultuurjõhvikas – 30 000 istikut hektari kohta;
- 11) maasikas – 20 000 taime hektari kohta;
- 12) harilik sarapuu – 250 istikut hektari kohta;
- 13) söödav kuslapuu, kurdlehine kibuvits – 665 istikut hektari kohta;
- 14) harilik pihlakas – 150 istikut hektari kohta.

Tegemist on minimaalse taimede arvuga ühe hektari kohta, mille puhul saab seda maad veel istandikuks lugeda. Arvestades istikute võimalikku väljalangemist on soovitatav ühele hektarile neid vajadusel rohkem istutada. Toetusõigusliku pinna hulka loetakse ka toetusõigusliku maaga külgnev teenindusala, mida kasutatakse põllutöömasinate ümberpööramiseks. Teenindusala alla jäävat maad ei arvestata taimede istutustiheduse määramisel hektari kohta.

NB! Juhime tähelepanu, et kurdlehine kibuvits (*Rosarugosa*) on Eestis võõrliik, mille loodusesse levikut tuleb takistada. [Looduskaitseaduse](#) § 57 lg 1 järgi on võõrliikide loodusesse laskmine ning istutamine ja külvamine keelatud, seega on liigi kasvataja kohustatud tagama, et liik loodusesse ei levi. Nimetatud nõude rikkumise eest on füüsilisele isikule looduskaitseaduse järgi ettenähtud rahaträhv kuni 300 trahviühikut (1200 eurot) ja juriidilisele isikule kuni 32 000 eurot.

NB! Alates 2019. aastast antakse MAH toetust maksimaalselt kuni 70 hektari maa kohta, millel kasvatatakse puuvilja- ja marjakultuuri. Kui ettevõttes kasvatatakse puuvilja- ja marjakultuuri kokku 70 hektarist suuremal pinnal, siis neid hektareid ületav maa on endiselt toetusõiguslik ja kohustus selle maa puhul jätkub, kuid toetust selle kohta ei anta. Sellisel juhul ei ole tegemist kohustuse vähendamisega, sest maa ei lähe põllumajanduslikust majapidamisest välja.

Taotlejad, kellele määrati 2018. aastal MAH toetust puuvilja- ja marjakultuuride kasvatamise eest, saavad kohustuseperioodi lõpuni toetust üle 70 ha, kuid kokku mitte rohkem kui selle pindala ulatuses, mille kohta anti neile toetust 2018. aastal esitatud taotluse alusel. Kohustuse ülevõtmise korral võetakse toetuse andmisel kuni kohustuseperioodi lõpuni aluseks see pindala, mille kohta andis PRIA kohustuse ülevõtjale toetust 2018. aastal esitatud taotluse kohta. Näiteks kui kohustuse üleandjale anti 2018. aastal toetust 50 hektari musta sõstra kasvatamise eest ja kohustuse ülevõtjale anti samal aastal toetust 100 hektari vaarika kasvatamise eest, siis 50 hektari suuruse kohustuse

ülevõtmise korral antakse kohustuse ülevõtjale kuni kohustuseperioodi lõpuni toetust maksimaalselt 100 hektari ulatuses, sest selle pindala kohta andis PRIA ülevõtjale toetust 2018. aasta taotluse põhjal.

Toetust antakse rohumaa kohta, mis ei ole põldtunnustatud heintaimne põld või kuni kolmeaastane külvikorras olev rohumaa, tingimusel, et rohumaa iga hektari kohta on taotlejal sellisel arvul mahepõllumajanduslikult peetavaid veiseid, hobuseid, lambaid või kitsi, et loomkoormus hektari kohta on vähemalt 0,2 loomühikut [komisjoni rakendusemääruse \(EL\) nr 808/2014](#) II lisa kohaselt, või mille iga kuni 0,1 hektari kohta on üks mesilaspere, kui taotleja taotleb toetust mesilasperede kohta. Loomkoormuse arvestamisel võetakse arvesse taotleja nimel kohustuseaastal peetavate veiste, lammaste ja kitsede keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud põllumajandusloomade registrisse. Hobuste puhul võetakse arvesse PMA kohapealses kontrollis kindlakstehtud andmed ja mesilasperede puhul võetakse arvesse kohustuseaastale eelnenud aasta keskmine mahetunnustatud mesilasperede arv. Mesilaste keskmise arvu arvutab PMA kohapealse kontrolli käigus. Rohumaale, millele taotleja taotleb toetust, kuid millel puudub nõutav arv loomühikuid, toetust ei maksta, kuid kohustus algab (jätkub).

Mesinik, kes muid loomi ei pea, saab toetust rohumaa hektari kohta taotleda ainult selle pinna ulatuses, mis ei ületa 0,1 hektarit mesilaspere kohta. Mesilasperede kohta toetuse taotlemiseks kehtib nõue, et majapidamises pidi toetuse taotlemise aastale eelnenud kalendriaastal olema keskmiselt vähemalt viis mahepõllumajanduslikult peetavat mesilasperet. Täidetud peab olema ka nõue, mille kohaselt peab taotleja kasutama vähemalt 1,00 hektarit põllumajandusmaad mahepõllumajandusliku taimekasvatusega tegelemiseks. Kui taotlejal on ainult rohumaa ja viis mesilasperet, mille kohta võib tal olla kuni 0,5 hektarit ilma loomadeta rohumaad, siis toetuse täies mahus saamiseks peab tal lisaks olema vähemalt 0,5 hektari kohta vajalikul hulgal loomi. Kui taotlejal ei olnud kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal mahepõllumajanduslikult peetavaid mesilasperesid ja ta alustas mahemesindusega tegelemist kohustuseaastal, siis ei anta talle ka toetust rohumaa kohta.

Toetust ei anta toetusõigusliku maa kohta, mida on kohustuseaastal hoitud mustkesas või mis on jäetud sööti. Mustkesa on [põllumajanduskultuuride loetelu](#) kohaselt külvikorras olev maa, kus vegetatsiooniperioodi vältel valmistatakse maa korduva harimisega ette järgmiste põllukultuuride külviks ning eelkultuuri ei kasvatata. Sealjuures tuleb mustkesa harida selliselt, et umbrohutaimed ei kasvaks üle 5 cm kõrguseks, soovitatavalt tuleb harida iga 2–3 nädala tagant. Mulla intensiivse harimisega on umbrohtu ja taimekahjustajaid võimalik küll tõhusalt hävitada, kuid harimise käigus kiireneb mulla orgaanilise aine mineraliseerumine, mille tõttu väheneb ka oluline hulk mulla orgaanilist ainet, lõhutakse mullastruktuuri ja suureneb toiteelementide leostumine. Lisaks on selline harimine väga töö- ja energiamahukas ega ole majanduslikult tulus. Seega ei ole põhjendatud maksta mustkesas hoitava maa kohta MAH toetust.

Sööti jäetud maa on [põllumajanduskultuuride loetelu](#) kohaselt külvikorras olev maa, mis ei kannu saagiaasta jooksul saaki. Sööti jäetud maal kasvab vabalt looduslik taimestik, mida kasutatakse loomade söötmiseks või mis küntakse sisse. Mullaviljakuse tõstmiseks võib maa sööti jätmise asemel külvata sellele haljasväetistaimi. Maa kohta, mida hoitakse mustkesas või mis on jäetud sööti, võib taotleja esimesel kohustuseaastal võtta kohustuse, kui aga pärast esimest kohustuseaastat hoitakse kohustusealust maad mustkesas või jäetakse see sööti, siis kohustus selle maa puhul jätkub, kuigi toetust sellele ei anta.

Toetust ei anta toetusõigusliku maa kohta, millel kasvatatakse ravim- või maitsetaimi loomadele söödaks. Kui põllul kasvatatakse [määruse nr 53](#) ravim- ja maitsetaimede loetellu kantud taimi näiteks ristiku allakülviga ning neid alasid kasutatakse loomade karjatamiseks ning sööda varumiseks, siis kaob ära vajadus töömahuka käsitsitöö järele umbrohtude eemaldamiseks ning

taimede korjamiseks ja kuivatamiseks. Seega vähenevad tunduvalt tehtavad lisakulutused ja kõrge määraga toetuse maksmise põhjendatus.

Ravim- ja maitsetaimede kasvatamise eest makstakse toetust üksnes siis, kui nad on külvatud või istutatud. See tähendab, et neid kasvatatakse põllul, kus maad haritakse, taimed kas külvatakse või istutatakse ja eemaldatakse umbrohi. Looduslikult kasvavate ravim- ja maitsetaimede kogumise eest toetust ei maksta.

NB! Alates 2019. aastast antakse toetust kuni 15 hektari põllumaa kohta, millel kasvatatakse köögivilja, maasikat või määruse nr 53 [lisas](#) nimetatud ravim- ja maitsetaimi. Kui ettevõttes kasvatatakse mahepõllumajanduslikke köögivilju, maasikaid ning ravim- ja maitsetaimi kokku 15 hektarist suuremal pinnal, siis neid hektareid ületav põllumaa on endiselt toetusõiguslik ja kohustus selle maa puhul jätkub, kuid toetust selle kohta ei anta. Sellisel juhul ei ole tegemist kohustuse vähendamise, sest maa ei lähe põllumajanduslikust majapidamisest välja.

Toetust ei anta maa kohta, mille kohta taotletakse:

- 1) KSM toetust;
- 2) KSA toetust;
- 3) KSK toetust;
- 4) MULD toetust;
- 5) PLK toetust;
- 6) VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest.

Toetust ei anta ka maa kohta, millel kasvatatakse põllumajanduskultuuri kitsede ja lammaste söödaks loomade heaolu toetuse (LHT) raames.

Baasnõue

Baasnõuded on [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013](#) artikli 29 lõikes 2 nimetatud kohustuslikud nõuded, mida taotleja täidab kogu majapidamise põllumajandusmaal ja põllumajanduslikus tegevuses kohustuseperioodi jooksul. Baasnõue on täidetud, kui taotleja kannab [veeseaduse](#) alusel peetavasse põlluraamatusse andmed kohustuseperioodi jooksul põllumajandusmaal tehtud kõikide tegevuste kohta.

Toetuse saamise nõuded

Nõudeid toetuse saamiseks tuleb täita kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaal, kui määruses ei ole sätestatud teisiti. Taotleja põllumajandusliku majapidamise moodustavad kõik tema juhitud ja põllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavad üksused, mis asuvad Eesti territooriumil. Seega, kui taotletakse MAH toetust ja kohustus on võetud vaid osale põllumajandusliku majapidamise maale, tuleb nõudeid täita siiski kogu põllumajandusliku majapidamise maal, see tähendab ka tavamaal ja maal, mille kohta MAH toetust ei taotleta.

Kogu kohustuseperioodi kestel tuleb mahepõllumajanduslikul maal täita mahepõllumajandusliku taimikasvatuse ja mahepõllumajanduslike loomade puhul mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõudeid. See tähendab, et kui taotletakse toetust teatavate põldude kohta, ei tohi kohustuseperioodi jooksul nendel põldudel tavatootmisega tegeleda. Samuti nende loomaliikide puhul, keda peetakse mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, on keelatud ajutiselt, näiteks talveperioodiks tavatootmisse tagasi minna ja siis kevadel uuesti mahetootmisega alustada.

- 1) Viljavaheldus ja liblikõieliste kasvatamine

Põllumajanduskultuur peab olema külvatud, maha pandud või istutatud kohustuseaasta 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid, või tuleb maad hoida sama kuupäeva seisuga mustkesas või söödis.

Samal põllul ei tohi kasvatada sama liiki põllukultuuri või köögiviljakultuuri kauem kui kahel järjestikusel aastal ning teravilja kauem kui kolmel järjestikusel aastal.

Ristõieliste sugukonda kuuluvat põllumajanduskultuuri ei tohi kasvatada samal põllul uuesti enne kolme aasta möödumist. Kuna rapsi suurenenud kasvupinnad ja liiga sage järgnevus külvikorras on loonud soodsad tingimused taimekahjustajate leviku suurenemiseks, ei ole lubatud ristõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure kasvatada uuesti samal põllul enne kolme aasta möödumist. Seega, kui 2016. aastal kasvatati põllul rapsi, siis sellel põllul võib uuesti rapsi või mõnda muud ristõieliste sugukonda kuuluvat põllumajanduskultuuri kasvatada 2020. aastal.

Perekonda köömen kuuluvaid põllumajanduskultuure on lubatud kasvatada samal põllul kuni kolmel järjestikusel aastal, kuna harilikust köömnest saab saaki mitmel külvijärgsel aastal.

Viljavahelduse rakendamine võimaldab ohjata haiguste, kahjurite ja umbrohtude levikut. Erinevate põllumajanduskultuuride vaheldumine samal maal tagab parema mulla struktuursuse, aitab säilitada ja suurendada mullaviljakust, parandada väetiste kasutamise tõhusust ning vähendada toiteelementide väljaleostumist mullast.

Mustkesa ja söötis maa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride vaheldusena, ei katkesta põllukultuuride ja köögiviljade järgnevust külvikorras.

Mais ja tatar katkestavad teraviljade järgnevuse külvikorras.

Viljavahelduse nõudeid ei pea täitma mitmeaastaste köögiviljade, maasika ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamise korral ning väiksemal kui 0,30 hektari suurusel põllul, millel kasvatatakse teravilja, kaunvilja, muud tehnilist kultuuri, köögivilja, õli-, kiu- või rühvelkultuure. Mitmeaastasteks köögiviljadeks loetakse rabarber, artišokk, spargel, maapirn, mädarõigas ja mugullauk. Nõuet peab täitma alla 0,30 ha suurusel põldudel, kui need moodustavad teiste sama ühikümäärarupi põldudega kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

Viljavahelduse või külvikorra nõuete järgimisel võetakse arvesse ka põllumajanduskultuurid, mida kasvatati sellel põllul kohustuseperioodile vahetult eelnenud kalendriaastatel. See tähendab, et viljavahelduse või külvikorra nõuetes sätestatu ei hakka kehtima mitte kohustuse võtmise aastast alates, vaid nende täitmisel peab arvestama samal põllul ka kohustuseperioodile eelnenud aastatel kasvatatud põllumajanduskultuuridega. Näiteks, kui samal maal on enne kohustuse võtmist kolmel järjestikusel aastal kasvatatud teravilja, siis esimesel kohustuseaastal peab sellel maal kasvatama muud toetusõiguslikku põllumajanduskultuuri kui teravili.

Viljavahelduse või külvikorra nõuete järgimisel võetakse arvesse ka kultuurid, mida kasvasid põllul eelmised põllu kasutajad. Näiteks, kui taotleja saab põllu enda kasutusse 2020. aastal, kuid eelmine maa kasutaja on põllul kasvanud 2018. ja 2019. aastal nisu, siis 2020. aastal ei või uus maa kasutaja põllule nisu külvata.

Vähemalt 20 protsendil põllumaal peab kasvatama liblikõieliste sugukonda kuuluvaid põllumajanduskultuure (liblikõielised) puhaskultuurina, segus kõrreliste heintaimedega või segus teiste haljasväetiseks kasvatatavate põllumajanduskultuuridega.

Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad põllud, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid, sööti jäetud maa ja lühiajaline rohumaa) või M (mustkesa). Alla 0,30 ha suurused põllud arvestatakse põllumaa hulka, kui need moodustavad teise samas ühikümäärarupis oleva põlluga kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala. Liblikõieliste

puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste heintaimede segu on lubatud kasvatada ka allakülvina. Allakülvina liblikõieliste puhaskultuuri ja liblikõieliste-kõrreliste segu kasvatamisel tuleb arvestada sellega, et järgmisel aastal on sellel põllul rohumaa. Ravim- ja maitsetaimede segud liblikõielistega lähevad liblikõieliste arvestusse, kui liblikõieliste kaetus segus on vähemalt 30%. Taotlusele märgitakse sellisel põllul kasvatatavaks kultuuriks liblikõieliste ja muude põllumajanduskultuuride segu (30-80% liblikõielisi) ja põld loetakse rohumaaks. Liblikõieliste kaetus liblikõieliste-kõrreliste heintaimede ja liblikõieliste-haljasväetistaimede segu taimikus peab olema vähemalt 30%. Põldhernest on lubatud kasvatada tugikultuuriga, kui põldherne kaetus segu taimikus on vähemalt 70%.

Liblikõieliste põllumajanduskultuuride ja neid sisaldavate segude kasvatamine külvikorras suurendab mullaviljakust ja parandab mulla füüsikalisi omadusi. Liblikõielised põllumajanduskultuurid transpordivad sügavamatest mullakihtidest künnikihti mineraalseid toiteelemente ja sümbioosis mügarbakteritega seovad õhulämmastikku, muutes need järgnevatele põllumajanduskultuuridele kättesaadavaks. Mitmeaastaste liblikõieliste abil on võimalik tõhusalt alla suruda umbrohtusid ja vähendada viljaka mullakihi erosiooni. Ühtlasi mitmekesistavad liblikõielised põllumajanduskultuurid maastikku, on toidutaimedeks tolmeldajatele ning elu-, toidu- ja varjupaikadeks teistele loomadele (sh lindudele), suurendades bioloogilist mitmekesisust. Liblikõieliste kasvatamise nõuet ei pea täitma alla 0,30 ha suurusel põllul (arvestatakse ka maa-alasid).

2) Võraaluste ja reavahede hooldamine

Viljapuude ja marjapõõsaste reavahed tuleb hoida vähemalt kahe kolmandiku ulatuses rohukamaras. Uue puuvilja- ja marjaia rajamise korral peavad reavahed vähemalt kahe kolmandiku ulatuses olema rohukamaraga kaetud aia rajamisele järgneva aasta 15. juuniks. Rohi võib põllumajandusmaal, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid, sealhulgas teenindusalal, olla kuni 30 cm kõrgune. Viljapuude ja marjapõõsaste võrasid peab lõikamise teel hooldama. Hariliku sarapuu, söödava kuslapuu, kurdlehise kibuvitsa ja hariliku pihlaka puhul loetakse võrade hooldamiseks kuivanud okste eemaldamist.

Võraaluste ja reavahede ning viljapuude ja marjapõõsaste võrade hooldamise nõuet ei pea täitma alla 0,30 ha (arvestatakse ka maa-alasid) suurusel põllul.

3) Talvine taimkate

Vähemalt 20 protsenti põllumajandusliku majapidamise põllumaast tuleb hoida igal kohustuseaastal 1. novembrist kuni sellele järgneva kohustuseaasta 31. märtsini põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all.

Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad põllud, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid, sööti jäetud maa ja lühiajaline rohumaa) või M (mustkesa). Alla 0,30 ha suurused põllud arvestatakse põllumaa hulka, kui need moodustavad teise samas ühikümääraragrupis oleva põlluga kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

Talviseks taimkatteks loetakse taliviljad, rohumaad, maasikas ning muud sügisel rohelist taimikut omavad põllumajanduskultuurid. Koristuse käigus mahavarisenud kultuurtaimede seemned on varis, millest tärganud taimed loetakse umbrohuks ning seetõttu ei arvestata seda talviseks taimkatteks. Ka koristamata põllukultuure ja kõrretüüde ei loeta talviseks taimkatteks, kuna sellised taimed on kasvu juba lõpetanud ega aita vältida leostumist. Talviseks taimkatteks ei arvestata ka sööti jäetud maad, sest sööti ei loeta põllumajanduskultuuriks.

Talvise taimkatte all hoidmise nõuet ei pea täitma alla 0,30 ha suurusel põllul (arvestatakse ka maa-alasid).

4) Mullaproovid

Põllumajandusliku majapidamise põllumaa kohta tuleb vähemalt üks kord kohustuseperioodi jooksul korraldada mullaproovide võtmine. Põllumaa arvestusse lähevad kõik taotleja kasutuses olevad põllud, mis on taotlusele märgitud tähisega P (põllumajanduskultuurid, sööti jäetud maa ja lühiajaline rohuma) või M (mustkesa). Alla 0,30 ha suurused põllud arvestatakse põllumaa hulka, kui need moodustavad teise samas ühikumääraragrupis oleva põlluga kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

Võetud mullaproovid tuleb toimetada mullaanalüüside tegemiseks mulla ja pinnase analüüsimiseks akrediteeritud laboratooriumisse. Iga kohustuseaasta 1. detsembriks peab iga 5 hektari põllumajandusliku majapidamise põllumaa kohta olema taotlejal kehtivad mullaproovid (laboriprotokoll), millest on laboratooriumis määratud mulla happesus, taimedele omastatav fosfor ja kaalium ning mulla orgaanilise süsiniku sisaldus. Kui mullaproovid on varem võetud, siis tuleb need uuesti võtta ja laborisse saata mullaproovi võtmise aastale järgneva viienda aasta 1. detsembriks. Teisisõnu, kui taotlejal on kohustuseaastale eelnenud nelja aasta jooksul põllumaalt võetud mullaproovid ja nende kohta on väljastatud analüüsitulemused mulla happesuse, fosfori ja kaaliumi sisalduse ning mulla orgaanilise süsiniku sisalduse kohta, peab taotleja võtma vajaduse korral täiendavaid mullaproove ja saatma need laboratooriumisse arvestusega, et kokku oleks iga viie hektari põllumaa kohta võetud üks mullaproov. Näiteks, kui eelmised mullaproovid võeti 2015. aastal, tuleb uued proovid võtta 2020. aasta 1. detsembriks. Kui kohustuse võtmise aastale eelnenud viie aasta jooksul ei ole põllumajandusliku majapidamise põllumaalt mullaproove võetud ja laboratooriumisse analüüsimiseks saadetud, tuleb korraldada mullaanalüüside võtmine ja laborisse analüüsimiseks saatmine esimese kohustuseaasta 1. detsembriks. Kui taotleja suurendab kohustuseperioodi jooksul toetusõigusliku põllumaa pindala, peab ka sellisel maal järgima mullaproovide võtmise nõuet.

Üle 10 hektari suuruse põllumaaga põllumajanduslikes majapidamistes peab alates 2015. aastast mullaproovid võtma Põllumajandusuuringute Keskuse (edaspidi PMK) korraldatud mullaproovivõtjate koolitusel osalenud isik. Kui mullaproovid kogub koolituse läbinud isik, väljastab PMK nii analüüsitulemustega laboriprotokollid kui ka väetustarbekaardi. Väetustarbekaardi alusel saab tootja kavandada väetamist vastavalt väetustarbele põldude ja ka põlluosade kaupa. Mullaproovivõtjate koolituse läbinud isikute nimekiri koos kontaktandmete ja tegevuse maakonnaga on leitav [PMK kodulehelt](#).

Iga kuni 5 hektari põllumaa kohta võetud mullaproovist tuleb laboratooriumis lasta määrata vähemalt mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus. Laboratoorium peab määrama mulla happesuse kaaliumkloriidi (pHKCl) lahusest, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisalduse Mehlich 3, Egnér-Riehm topeltlaktaat (DL meetod) või Egnér-Riehm-Domingo ammoniumatsetaat-laktaat (AL meetod) meetodil. Nimetatud meetoditel on Eestis välja töötatud väetustarbe gradatsioonid ja seega on need meetodid Eesti tingimustes väetamise planeerimisel kasutatavad. Kohustuseperioodi jooksul võetud mullaproovidest peab lisaks taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldusele ning mulla happesusele analüüsima viienda aasta 1. detsembriks ka mulla orgaanilise süsiniku sisaldust arvestusega, et põllumaa iga kuni 20 hektari kohta oleks analüüsitud vähemalt üks proov. Kui põllumaad on alla 5 hektari, tuleb võtta ikkagi vähemalt üks mullaproov, millest tuleb lasta analüüsida mulla happesus, toiteelemendid fosfor ja kaalium ning mulla orgaaniline süsinik. Kui põllumaad on näiteks 30,10 hektarit, siis tuleb võtta mulla happesuse, fosfori ja kaaliumi analüüsimiseks 7 proovi; kui maad on 29,00 hektarit, siis tuleb võtta 6 proovi jne. Toiteelementide ja mulla happesuse määramiseks võetud mullaproovidest tuleb iga kuni 20 hektari põllumaa kohta ehk vähemalt igast neljandast proovist lasta analüüsida mulla orgaanilise süsiniku sisaldust.

Laboratooriumi väljastatud kehtivate mullaproovide analüüsi tulemused peavad olema kohapeal kontrollimiseks kättesaadavad. Mullaproove ei pea võtma alla 0,30 ha suuruselt põllult. Nõuet

peab täitma alla 0,30 ha suurustel põldudel, kui need moodustavad teiste sama ühikumäärarühmi põldudega kokku vähemalt 0,30 ha suuruse maa-ala.

5) Koolitused

Taotleja või tema esindaja, kes tegeleb mahepõllumajandusliku tootmisega, peab olema kohustuse võtmise aasta 1. novembriks osalenud vähemalt 12 akadeemilist tundi mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel või õppepäeval ja viienda kohustuseaasta 1. juuniks vähemalt 12 akadeemilist tundi mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval. NB! 2020. aastal on 1. juuni tähtaega pikendatud 30. novembrini. Mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitus või õppepäev on mõeldud eelkõige tootjatele, kes sellel aastal alustavad mahepõllumajandusliku tootmisega. Mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel või õppepäeval käsitletakse peamiselt mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatuse nõuetega seonduvat.

Mahepõllumajandusliku tootmise täienduskoolituse või õppepäeva eesmärgiks on tõsta tootjate teadlikkust mahepõllumajandusest, viia neid kurssi uuemate suundade ja võimalustega, tutvustada uusi tehnoloogiaid, mahepõllumajandusse sobivaid sorte ja tõuge, tagada mullaviljakuse säilitamine, tutvustada töötlemise ja turustamise võimalusi jmt.

Algkoolitusel või õppepäeval ei pea osalema taotleja või tema esindaja, kes on kohustuse võtmise aastale eelnenud viie aasta jooksul osalenud vähemalt 12 akadeemilist tundi mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel või õppepäeval või mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise täienduskoolitusel või õppepäeval.

Täpsem informatsioon koolituste ja õppepäevade toimumise kohta on kättesaadav aadressil www.pikk.ee

3.8. Natura 2000 toetus põllumajandusmaale nõuded (NAT)

NAT toetuse tingimused ning kord on kehtestatud maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrusega nr 42 „[Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav toetus](#)“. Tegemist on 1-aastase toetusega.

NAT toetust saavad taotleda põllumajandusega tegelevad füüsilised isikud, füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) või juriidilised isikud.

NAT toetusõiguslik põllumajandusmaa

NAT toetust saab taotleda Natura 2000 alal asuva vähemalt 0,30 hektari suuruse põllu või vähemalt 0,30 ha suuruse põlluosa kohta, millel tegeletakse põllumajandusliku tegevusega või mis on karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ning mida taotlejal on õigus kasutada. Kui põld asub ainult osaliselt Natura 2000 võrgustiku alal, tuleb selline põld Natura toetuse taotlemisel jagada kaheks erinevaks põlluosaks, märkides need põlluosad taotlusel ühtseks maa-alaks. Iga põllu või samal massiivil asuvatest põldudest moodustunud ühtse maa-ala pindala peab olema vähemalt 0,30 ha.

NAT toetust ei või taotleda maa kohta, mille kohta taotletakse PLK toetust, MULD toetust ja VESI toetust maa rohumaana hoidmise eest.

Toetuse saamise nõuded

Taotleja peab täitma kalendriaasta jooksul kaitseala, hoiuala või püsielupaiga kaitsekorrast tulenevaid nõudeid.

4. Kohustus

Kohustus on toetuse nõuete täitmine kindlaksmääratud ajavahemikul toetusõiguslikul maal, mille kohta toetust taotlete. KSM, KSA, MULD, VESI, MAH ja SORT toetuste kohustused on 5-aastased. NAT ja KSK kohustused on 1-aastased. Üheks kohustuseaastaks loetakse üks kalendriaasta. 5-aastase kohustusperioodi puhul moodustavad viis järjestikust kalendriaastat kokku kohustuseperioodi. Kohustuse võtmise aastal algab esimene kohustuseaasta tagasiulatuvalt 1. jaanuarist. Näiteks 2016. aastal võetud kohustuse puhul algas kohustuseperiood 1. jaanuarist 2016. a ja kestab kuni 31. detsembrini 2020. a.

2020. aastal uusi 5-aastaseid kohustusi, mis on kajastatud käesolevas „Abiks taotlejale“ juhendmaterjalis, alustada ei saa.

Tegevust tuleb ellu viia toetuse taotluses näidatud või taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud konkreetset toetusõiguslikul maal. Esimesel kohustuseaastal kindlakstehtud konkreetne maa ja selle maa pindala loetakse esimese kalendriaasta kohustusealuseks maaks (kohustuse algkogus), millest arvestatakse kohustuse suurendamise protsenti. Kui kontrollimisel tehakse kindlaks, et toetusõigusliku maa pindala on suurem kui selle maa pindala, mille kohta toetust taotletakse, loetakse kohustusealuseks maaks maa ning selle pindalaks pindala, mille kohta toetust taotletakse. Kui kontrolli käigus selgub, et tegelik toetusõigusliku maa pindala on väiksem kui taotluses näidatud, rakendatakse [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 640/2014](#) artiklit 19. Kohustus algab sel juhul kindlakstehtud pindalale. Ühel taotlejal saab sama toetuse kohta olla vaid üks kohustus.

SORT toetuse kohustus on lävendipõhine, mis tähendab, et igal kohustuseaastal peab oma majapidamise toetusõiguslikul põllumajandusmaal kasvatama vähemalt ühte sorti määruse esimeses lisas loetletud põllukultuuri vähemalt minimaalsel pinnal või puuvilja- või marjakultuuri kohalikku sorti kuuluvaid taimi vähemalt minimaalses koguses ja sortide arvul. Kogu kohustusperioodi jooksul ei pea kasvatama tingimata ühte sorti taimi, vaid neid võib vahetada. Näiteks 2018. aastal taotleb taotleja toetust kartuli „Ando“ kasvatamiseks, 2019. aastal põldoa „Jõgeva“ kasvatamiseks, 2020. aastal põldherne „Mehis“ kasvatamiseks, 2021. ja 2022. aastal puuvilja- või marjakultuuri kasvatamiseks.

Selleks, et tagada paindlikkus mitmeaastase kohustusega hõlmatud maade liikumisel majapidamiste vahel, on lubatud kohustuste üleandmine ja suurendamine toetuste määrustes sätestatud tingimustel ning ka asendamine, mis on samuti sätestatud toetuste määrustes.

Alates 2017. aastast ei või suurendada kohustust sellise maa arvelt, mis Harju, Rapla ja Pärnu maakonnas algatatud maakonnaplaneeringu kohaselt määratakse Rail Balticu raudtee trassikoridori asukohaks. Planeeritava Rail Balticu trassikoridori jäävaid maid saate vaadata Maaameti geoportaalist (<http://geoportaal.maaamet.ee/>), valides menüüst kaardirakendused „Kitsenduste kaart“ ja lülitades kaardikihtide valikus sisse „Rail Baltic trass“. Rail Balticu trassikoridori kaardikiht on nähtav ka PRIA avalikul veebikaardil <https://kls.pria.ee/kaart/> lülitades abiinfo kaardikihtide valikus sisse „Rail Baltic’u trass“.

Oma kehtivaid kohustusi saate vaadata vanas [e-PRIAs](#): Teenused → Pindalatoetused → Andmete esitamine → Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine.

4.1. Kohustuse üleandmine

KSM, KSA, MULD, VESI, SORT ja MAH kohustuse võite koos maaga üle anda, v.a esimesel kohustuseaastal. Kui kohustusega hõlmatud maa läheb majapidamisest välja, üle teisele isikule, võib teine isik kohustuse üle võtta ja sellega jätkata. Kui kohustust üle ei võeta, siis kohustus lõpetatakse ja kohustuse üleandjalt toetust tagasi ei nõuta. Sama kehtib ka juhul, kui üle antakse kogu põllumajanduslik majapidamine. Ka siis saab kõik ületulnud kohustused, kas üle võtta või siis nendest loobuda.

VESI maa talvise taimkatte all hoidmise kohustuse saab üle anda ainult taotlejale, kellel ei ole maa talvise taimkatte all hoidmise kohustust. Kuna VESI maa talvise taimkatte all hoidmise toetust ei saa samaaegselt taotleda MAH toetusega, siis ei saa VESI maa talvise taimkatte all hoidmise kohustust üle anda taotlejale, kellel on kehtiv MAH kohustus.

Maa ja kohustuse üleminekul tuleb teil üleantud maa ja kohustusega seotud dokumendid (või koopiad dokumentidest, näiteks põlluraamatust, mullaproovidest jne) üle anda uuele maavaldajale, kes jätkab dokumentide pidamist.

Kohustust saate üle anda vanas [e-PRIA](#): Teenused→Pindalatoetused→Andmete esitamine→Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine.

Kui annate kohustuse üle koos põllumajandusliku majapidamisega, tuleb esitada kogu majapidamise/ettevõtte üleandmise soovituslik vorm [„Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks“](#) vana e-PRIA teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu.

4.2. Kohustuse suurendamine

Kohustuse suurenemist arvestatakse esimesel kohustuseaastal kindlakstehtud kohustusealuse maa pindala järgi.

KSA kohustust saate kokku suurendada kuni 15% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast selle toetusõigusliku maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud.

MULD, KSM ja VESI maa rohumaana hoidmise kohustust saate kokku suurendada kuni 20% esimese kohustuseaasta kohustusealuse maa pindalast selle toetusõigusliku maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud.

MAH kohustuse suurendamine ei ole lubatud. Erandina on lubatud MAH kohustusealuse maa pindala suurendada kuni 15% maaeluministri 9. septembri 2016. a määruse nr 53 [„Põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus“](#) kohasel toetuse saajal, kelle sama määruse kohane taotluse rahuldamise otsus on tehtud 2018. või 2019. aastal.

NB! Kui teie kohustus suureneb üle lubatud protsendi, tuleb taotlusel kohustuse alla planeeritud põldude pindala vähendada selles ulatuses, et kohustuse suurenemine oleks kuni lubatud protsendini. Kui te ei vähenda kohustuse alla planeeritud põldude pindala nii palju, et kohustuse suurenemine oleks kuni lubatud protsendini, siis määratakse teile toetust maksimaalselt selle pindala ulatuses, mis oli teil kohustuse all 2019. aastal. See tähendab, et te ei saa 2020. aastal toetust kogu suurenenud pindala ulatuses. Juhime tähelepanu, et ainult teie ise saate otsustada selle üle, millise maa kohta te soovite kohustust võtta, st et kui teie kohustus suureneb üle lubatud

protsendi, siis ei saa PRIA teie eest otsustada, millise maa osas loetakse kohustuse suurenemine lubatuks ja millise maa osas mitte.

Ülevõtmise teel alanud kohustust suurendada ei saa.

4.3. Kohustuse asendamine

2020. aastal ei saa KSM kohustust asendada MAH, MULD, VESI maa rohumaana hoidmise, KSA kohustusega. KSA kohustust ei saa asendada MAH kohustusega ning MULD ja MAH kohustust ei saa asendada VESI maa rohumaana hoidmise kohustusega.

Erandina on võimalik 2020. aastal asendada MULD ja MAH kohustust PLK kohustusega. Kohustuse saab asendada osaliselt või täielikult. Kohustuse asendamisel algab uus 5-aastane PLK kohustus.

4.4. Kohustuse pikendamine

Kõik taotlejad, kellel lõppes 5-aastane MAK pindalatoetuse kohustuseperiood 31.12.2019. a, saavad 2020. aastal kohustust 1 aasta võrra pikendada. Kohustuseperioodi pikendamiseks esitab taotleja taotlusperioodil pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse, millel teeb märke kohustuseperioodi pikendamise kohta. Kohustuseperioodi pikendamisel peab taotleja jätkuvalt järgima kõiki toetuste määruses sätestatud nõudeid, sealjuures toetusõiguslikkuse nõudeid ning ka kohustuse suurendamisele ja vähendamisele kehtestatud nõudeid.

Kui taotleja, kelle kohustus lõppes 31.12.2019. a, ei soovi ise kohustust pikendada, aga soovib selle üle anda, saab ta esitada PRIAle kohustuse üleandmise-ülevõtmiseteate. Toetuse taotlemiseks peab kohustuse ülevõtja märkima taotlusel kohustuse pikendamise.

5. Taotlemine

2020. aastal saate pindalatoetusi taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](#) portaali kaudu.

[e-PRIAsse](#) saate siseneda PRIA kodulehe kaudu (<https://www.pria.ee/>), valides üleval parempoolses nurgas „*Sisene e-PRIAsse*“. e-PRIA portaali sisenemiseks on teil vaja ID-kaarti või Mobiil-IDd. Siseneda on võimalik ka kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saab sisse logida kasutades pangalinki või Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

e-PRIAsse sisenedes suunatakse teid pärast kasutustingimustega nõustumist kontrollima kliendi andmeid. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, valige siniselt menüürealalt „*Kliendi andmed*“.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub teenuses „*Esindusõigused ja volitused*“.

Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, siis saab esindajat määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „*Volikiri asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga*“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, siis tuleb täita lisaks ka „*Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine*“. Volikirja vormid ja lisainfo leiate Registrate menüü all asuvalt lehelt [Esindusõigused ja volitused](#).

Enne vanasse e-PRIAsse liikumist tuleb teha esindatava valik. Vana e-PRIA teenuste

kasutamiseks tuleb ülemiselt siniselt menüürealalt valida „Vana e-PRIA“. Pindalatoetuste taotluse leiate pärast vana e-PRIA portaali sisenemist menüüst „Teenused“ pindalatoetuste alalõigust.

Erinevad juhendid, kuidas e-PRIAsse siseneda ja teenuseid kasutada leiate [PRIA kodulehelt](#) ja vana e-PRIA portaalist vastava teenuse juurest.

5.1. Taotleja andmete kandmine registrisse

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, saate vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses "Kliendi andmed". Kliendiks registreerimise vormi leiate ka PRIA kodulehel Registrate menüü all asuvalt lehelt [Alustavale kliendile](#) ja kliendiandmete muutmise vormi leiate Registrate menüü all asuvalt lehelt [Kliendi andmete muutmine](#).

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peab taotleja esitama registrikande muutmise avalduse 15 tööpäeva jooksul andmete muutmise alates. Kindlasti palume üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Andmeid saate kontrollida ja muudatustest teatada e-PRIA teenuse "Kliendi andmed" abil. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIA taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral teiega operatiivselt ühendust võtta ja tagada ka toetuste kiire ja korrektse menetlemise.

e-PRIAs tehtud andmete muudatused jõustuvad kohe, kuid uued andmed jõuavad vanasse e-PRIAsse 2 minuti pärast. St kui lisatakse/muudetakse kliendi andmeid ja suundutakse seejärel kohe vana e-PRIA keskkonna teenuseid kasutama (nt pindalatoetuse taotluse teenus), siis tuleb arvestada, et muudetud andmed ei jõua vanasse e-PRIAsse kohe, vaid pärast esimest süsteemipoolset andmete kontrolli.

5.2. Põllumajandusmaa registrisse kandmine

Kui olete kasutusele võtnud põllumajandusmaad ja soovite sinna toetusi taotleda, peate esitama PRIAle avalduse põllumassiivi kandmiseks põllumassiivide registrisse. Põllumassiivi minimaalne toetusõiguslik pindala on 0,30 ha.

PRIAle tuleb avaldus esitada ka juhul, kui põllumassiivi toetusõiguslik pindala on suurenenud (näiteks olete eemaldanud võsatuka, kivihunniku) või vähenenud (näiteks on põllumassiivil võsa, tee, ehitised vms mittetoetusõiguslik ala). Kui kõige uuema ortofoto järgi on näha, et avaldus hõlmab ka mittetoetusõiguslikke alasid, suunatakse põllumassiiv kohapealsesse kontrolli. Põllumassiivi piir moodustatakse vastavalt taotleja avaldusele. Kui taotlemise ajaks pole kohapealset kontrolli teostatud, tuleb sõltumata põllumassiivi suuruselt toetusi taotleda vaid realselt taotleja põllumajanduslikus kasutuses olevale pinnale.

Uute maade kasutuselevõtmise korral palub PRIA taotlejatelt kinnitust maakasutusõiguse olemasolu kohta. Kinnituses tuleb täpsustada, millise maakasutusõigusega on tegemist (vt ka p 2.1.1.). Kui maakasutusõigus tekib kokkuleppe või lepingu alusel, tuleb lisada ka lepingu teise osapoole nimi ja kontaktandmed.

Avalduse esitamiseks on mitu võimalust:

- elektrooniliselt kasutada [e-PRIA](#) teenust „Põllumassiivide muudatused“ (leitav e-PRIA – Valdused – Põllumassiivide muudatused);
- saata e-kiri e-posti aadressile maa@pria.ee;
- saata avaldus kirjalikult PRIA põldude registri büroole (Tähe 4, Tartu, 51010);

- viia avaldus lähimasse PRIA teenindusbüroosse.

Eriolukorras tulenevalt ei pruugi PRIA teenindusbürood olla avatud terve taotlusperioodi jooksul. Kui te siiski soovite esitada avalduse PRIA teenindusbüroos, siis palume enne teenindusbüroosse tulemist tutvuda PRIA veebilehel avaldatud infoga. Küsimuste korral palume helistada PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679.

Paberavalduse tegemiseks leiate põllumassiivi piiri muutmise avalduse vormi PRIA kodulehelt [siit](#).

Juhul kui soovite [HPK määruse](#) §-s 3 lõigetes 1-7 kirjeldatud maastikuelemendid – põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed – kanda põllumassiivide registrisse ning arvestada need toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka, peate esitama PRIA-le maastikuelemendi kohta, mis põllumassiivi kaardil ei kajastu, andmed ja graafilise materjali asjakohase avaldusega. Selleks saate kasutada e-PRIA teenust „*Põllumassiivide muudatused*“. Avalduses palume ära näidata põllumassiivi numbrit ja maastikuelemendi tüüpi ning lisaks märkida nende elementide pindala ja asukohta.

Avalduse kaardil peavad põllud olema selgelt piiritletud. Avaldusele märgitav põld peab olema selgelt eristatav teise maakasutaja või maakasutusviisi suhtes. Seda eelkõige juhul, kui tegu on ühel põllumassiivil asuvate, kuid erinevate põllumajandustootjate kasutuses olevate rohumaadega. Kahtluste ja vaidluste korral on otsuse aluseks kohapealse kontrolli tulemused. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel järelevalveametnikule ette näitama põllu piiri.

5.3. Põldude joonistamine „Minu põllud“ teenuses

Vana e-PRIA teenuses „*Minu põllud*“ saate enne pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse täitmist joonistada põllud ja eelmise aasta põldude andmed üle kontrollida ning vajadusel sisse viia vahepeal toimunud muudatused.

Enne taotlusperioodi algust näidatakse teenuses „*Minu põllud*“ eelmisel aastal kindlakstehtud andmeid. Selleks asendatakse taotleja joonistatud põldude piirid ning põldude andmed PRIA kontrollitud ja kindlaks tehtud andmetega. Andmete asendamise eesmärgiks on aidata taotlejatel esitada taotlusi õigemate ja uuendatud andmetega. Kui sisenete teenusesse esimest korda pärast seda, kui PRIA on andmed asendanud, kontrollitakse kõikidel taotlejatel, kas nende andmetes on kontrollide tulemusel kindlaks tehtud andmeid. Nendeks võivad olla:

- kohapealse kontrolli tulemused, mis on mõõdetud kas satelliidipildilt või ortofotolt või on saadud GPS mõõdistamise tulemusena;
- administratiivse kontrolli tulemused (põldude andmete muudatused, sh ka põldude jagunemised massiivide vahel);
- eelmise taotluse põldude korrigeeritud jooned (põllupiiri on lõigatud ortofoto alusel uuendatud põllumassiivi piiriga);
- Põllumajandusameti kontrollitud andmed.

Kui teil selliseid andmeid esineb, laaditakse „*Minu põllud*“ teenusesse värske andmete seis. Kõik eelmise aasta põldude andmed asendatakse taotluse esitamise järgse või kindlakstehtud seisuga. See tähendab, et kui olete enne andmete asendamist vahepeal põldude piire muutnud, peate need uuesti joonistama! Asendamine või uuesti joonistamine ei puuduta selliseid põlde, mis ei olnud kantud eelmise aasta taotlusele.

Pärast asendamise protsessi lõppemist antakse teile infoteade toimunud muudatustest. Teates on

välja toodud muudetud, juurde lisatud ning kustutatud põldude arv. Muudetakse neid eelmisel aastal taotlusel olnud põlde, mille andmed erinevad PRIA andmetest. Põlde lisatakse juurde, kui näiteks kohapealses kontrollis on eest leitud ühe põllu asemel mitu põldu. Teenusest kustutatakse põllud juhul, kui kontrolli tulemusena on põld kokku mõõdetud teise põlluga või on põllul vastav puudus (nt kasutusõiguse puudumine vms).

Andmete asendamisel võivad tekkida olukorrad, kus teil tuleb põllud uuesti joonistada (põllu alla kuvatakse teade „*Põld ei ole joonistatud!*“). Sellised juhud esinevad, kui eelmise aasta põllu joonistatud pindala on erinev kontrolli tulemuses märgitud põllu pindalast või taotlusel olev pindala ei võrdu viimati taotletud joonistatud pindalaga.

Asendatud andmetega põllud eristuvad teistest helesinise taustaga, lisaks on põldudel juures musta värvi infoteade „*Põllu andmed on asendatud kindlaks tehtud andmetega!*“.

„*Minu põllud*“ teenuses tuleb võimalikult täpselt joonistada põldude piirid, märkida põldude numbrid ja muu nõutud info. Soovitame kasutada vanas e-PRIAs ja põlluraamatus ühtset numeratsiooni. e-PRIAs arvestab kaardirakendus põllu pindala välja joonistatud piiride alusel. Tuleb arvestada, et kui muudate „*Minu põllud*“ teenuses põlde pärast taotluse esitamist, siis taotluse muudatusavalduse esitamisel jõuavad põldudel tehtud muudatused ka taotluse muudatusavaldusele.

Taotlusel on kohustuslik näidata kõik teie kasutuses olevad vähemalt 0,01 ha põllud. Toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha põllud moodustama ühe põllumassiivi piires vähemalt 0,30 ha suuruse ühtse maa-ala.

Kui põldu pole veel „*Minu põllud*“ nimekirjas, siis toetuse taotlemise jaoks on teil vaja „*Minu põllud*“ teenuses läbida põllu lisamiseks järgmised sammud:

Sisestage „*Otsi*“ lahtrisse põllumassiivi number, katastriüksuse tunnus, katastriüksuse nimi, aadress või koordinaadid. Valige õige põllumassiiv ja vajutage nuppu „*Edasi*“. Järgmises sammus valige põld ja vajutage „*Edasi*“. Samas sammus saate soovi korral valida põlluala. Seejärel saate hakata 3. sammus põllupiire joonistama. Kui 2. sammus oli põlluala valitud, siis 3. sammus on moodustatud põllupiir, mida saab vajadusel veel muuta. Kui 2. sammus põlluala ei valitud, siis saab põllupiiri 3. sammus ka ise joonistada. Kui põllu piirid on korras, peate 4. sammus lisama põllu andmed. Automaatselt on täidetud põllumassiivi number ja põllu pindala. Süsteem omistab automaatselt põllule massiivi, katastriüksuse või nullala tunnuse. Põllumassiivi number koosneb 11 sümbolist ja katastritunnus 12 sümbolist. Süsteem arvutab joonistatud põllu pindala, millest on maha arvatud takistuste pindala. Pindala muutmiseks tuleb liikuda tagasi 3. sammu ning muuta põllu piire.

Isese tuleb teil 4. sammus lisada:

- a) põllu number - sisestage lahtrisse selle põllu kohta põlluraamatusse märgitud number. Võimalusel kasutage sama numbrit, mis oli ka teie eelmise aasta pindalatoetuste taotlusel. Põllu number võib olla kuni 16 tähemärki pikk, sisaldada ladina tähestiku tähti (st täpitähti ei saa kasutada) ja kõiki numbreid;
- b) maakasutuse tüüp – valige rippmenüüst sobiv maakasutuse tüüp:
 - põllumajanduskultuurid ja lühiajaline rohumaa (P) – lühiajaliseks rohumaaks loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi kuni 5 aastat. Põllumajanduskultuurid on teraviljad, õli- ja kiukultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, köögiviljakultuurid ning ravim- ja maitsetaimed;

- mustkesa e kultuurideta kesa (M) – kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitatavalt iga 2-3 nädala tagant, et umbrohutaimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi. Mustkesa kasutamisel ökoalana tuleb järgida rohestamise toetuse nõudeid;
- keskkonnatundlik püsirohumaa (TPR) – püsirohumaa, mis asub Natura 2000 võrgustiku alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld. TPR kasutusotstarvet ei tohi muuta ning nimetatud maad ei tohi üles künda. TPR rohukamara uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Rohukamara uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Taotleja, kes on muutnud TPR kasutusotstarvet või on sellise püsirohumaa üles küündnud, peab PRIA määratud tähtjaks selle ala tagasi püsirohumaaks muutma;
- püsirohumaa (PR) – püsirohumaaks nimetatakse kõiki üle 5-aastaseid heintaimede põlde, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaa (PR). Täpsem info püsirohumaa kohta on kättesaadav [PRIA kodulehel](#).
- tagasirajatud püsirohumaa (TAR) – tagasirajatud püsirohumaad käsitletakse alates tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaa vanuselise püsirohumaaks muutumiseni;
- püsikultuurid (PK) – külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaa ja püsikarjamaa, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;
- karjatamine väljaspool põllumajandusmaad (KV) – mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse MAH loomi. Märgivad vaid MAH taotlejad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;

c) kasvatatav põllumajanduskultuur – iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur. Seda saab teha nupu „*Täpsustatud kultuur*“ alt. Nupp on aktiivne vaid siis, kui tegemist on täpsustamist vajava kultuuriga.

Rippmenüüs olevad SORT toetusõiguslikud põllukultuurid on:

Teravili
„Sangaste“ rukis allakülvita
„Sangaste“ rukis allakülviga, v.a liblikõieliste allakülviga
„Sangaste“ rukis liblikõieliste allakülviga
Kaunvili
põldhernes „Mehis“ (100% põldhernest „Mehis“)
põldhernes „Mehis“ tugikultuuriga (vähemalt 70% põldhernest „Mehis“)
põldduba „Jõgeva“
Rühvelkultuur

kartul „Ando“
Lühiajaline rohumaa
valge ristik „Jõgeva 4“ (100% ristikut)
valge ristik „Jõgeva 4“ segus aasnumikaga (mõlemat 50%)
valge ristik „Jõgeva 4“ segus muude põllumaj. kultuuridega (ristik üle 50%, muid kultuure alla 50%)

- c) otstarve/kasutusviis – valige rippmenüüst sobiv otstarve/kasutusviis. (HM) Haljasmassiks – haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuvenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaalt viiakse niidetud rohi lauta loomadele ette või tehakse siloks või heinaks. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena. (KAR) Karjatatav rohumaa – põldu kasutatakse rohumaana loomade karjatamiseks. Märgitakse juhul, kui vegetatsiooniperioodi jooksul kasutatakse rohumaad täies ulatuses ainult loomade karjatamiseks. (K) Katmikalal – kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamiku sellest asuvad kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga. () Teraks või avamaal – põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all. Taotlusel kuvatakse „() Teraks või avamaal“ valik tühjana;
- e) kasutusõigus – valige rippmenüüst kas (O) omandis, (KR) kirjalik rendileping, (SR) suuline rendileping, (KV) kasutusvaldus või (M) – muu. Kui suurel põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida see õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama.

Lisaks saate vabatahtlikult märkida, kas tegemist on HS/HK/HV/ENK põlluga ning lisada põllu kirjelduse. HS märgitakse, kui põlde kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põlde kasutatakse haljaskesana. HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil.

Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1a - esimese aasta ülemineku põld; 2a - teise aasta ülemineku põld; 3a - kolmanda aasta ülemineku põld; M - mahepõllumajanduslik maa; MM - mitte mahepõllumajanduslik maa. Veergu on ette kuvatud Põllumajandusameti poolt eelmisel aastal kindlaks tehtud ja PRIAle edastatud mahe-maakasutuse andmed. Taotleja peab andmed üle vaatama ja vajadusel muutma.

NB! MAH taotlejad peavad põllud joonistama ja taotlusele lisama vastavalt mahe maakasutusele. Näiteks, kui põld nr 1 suurusega 10 ha on varem mahetunnustatud ja käesoleval aastal suurendate põldu 1 ha võrra mittemahe maa arvelt, siis tuleb põld joonistada kahe eraldi põlluna, isegi sellisel juhul, kui põllul kasvab sama kultuur. Taotlusele tuleb märkida:

- põld nr 1 suurusega 10 ha, mahe maakasutus M ja
- põld nr 1-1 suurusega 1 ha, mahe maakasutusega 1A.

Põldude joonistamisel on abiks e-PRIA teenuse „Minu põllud“ kasutusjuhend ja teenuse videojuhend, mille leiate PRIA kodulehelt [e-PRIA juhendite alt](#).

Põldude joonistamisel jälgige, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul kui olete veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 hektarist suuremad maa-alad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tootmine ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Taotlemisel on aluseks eelmise või üle-eelmise aasta ortofotod, millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist;
- kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud uuesti joonistada. Põld tuleks nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nappu „*Lisa põld*“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse kontroll enne taotluse esitamist ning kui taotleja poolt joonistanud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, antakse taotlejale vastav hoiatus, mis annab võimaluse põllu piiri enne taotluse esitamist parandada.

NB! Ainult põldude joonistamisest toetuse taotlemiseks ei piisa. Joonistatud põllud tuleb taotluste vastuvõtuperioodil lisada taotlusele ning taotlus kindlasti ka esitada.

5.4. Taotluse täitmine vanas e-PRIAs

Toetuste taotlejad peavad pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse ja kõik taotluse lisavormid ning taotluse muudatusavaldused esitama vana e-PRIA kaudu (vt ePRIAsse sisenemine [punkt 5](#)). Pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse vormil on personaalselt teile mõeldud lisainfo. Samuti toimuvad enne taotluse esitamist eelkontrollid, mis annavad märku võimalikest vigadest teie taotlusel. Soovitame teil kindlasti tutvuda taotluse lõpus oleva koondinfoga.

Taotlusel ja sellele lisatud dokumentidel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja. Taotlusvormide täitmiseks on teile abiks [e-PRIA juhendid](#).

Valige vana e-PRIA lehelt *Teenused* → *Pindalatoetused* → *Pindalatoetuste taotlus*. Taotlusvormide loetelust valige „*Pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus (vormid PT50 ja PT50A) ning ökoalade loetelu*“ ja täitke see.

Kui soovite pikendada 31.12.2019. aastal lõppenud **KSM toetuse** kohustust, märkige PT50-1 punktis 2.4.2. „*JAH*“ ja lisage põldude loetelus põldudele KSM kohustuse jätkamiseks ja toetuse taotlemiseks taotlemise märked veerus 16 „*KSM/MAH*“.

Kui soovite taotleda KSM toetust **mesilaste korjealade rajamise lisategevuse** eest, tehke märged põldude loetelu veergu 19 (Korjealad) ning esitage lisaks pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka mesilasperede andmed (vorm MT63). Kui kasutate toetuse taotlemiseks enda mesilasperesid, esitage „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – taotleja enda mesilaspered*“. Kui teil endal ei ole mesilasperesid, kuid teil on kokkulepe mesinikuga, täitke vorm „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – mesiniku mesilaspered*“. Antud vorm on kahepoolse kinnitusega

taotlusvorm, st vorm on PRIAle edastatud pärast seda, kui ka mesinik on e-PRIAs vormi kinnitanud.

Kui soovite taotleda KSM toetust **täiendava veekaitse lisategevuse** eest, märkige PT50-1 „JAH“ punktis 2.4.3. Põldude loetelu veerus 20 (TT) märkige talvise taimkatte alla planeeritavad põllud.

Kui soovite taotleda **KSK toetust** köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse või keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse tegevuse eest, tehke PT50-1 märke lahtris 2.4.4. sobiliku variandi juures. KSK toetust makstakse nende põldude kohta, millel on kehtiv KSM kohustus, millele on tehtud põldude loetelul märged veergu 16 „KSM/MAH“ ja millel kasvatatakse KSK toetuse jaoks toetusõiguslikke kultuure.

Kui soovite pikendada 31.12.2019. aastal lõppenud **KSA toetuse** kohustust, märkige „JAH“ PT50 punktis 2.5.2. KSA toetuse taotlemiseks ja kohustuse jätkamiseks tuleb põldudele märkida toetuse taotlemine põldude loetelu veergu 15 „KSA“ .

Kui soovite pikendada 31.12.2019. aastal lõppenud **MULD toetuse** kohustust, märkige „JAH“ PT50 punktis 2.6.2. MULD toetuse taotlemiseks ja kohustuse jätkamiseks märkige põldudele toetuse taotlemine põldude loetelu veerus 17 „MULD“ .

Kui soovite taotleda **VESI toetust** märkige põldude loetelus veergu 18 „VESI“ R, kui soovite jätkata põllul maa rohumaana hoidmise kohustust või T, kui soovite toetust maa talvise taimkatte all hoidmise eest.

SORT toetuse taotlemisel vormil PT50:

- valige punktis 2.8.1. „JAH“, kui soovite jätkata kohustust;
- valige punktis 2.8.2. „JAH“, kui soovite 31.12.2019. a lõppenud SORT kohustust pikendada kuni 31.12.2020.

Vormil PT50A:

SORT põllukultuuri kasvatamise toetuse taotlemise soovi korral peate tegema taotlusel põldude loetelus põllule taotlemise märke veergu 14. SORT puuvilja- ja marjakultuuri toetuse taotlemise korral tuleb püskikultuuridega põllud (viljapuu- ja marjaaiad) pindalatoetuste ja maksetaotlusele põldude loetellu lisada, kuid SORT taotlemise märged ei saa põldude loetelu veergu 14 teha, sest nende kultuuride puhul tuleb kirja panna arvuline väärtus. Kui soovite taotleda SORT toetust puuvilja- ja marjakultuuride kohta, siis täitke ja esitage lisaks pindalatoetuste ja maksetaotlusele ka viljapuude ja marjapõõsaste kohalike sortide loetelu (vorm MT64), kuhu märkige viljapuude ja marjapõõsaste arvud, mille kohta toetust taotlete.

MAH toetuse taotlemisel vormil PT50:

- valige punktis 2.3.2. „JAH“, kui soovite 31.12.2019. a lõppenud MAH kohustust pikendada kuni 31.12.2020;
- valige punktis 2.3.3. „JAH“, kui soovite MAH toetuse ühikumäära suurendamist sertifitseeritud maheseemnega teravilja või kartuli kasvatamise eest.
- tehke märke punktis 2.3.4. mahepõllumajanduslikult peetavate loomade kohta, kui soovite MAH toetuse ühikumäära suurendamist mahepõllumajanduslikult peetavate loomade/kodulindude eest.
- valige punktis 2.10.1. „JAH“, kui soovite MAH kohustuse osaliselt või täielikult asendada PLK kohustusega. Asendatud pindadele tuleb taotleda PLK toetust. PLK toetuse täpsemad tingimused on sätestatud maeluministri 22.04.2015. a määrusega nr 38 „[Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus](#)“.

Vormil PT50A:

- veerus 10 valige „*HS*“ põldude osas, millised esitate PMA-le heinaseemne põlluna põldtunnustamiseks ja millistele soovite taotleda põldtunnustatud heinaseemnepõllu ühikumääraga MAH toetust.
- veergu 20 tehke mäрге talvise taimkatte alla planeeritud põldude kohta.
- veergu 21 tehke mäрге põldude kohta, millistele taotlete kuni 3-aastase külvikorras oleva rohumaa ühikumääraga MAH toetust (vt ka rohumaa ülesharimise nõude kohta punktis 3.7.).
- veerus 22 peab olema kõikide taotlusel olevate põldude osas valitud mahe maakasutus. Mahe maakasutuse valikuid saab teha e-PRiAs „*Minu põllud*“ teenuses.

NAT toetuse taotlemise soovi korral tehke taotlusel põldude loetelus põllule taotlemise mäрге veergu 13.

Nõuetele vastavuse küsimustikus märkige „*JAH*“, kui:

- 1) teie valduses oleval põllumajandusmaal on maastikuelemente, mida tuleb säilitada maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudena;
- 2) kasutate põllumajandusmaa niisutamiseks põhjavett rohkem kui 150 kuupmeetrit kuus või 10 kuupmeetrit ööpäevas või pinnavett rohkem kui 30 kuupmeetrit ööpäevas;
- 3) teie valduses on üle kolmekuupmeetrise mahutavusega naftasaaduste hoidmise ehitised;
- 4) kasutate mineraalväetisi;
- 5) hoiate sõnnikut sõnnikuhoidlas või aunades;
- 6) kasutate taimekaitsevahendeid.

Kui tegelete loomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega, siis märkige valikuvariantidest (toorpiim, munad, mesi, muu), millise loomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega tegelete.

Kui tegelete mitteloomsete esmatoodete tootmise ja turustamisega, siis märkige valikuvariantidest (teravili, köögivili, muu), millise mitteloomse esmatoodete tootmise ja turustamisega tegelete.

Põldude loetelu vormi PT50A täitmiseks liikuge nupu „*Lisa taotlusele põld*“ abil teenusesse „*Minu põllud*“, kus saate põlde joonistada ja/või olemasolevate põldude andmeid muuta ning seejärel põllud taotlusele lisada märkides vasakul veerus põllu(d) ja vajutades tabeli all olevat nuppu „*Lisa taotlusele*“. Nupp „*Tagasi taotlusele*“ viib teid taotlusvormi vaatesse. Koos põllu andmetega lisatakse automaatselt ökoalade loetellu kõik joonistatud põlluga kattuvad potentsiaalsed ökoalad.

Kui põllud on põldude loetellu lisatud, tehke ühtse maa-ala moodustavate alla 0,30 ha põldude kohta maa-ala märked (veerus 4) ning lisage põllule soovitud toetuse taotlemise mäрге.

Taotluse lõpus tehke mäрге, kui olete nõus, et otsus tehakse teatavaks elektrooniliselt põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris olevale teie e-posti aadressile. Kui olete märkinud, et soovite PRIAga suhelda elektrooniliselt, siis vaadake üle oma seadmete rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad rämpsposti hulka.

Kui kõik vajalikud andmed on olemas, vajutage nuppu „*Edasi*“, tutvuge taotluse lõpus oleva koondinfoga, vajadusel tehke muudatused taotluse andmetes ning esitage taotlus vajutades nupule „*Esita dokument*“.

Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse number ehk viitenumber. Kui taotlus on saanud viitenumbri, siis on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Kui soovite toetusi taotleda, siis esitage:

- vana e-PRIA kaudu pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus (vormid PT50 ja PT50A) ning ökoalade loetelu;
- KSM 1-aastase toetuse taotlemisel mesilaste korjealade rajamise lisategevuse eest tuleb esitada vanas e-PRIAS lisaks „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – taotleja enda mesilaspered*“ ja/või „*Mesilasperede andmed (vorm MT63) – mesiniku mesilaspered*“;
- SORT toetuse puhul külvatud seemne müügi pakendi originaaletiketid;
- SORT viljapuudele ja marjapõõsastele toetuse taotlemiseks lisaks veel viljapuude ja marjapõõsaste kohalike sortide loetelu (vorm MT64);
- SORT viljapuude taimepasside originaalid, sõstraliste ja karusmarjaliste taimede tarnija dokumendid või kui taimepassi originaalid ei ole säilinud, Eesti Aiandusliidu eksperdi arvamus (originaaldokument) selle kohta, mis sordiga on tegemist.

Olenevalt toetusest vajadusel:

- 5-aastase kohustuse üleandmisel vana e-PRIA teenuses „Pindala- ja loomapõhiste toetuste kohustuste andmete vaatamine ja üleandmine“ vorm „*Kohustuse üleandmise – ülevõtmise teade*“;
- 5-aastase kohustuse üleandmisel koos kogu majapidamise/ettevõtte üleandmisega soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“ vana e-PRIA teenuse „*Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)*“ kaudu.

5.5. Taotluse esitamine

Taotleja saab esitada ühe pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse aastas kõigi oma põllumajanduslike majapidamiste kohta kokku. Pindalatoetuste taotlusi ja maksetaotlusi võetakse vastu vanas e-PRIAS 2.-21. maini 2020. a. Hilinenud taotluste vastuvõtmise aeg on 22. maist kuni 15. juunini 2020. a. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 15. juunit, esitatud taotlusi menetlusse ei võeta.

Vanas e-PRIAS näete enda käesoleval ja eelmis(t)el aasta(te)l e-PRIA kaudu esitatud taotlusi „*Dokumendid*“ menüüst „*Esitatud*“ alt. Seal näete „*Pindalatoetuste taotlus (vormid PT50 ja PT50A)*“ alt ka alates 2012. aastast muul viisil kui e-PRIA vahendusel esitatud taotlusi ja lisadokumente. Kõik taotlusega seotud dokumendid on nähtavad alajaotuses „*Dokumendiga seotud failid*“.

Lisaks pindalatoetuste taotlusele saate e-PRIAS esitada ka toetuste taotlemiseks vajalikke muid andmeid/dokumente. Seda saab teha teenuse „*Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)*“ kaudu.

Eriolukorrast tulenevalt on PRIA teenindusbürood avatud alates 18. maist 2020. a. Kui te soovite esitada taotluse PRIA teenindusbüroos, siis palume enne teenindusbüroosse tulemist tutvuda PRIA veebilehel avaldatud infoga ja broneerida aeg taotluse esitamiseks. Küsimuste korral palume helistada PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Palume tungivalt leida võimalus esitada taotlus mõne lähedase abiga, sest eriolukorrast tulenevalt ei pruugi PRIAl olla võimalust avada oma teenindusbüroosid ja me ei saa teid abistada sellises mahus nagu eelnevatel aastatel.

Kui soovite, et teie eest täidaks taotluse volitatud esindaja, siis volitusi saate vormistada e-PRIA teenuses „*Esindusõigused ja volitused*“. [Videojuhend](#) e-PRIAs volituste andmise kohta on üleval e-PRIAs nimetatud teenuse juures (nupu „*Vajad abi, vajuta siia*” all).

Kui teil ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, siis saate esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „*Volikirja asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga*“. Kui soovite anda piirangutega volitust, siis tuleb teil täita lisaks ka „*Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine*“. Volikirja vormid ja lisainfo leiate [esindusõiguste ja volituste](#) alt.

PRIA maakondlike teenindusbüroode töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjali jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendiarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlustele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandeteenistus pakub taotlejatele tuge e-PRIA kasutamisel. Täpsemat infot leiate [MES nõuandeteenistuse kodulehelt](#).

Vajadusel saab taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Maakondlike teenindusbüroode kontaktandmed leiate [PRIA kodulehelt](#).

Kui tegemist on taotluste viimase vastuvõtupäevaga või hilinevad vastuvõtu viimase päevaga ja taotluse esitamine läbi e-PRIA ei õnnestu, palume sellest kohe PRIAt teavitada infotelefonil 737 7679 või e-kirja teel aadressil info@pria.ee. Kui PRIA fikseerib e-PRIA tehnilise tõrke, antakse teile võimalus esitada pindalatoetuste taotlus ja maksetaotlus e-PRIA kaudu. Põhjendatud juhtudel nii taotluse kui muudatusavalduse esitamise kuupäev ennistatakse ja PRIA teavitab sellest taotlejat kirja teel.

Ka muudatusavalduse esitamise soovi korral tuleb see esitada e-PRIA kaudu esimesel võimalusel.

5.6. SORT toetuse originaaldokumentide esitamine

SORT toetuse puhul tuleb põllule külvatud seemne ning istutatud viljapuude ja marjapõõsaste sordiehtsus ja päritolu tõendada lisadokumentidega.

Põllukultuurile SORT toetuse taotlemisel esitage lisaks põllule külvatud seemne müügipakendi originaaletiketid. Kui taotlete toetust valge ristiku „Jõgeva 4“ kasvatamiseks ja olete varasemal aastal juba PRIAle esitanud selle põllukultuuri seemne müügipakendi originaaletiketi ja selle etiketi alusel on SORT toetust makstud, ei ole vaja seda uuesti esitada.

Viljapuudele SORT toetuse taotlemisel tuleb esitada lisaks taimepassi originaalid. Marjapõõsastele SORT toetuse taotlemisel tuleb esitada tarnija dokumendid. Kui olete juba eelneval aastal PRIAle esitanud viljapuude ja marjapõõsaste taimepassid või tarnija dokumendid varasemalt istutatud istikute kohta ja nende alusel on toetust makstud, ei pea neid uuesti esitama. Kui taimepassi originaalid ei ole säilinud või seda ei ole, tuleb teil esitada Eesti Aiandusliidu eksperdi arvamus (originaaldokument) selle kohta, millise sordiga on tegemist. Puukooli või tootmisaiia omanikud saavad ise tellida Eesti Aiandusliidu puuviljanduskomisjonilt sordiehtsuse kohta eksperdi arvamuse.

Lisadokumentide originaalid tuleb esitada hiljemalt 15. juuniks PRIA maakondlikusse teenindusbürosse, kus need tembeldatakse ja tehakse koopiad. Seejärel tagastatakse need

dokumendid teile. Lisadokumentide originaalid võib PRIAle esitada ka posti teel. Marjapõõsaste tarnija dokumendid, mis ei pea olema originaaldokumendid, võib esitada ka vana e-PRIA teenuse „Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)“ kaudu.

5.7. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Taotlusel esitatud andmete muutmiseks peate esitama muudatused vana e-PRIA kaudu.

- Kuni 15. juunini 2020. a on võimalik lisada põldude andmeid või põllu pindala suurendada, lisada toetuste taotlemismärkeid.
- Taotluse saab osaliselt või tervenisti tagasi võtta kuni kohapealse kontrolli toimumiseni või kohapealsest kontrollist teatamiseni, PRIA leitud vigadest teadaandmiseni või toetuse määramise otsuse tegemiseni.
- Taotleja peab PRIAt 15 tööpäeva jooksul kirjalikult teavitama pärast taotluste esitamist tekkinud olulistest muudatustest (nt ta asendab taotlusel esitatud põllumajanduskultuuri või vähendab põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest (nt niitmise hilinemine pikaajalise sajuperioodi tõttu jms). Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Taotluse muutmiseks valige e-PRIAs *Dokumendid* → *Esitatud*, vajutage muudetava dokumendi nimetuse peal ja seejärel nupul „*Muuda*“. Tehke soovitud muudatused ja esitage dokument.

5.8. Põllumajandusliku majapidamise/ettevõtte üleandmine pärast toetuse taotluse esitamist

Kui pärast toetuse taotluse esitamist ja enne kõigi toetuse saamise nõuete täitmist, sh nõuetele vastavuse nõuded, läheb kogu põllumajanduslik majapidamine/ettevõtte ühelt omanikult üle teisele, on võimalik toetuse maksmine uuele omanikule. Selleks peab põllumajandusliku majapidamise üle võtnud isik ülevõtmisperioodil, mis kestab 22. maist kuni 1. septembrini, esitama PRIAle majapidamise ülevõtmist tõendavad dokumendid ja taotlema toetuse maksmist. Selleks on taotlejal võimalus esitada [soovituslik vorm](#), kasutades vanas e-PRIAs teenust „*Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)*“.

Ülevõtmise puhul antakse kõik üleandja toetuse taotlemisega kaasnevad õigused ja kohustused üle ülevõtjale.

Juhul kui ülevõtmist tõendavaid dokumente eelpool nimetatud ajavahemikul ei esitata, siis makstakse toetus üleandjale, kui toetuse saamise nõued on täidetud.

5.9. Taotluse tagasivõtmine (annulleerimine)

Taotluse saate tagasi võtta vana e-PRIA kaudu. Taotluse võite e-PRIA kaudu täielikult või osaliselt tagasi võtta igal ajal kuni:

- kohapealsest kontrollist või PRIA leitud vigadest teadaandmiseni;
- toetuse määramise otsuse tegemiseni.

Taotluse annulleerimisel on taotleja samas seisus, nagu enne taotluse esitamist – ainult taotluste vastuvõtmise perioodi jooksul saab ta esitada uue taotluse e-PRIA kaudu.

Annulleerimiseks valige e-PRIAs *Dokumendid* → *Esitatud*, vajutage soovitud dokumendi nimetuse peal ja seejärel nupul „*Annulleeri*“. Kontrollige kindlasti enne klõpsamist lingil „*Annuleeri*“, et oleks avatud õige dokument! Taotluse annulleerimiseks kirjutage selgitus ja klõpsake nupul „*Esita dokument*“. Taotluse annulleerimisel e-PRIAs annulleeritakse Teie poolt esitatud taotlus ja kõik taotlusega seotud dokumendid. Kui soovite annulleerida muudatusavaldust, tuleb „*Esitatud*“ dokumentide alt avada muudatusavaldus, klõpsata lingil

„Annulleeri“, kirjutada selgitus ja klõpsata nupul „Esita dokument“. Kui esitate annulleerimisavalduse pärast hilineanud taotluste vastuvõtmise perioodi lõppu, vaadatakse see enne aktsepteerimist PRIA poolt üle.

5.10. Vääramatute jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatute jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks.

Vääramatute jõuna käsitletakse näiteks järgmisi juhtumid:

- taotleja surm;
- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusettevõtte olulise osa sundvõõrandamine, kui kohustuse võtmise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus, mis kahjustab tõsiselt põllumajandusettevõtte põllumajandusmaad;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt.

Vääramatute jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks kui taotlejal on maa kasutamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatute jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohtusse [tsiviilkohtumenetluse seadustikus](#) sätestatud alustel ja korras.

Vääramatute jõust ja erandlikest asjaoludest tuleb PRIAt teavitada kirjalikult 15 tööpäeva jooksul alates kuupäevast, kui seda on võimalik teha. Taotleja teavitab sellest PRIAt eraldi, esitades e-PRIAs *Teenused* → *Taotlused* → *Dokumendi üleslaadimine (pindalatoetuste taotluse lisadokumentide esitamiseks)* kaudu vabas vormis selgituse erandlike asjaolude või vääramatute jõu esinemise kohta, taotlust muutma ei pea. Teavituse tulemusena on PRIAl võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (nt ei ole vääramatute jõud või erandlik asjaolu tehnika purunemine) ja arvestada sellega toetuse nõuete täitmise hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtjaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei vabasta teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevalt tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele. Teavitus menetlusse võtmisest teavitab PRIA ka taotlejat hiljemalt 30 päeva jooksul.

5.11. Kohustuse jätkamine taotleja surma korral

Kohustust saab nii täielikult kui osaliselt jätkata pärija, kaaspärija või muu isik. Osalise jätkamise korral tuleb näidata, milliste pindalade osas kohustust jätkatakse.

Kohustuse jätkamise korral tuleb PRIAle esitada järgmised dokumendid:

- kui pärija jätkab kohustust:
 - kirjalik avaldus kohustuse ülevõtmise kohta;
 - koopia pärimisõiguse tunnistusest.
- kui kaaspärija jätkab kohustust:
 - kirjalik avaldus kohustuse ülevõtmise kohta;
 - koopia pärimisõiguse tunnistusest;
 - avaldus teistelt kaaspärijatelt toetustest loobumise kohta selle maa või toetuse osas.
- kui muu isik jätkab kohustust:
 - koopia pärimistunnistusest;
 - avaldus teistelt kaaspärijatelt toetustest loobumise kohta selle maa või toetuse osas;
 - kohustuse üleandmise-ülevõtmise teade koos põldude loeteluga.

6. Taotluse kontrollimine

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks. Kontrollitakse, kas taotleja ning tema maa ja loomad vastavad toetusõiguslikkuse ja toetuse saamise ning nõuetele vastavuse süsteemi nõuetele. Lisaks kontrollitakse ka mitmeid nõuetega sätestatud dokumente (nt põlluraamatut jm) ja muid haldusmenetluse käigus vajalikke tõendeid ja andmeid.

6.1. Halduskontroll

Taotluse täitmise käigus kontrollib süsteem:

- kas taotleja iga põld (või maa-ala kokku) on ühikumääraragrupis vähemalt 0,30 ha ning kas ka pärast kontrollimist on nõuetele vastav pindala kokku vähemalt toetusõigusliku miinimumi pindala suurune;
- kas põllumassiiv, mille kohta toetust taotletakse, on kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse;
- kas kultuur on toetusõiguslik taotletud toetuse jaoks;
- kas taotleja on FIE või juriidiline isik (NAT puhul ka füüsilist isikut);
- taotlusel märgitud maakasutustüübi ja põllumajanduskultuuri vastavust.

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- põllumassiivi pindala ületaotlemist, s.t põllumassiivi põhiselt taotlustes kirjas olnud põldude pindalade summat võrreldakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindalaga. PRIA kontrollib põllumassiivil asuvate põldude pindalaid ja vajadusel kasutamise õiguslikku alust kohapeal;
- topelttaotlemist, s.t taotlemist samale maale erinevate taotlejate poolt;
- võrreldakse taotlusel esitatud andmeid sama taotleja eelnevatel aastatel esitatud andmetega. Oluliste erinevuste korral viiakse läbi täiendav kontroll või esitatakse järelepärimine;
- nõuetele vastavuse osas loomade registri teavitusi ning loomade tähtaegset märgistamist;
- koolituste läbimise nõude täitmist;
- KSM ja MAH toetuse taotlemisel viljavahelduse nõuete järgimist ning talvise taimkatte ja liblikõieliste kultuuride kasvatamise nõude täitmist;
- kõikide kohustusega seotud toetuste puhul vaadatakse, kas kohustust on jätkatud, kas maad kasutatakse õiguslikul alusel, kas on esitatud vajalikud kohustuse üleandmise-ülevõtmise teatised, kas ülevõtja on esitanud pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse ning ülevõetud kohustusealustele põldudele toetusi taotlenud.

SORT toetuse puhul kontrollitakse lisaks veel:

- kas SORT istikute arv on puuvilja- või marjakultuuris piisav;
- kas taotleja on esitanud põllule külvatud seemne müügipakendi originaaletiketi;
- kas taotleja on esitanud viljapuude taimepasside originaalid, sõstraliste ja karusmarjaliste taimede tarnija dokumendi või kui taimepassi originaali ei ole, Eesti Aiandusliidu eksperdi arvamuse (originaaldokumendi) selle kohta, mis sordiga on tegemist;
- kas viljapuu- ja marjapõõsakultuuri rajamisel on kasutatud istutusmaterjali, mis on saanud [taimetervise registrisse](#) kantud isikult;
- kas kartuli kasvataja on kantud [taimetervise registrisse](#), kui ta kasvatab üle ühe hektari suurusel alal kartulit turustamise eesmärgil.

MAH toetuse puhul kontrollitakse veel:

- kas taotleja ja tema kasutuses olevad põllud ning loomad, kelle kohta taotletakse MAH toetust, on kantud mahepõllumajanduse registrisse;

- kuni 3-aastasele külvikorras olevale rohumaaale toetuse taotlemist ja külvikorras oleva rohumaa ülesharimist - kontrollitakse eelnevate aastate taotluste põhjal.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse ja vajadusel kohapealse kontrolli abil või saadetakse järelepärimine taotlejale.

6.2. Kohapealne kontroll

Pindalatoetuste kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad vajadusel aasta lõpuni. Nõuetele vastavuse nõuete täitmise osas teostatakse kontrollid aastaringelt. Kohapealseid kontrollid tehakse kontrollivalimite alusel. Kohapeal kontrollitakse, kas kultuur, maakasutus ja pindala vastavad taotletule ning kas toetuse saamise nõuded on täidetud. PRIA võib kasutada kohapealsete kontrollide läbiviimiseks ka ATVd. ATV kasutamisest antakse taotlejale eelnevalt teada.

Kohapeal kontrollitavad dokumendid on olenevalt taotletud toetustest järgmised: põlluraamat(ud), maa kasutusõigust tõendav dokument jms.

Maa kasutusõigust kontrollitakse kohapealse kontrolli käigus, kuid kasutusõiguse puudumine võib selguda ka halduskontrollis.

Toetuse nõuete rikkumist hinnatakse vastavalt selle raskusele, ulatusele ja kestusele. Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis on leitavad [PRIA kodulehelt](#). Kohapealset kontrolli läbiviiv teenistuja võib rikkumise hindamisel kasutada kaalutusõigust ja anda hindamismaatriksist erinevaid punkte.

Visuaalselt kontrollitakse, kas HPK raames säilitamisele kuuluvad maastikuelemendid, mis on arvestatud põllumajandusmaa pindala hulka, vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms) ja asukohale ning kas põllu maakasutus vastab maastikuelemendiga seotud maakasutusele (nt kas põllusaar asub põllumaal – maakasutus P või M). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdistatakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse põllu pindalast välja.

Põllu pindala mõõdetakse mööda toetusõigusliku põllumajandusmaa ja põllumajanduskultuuri piiri, kontrollides põllumajandustootja taotletud pinna vastavust tegelikule olukorrale.

[Euroopa komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 809/2014](#) artiklite 38 ja 40 kohaselt võib kontrollimisel kasutada kaugseiret. Kaugseire teel tehtava kontrolli puhul mõõdetakse arvutis kõrgresolutsiooniga (0,2-0,6m piksliga) satelliidipildidelt või ortofotodelt põllumajandustootjate taotletud põldude pindalaid. Satelliidipildid ja ortofotod, millelt tehakse mõõtmisi, on tehtud kontrolli aasta toetusperioodi kestel. Neid ei tehta kogu Eesti territooriumi kohta.

Kui kaugseire teel ei ole kontrollitava taotluse põldude pindalaid võimalik piisavas ulatuses mõõta või on kaugseire teel tehtud mõõtmisega tuvastatud pinnaerinevus, suunatakse põld edasi kohapealsesse kontrolli. Kohapeal viiakse läbi täiendavad mõõtmised GPSiga.

Kahtluste ja vaidluste korral on otsuse aluseks kohapealse kontrolli tulemused. Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel järelevalveametnikule ette näitama põllu piiri.

Kuna puudega kaetud alal ei ole tootmine võimalik samamoodi nagu puudeta alal, siis arvatakse põllu toetusõiguslikust pindalast välja alad, kus puude, põõsaste ja/või kadakate arv hektari kohta ületab 50. Arvestus toimub vaid puudealuse pinna, mitte kogu põllu pinna suhtes. Nt on 5 ha põllu ühes osas umbes 0,6 ha ulatuses puudega kaetud ala, millel kasvab 36 puud. Arvestatuna 1 ha

peale on sellel alal 60 puud, mistõttu puudega kaetud osa mõõdetakse põllu pinnast välja. Kui sellel pinnal oleks 15 puud, siis arvestatuna 1 ha kohta on seal 25 puud ja seda ala välja ei mõõdetata.

Kohapealses kontrollis ei loeta toetusõiguslikeks alaliselt liigniiskeid alasid, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Sellised alad on näiteks kobraste üleujutusala, tiigid ning alad, mida ei saa lugeda heas korras olevaks põllumajandusmaaks, nt soodid, mudamüklad ja roostikud. Sellised alad kuuluvad registrist kustutamisele.

- PRIA kontrollib kohapeal KSM, KSK, KSA, SORT, MULD, VESI ja MAH toetuste raames võetud kohustuste puhul toetusõiguslikkuse nõudeid, toetuse nõudeid, HPK nõudeid.
- PRIA kontrollib kohapeal NAT toetuse puhul toetusõiguslikkuse nõudeid, HPK nõudeid. Keskkonnaamet (KeA) kontrollib kohapeal kaitseala, hoiuala või püsielupaiga kaitsekorrast tulenevaid toetatava tegevuse nõudeid.
- PMA kontrollib MAH toetuse taotlejate juures mahepõllumajanduse seadusest tulenevaid nõudeid ning kogu ettevõttes taotluse esitamise aastale eelneva aasta mahepõllumajanduse seaduse kohaselt peetud lindude ja loomade keskmist arvu. VTA kontrollib MAH loomade identifitseerimise nõudeid.

KSM rohumaariba ehk põlluserva laiust arvestatakse rohuga kaetud teeservast kuni põlluservani. Kraavi laiust arvestatakse tasapinnaliselt ehk risti üle kraavi. Üldjuhul hinnatakse rohumaariba laiust visuaalselt, vajadusel mõõdistatakse mõõdulindi või GPSiga.

Näide: Toetusõigusliku põllu ja avalikult kasutatava tee vahele jääb 2 meetri laiune põõsasriba ja 5 meetri laiune rohumaariba (rohumaariba kokku koos põõsasribaga on 7 meetrit lai). Sellisel juhul on rohumaariba nõue täidetud, kuid kuna rohumaariba laius koos põõsasribaga on üle 5 m, mõõdetakse toetusõigusliku põllu pindala ja rohumaariba pindala eraldi põldudena.

Veterinaar- ja Toiduamet (VTA), Põllumajandusamet (PMA) ja Keskkonnainspeksioon (KKI) kontrollivad kohapeal kohustuslike majandamisnõudeid. KKI kontrollib lisaks ka HPK määruses toodud veekaitse nõudeid. Nõuetele vastavuse nõude rikkumist hinnatakse vastavalt selle tõsidusele, ulatusele ja püsivusele. Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust hinnatakse kuni 4 punkti skaalal. Koondhinde saamiseks liidetakse punktid ja vastavalt punktisummale leitakse toetuse vähendamise % toetussummast.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne koos lisadega, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad inspektor ja taotleja või tema volitatud esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja kohapealse kontrolli toimumist ja et on tutvunud kohapealse kontrolli raames tuvastatud leidudega. Kui kohapealses kontrollis on tuvastatud eiramisi või on mõõdetud põldusid, siis saadetakse taotlejale kontrollaruande koopia. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või kohapealse kontrolli tulemuste kohta, siis saab ta need esitada 15 kalendripäeva jooksul arvates kontrolli toimumisest või kontrollaruande koopia kättesaamisest.

7. Toetuse vähendamine

Toetuste vähendamise arvestamine toimub vastavalt [komisjoni delegeeritud määrusele \(EL\) nr 640/2014](#).

7.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu

7.1.1. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu KSM, KSK, KSA, MULD, VESI, SORT, MAH toetusel

Nõude rikkumine	Vähendamine
Taotlusel esitatud pindala on väiksem, kui tegelik kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindala.	Toetus määratakse taotluses esitatud andmete alusel.
Taotlusel esitatud pindala on kuni 3% või kuni 2 ha suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Toetus määratakse mõõdetud või kindlakstehtud pindala järgi.
Taotluses esitatud pindala on üle 3% või üle 2 ha, kuid kuni 20% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Toetust vähendatakse taotletud pinna ja mõõdetud või kindlakstehtud pinna kahekordse vahe võrra.
Taotluses esitatud pindala on üle 20% ja kuni 50% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Kultuurigrupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata.
Taotluses esitatud pindala on üle 50% suurem kohapealse kontrolli käigus mõõdetud või põllumassiivide registris kindlakstehtud pindalast.	Kultuurigrupi* osas jäetakse taotlus rahuldamata. Lisaks arvatakse taotleja veel üks kord toetusesaajate hulgast välja tuvastatud pinnaerinevusele vastava summa ulatuses. See summa tasaarvestatakse mistahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul.

*kultuurigrupp – ühe toetuse raames sama toetusmääraga toetatavad kultuurid.

Näide: Kui taotleja taotles toetust 100 ha kohta, kuid kohapealses kontrollis selgus põlde üle mõõtes, et tegelik pindala on 90 ha, siis leitakse pindalade erinevuse protsendivahemik järgmiselt:

$10/90 \times 100 = 11\%$. Kuna taotlusel esitatud pindala on kontrollimisel selgunud pindalast suurem üle 3%, aga alla 20%, siis vähendatakse toetussummat kahekordse pindalaerinevuse ehk 20 hektari võrra. Toetust ei määrata ka tuvastatud pindala erinevuse, so 10 ha eest. Seega, kui muid toetuse vähendamisi ei ole, määratakse tootjale toetus $100 - 30 = 70$ ha eest.

7.1.2. Toetuse vähendamine pindalade erinevuse tõttu NAT toetusel

Taotlusel esitatud ja tegeliku maa pindalade vahe	Toetuse määramine ja vähendamine
Taotlusel esitatud põldude kogupindala on kindlaksmääratud pindalast väiksem.	Toetus määratakse taotluses esitatud pindala alusel.
Taotlusel esitatud põldude kogupindala on kuni 3% või kuni 2 ha kindlaksmääratud pindalast suurem.	Toetus määratakse kontrollimisel kindlaksmääratud pindala alusel.

<p>Taotluses esitatud põldude kogupindala on üle 3% või 2 ha, kuid mitte üle 10% suurem kindlaksmääratud pindalast.</p>	<p>Toetust vähendatakse taotlusel esitatud ja kontrollimisel kindlaksmääratud pindala 1,5 kordse vahe võrra, millest pööratakse täitmisele 50% täiendavast halduskaristusest kui tegemist on alates 2016. aastast esmakordse sellise suurusega pindade erinevusega meetme osas. Juhul kui taotlejal tuvastatakse selline rikkumine ka järgmisel aastal, siis pööratakse kohandamata jäänud halduskaristus lisaks konkreetse aasta halduskaristusele täitmisele järgmisel aastal (Vt nn kollase kaardi kohandamise näidet).</p> <p>Kui eelmisel aastal kohaldamata jäetud halduskaristuse summat ei ole taotlemisaastal võimalik taotlejale määratud toetussummast maha arvata, tasaarvestatakse see summa mis tahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul (nn tulevikuvähendus).</p>
<p>Taotluses esitatud põldude kogupindala on üle 3% või 2 ha ja üle 10% suurem kindlaksmääratud pindalast.</p>	<p>Toetust vähendatakse taotlusel esitatud ja kontrollimisel kindlaksmääratud pindala 1,5 kordse vahe võrra. (Vt nn kollase kaardi kohandamise näidet).</p>

Nn kollase kaardi (KK) rakendumine NAT toetusel

Kollase kaardi süsteem rakendub alates 2016. aastast taotlejatele, kellele arvestatakse pinnaerinevusest tingitud halduskaristus 50%-lise määraga.

- Kollast kaarti antakse toetuse osas ainult üks kord perioodi 2016-2020 jooksul.
- Rakendub, kui pindade erinevus on rohkem kui 2 ha või 3% ja mitte rohkem kui 10%.
- 1,5 kordset halduskaristust vähendatakse 50% võrra.
- Kui kollase kaarti rakendumise aastale järneval aastal määratakse jälle pinnaerinevuste eest halduskaristus (erinevus üle 2 ha või 3%), siis küsitakse eelmise eest aasta eest vähendamata jäetud osa tagasi.
- Kui tuvastatud pindade erinevus on suurem kui 10%, siis selle meetme osas ei saa taotleja enam kollast kaarti.
- Ilma kollase kaardita on täiendav halduskaristus edaspidi tavakorras: 1,5 korda taotletud ja kindlakstehtud pindade erinevusest.
- Kui kindlakstehtud pind on tagasiulatavalt muutunud ka 2015. aastal, siis oli võimalik kollast kaarti saada ka 2015. aastal, kuid mitte varem. Samuti on tagasiulatavas kontrollis võimalik 2015. aastal saada kollase kaardi välistus.

Näide	2017	2018	2019	Tulemus
1	Erinevus kuni 2ha või 3%			KK saamise võimalus säilib tulevasteks aastateks.

2		Erinevus üle 2ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)		KK aastal 2018. Edaspidi enam KKd pole saada võimalik, vähendused järgnevatel aastatel tavakorras.
3	Erinevus üle 2ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)	Erinevus kuni 2ha või 3% või erinevus puudub		2017 KK, edaspidi enam KKd pole saada võimalik, vähendused järgnevatel aastatel tavakorras. 2017 KK tulemusena kohaldamata jäänud summat 2018 tagasi ei küsita.
4		Erinevus üle 2ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)	Erinevus üle 2ha või 3%,	2018 KK, edaspidi enam KKd pole saada võimalik. 2019 vähendus tava korras + 2018 KK tulemusena kohaldamata jäänud summa tagasiküsimine. Kui eelmisel aastal kohaldamata jäetud halduskaristuse summat ei ole taotlemisaastal võimalik taotlejale määratud toetussummast maha arvata, tasaarvestatakse see summa mis tahes toetuskavade alusel makstavate toetustega järgneva kolme kalendriaasta jooksul (nn tulevikuvähendus).
5	Erinevus üle 2ha või 3%, ja üle 10%			Taotleja ei saa KKd ei 2017 ega ka tulevikus. Vähendused järgnevatel aastatel tavakorras.
6	Erinevus üle 2ha või 3%, kuid kuni 10% (KK) – erinevus tuvastatud 2018. aastal tagasiulatuvalt	Erinevus üle 2ha või 3%, kuid kuni 10%		2018 tuvastati rikkumine tagasiulatuvalt 2017 aasta osas, siis saab KK hoopis 2017. 2018 a KK enam ei kehti ja järgneb näites 4 toodud stsenaarium .
7	Erinevus üle 2ha või 3%, kuid kuni 10% (KK)		Erinevus üle 2ha või 3%, ja üle 10%	2017 KK, edaspidi enam KKd pole saada võimalik, vähendused järgnevatel aastatel tavakorras. Kuna uus rikkumine ei ole järgmisel kalendriaastal, vaid ülejäämisel, siis 2017 KK tulemusena kohaldamata jäänud summat tagasi ei küsita.

Arvutuse näide:

Aasta 2018: taotletud NAT 100 ha (1 ha = 100 eurot)

- 2018 pindade erinevus vahemikus 2 ha või 3% kuni 10% (nt 5 ha-d = 5,26%), kuna näiteks taotlejal puudus maa kasutamiseks õiguslik alus.
- Tavavähenduse korral vähendatakse toetust täiendavalt $1,5 * 5 \text{ ha} = 7,5 \text{ ha}$ eest
- Taotleja saab aga 2018. aastal nn kollase kaardi, mistõttu 2018. aastal vähendatakse toetust tegelikult $7,5 \text{ ha} / 2 = 3,75 \text{ ha}$ eest.
2018 saab taotleja seega toetust $100 \text{ ha} - 5 \text{ ha} - 3,75 \text{ ha} = 91,25 \text{ ha}$ eest.

Sama taotleja aastal 2019: taotletud NAT 100 ha (1 ha = 100 eurot)

- Kui 2 ha või 3%-st suuremat pindade erinevust ei leita, siis täiendavat halduskaristust ei järgne ja makstakse taotletud või kindlakstehtud pinna alusel. Kollane kaart on ära

kasutatud.

- Kui aga leitakse, et 2019. a pindade erinevus on suurem kui 2 ha või 3%-i (nt 5 ha-d = 5,26%), siis tavavähenduse korral vähendatakse toetust täiendavalt $1,5 * 5 \text{ ha} = 7,5 \text{ ha}$ eest ja lisaks vähendatakse taotleja toetust 2018. aastal rakendamata jäetud lisakaristuse ulatuses 2018. aasta 3,75 ha summale vastavas ulatuses. 2019. aasta makse oleks seega $100 \text{ ha} - 5 \text{ ha} - 7,5 \text{ ha} - 375 \text{ eurot}$ (2018. aasta 3,75 ha-le vastav summa) = 8375 eurot.

7.2. Toetuse vähendamine baas- ja toetatavate nõuete rikkumise eest

[KSM, KSK, KSA, MULD, VESI, SORT, MAH ja NAT](#) toetuste nõuete rikkumise hindamismatriksid asuvad PRIA kodulehel.

7.3. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ei ole deklareerinud kogu maakasutust

Kui toetusesaaja ei deklareeri jooksvaks aastaks kogu tema kasutuses olevat põllumajandusmaad ning kui erinevus ühelt poolt ühtses taotluses ja/või maksetaotluses deklareeritud kogupindala ja teiselt poolt deklareeritud pindala pluss deklareerimata põldude kogupindala vahel on rohkem kui 3% deklareeritud pindalast, vähendatakse sellele toetusesaajale kõnealuseks aastaks makstavate pindalapõhiste otsetoetuste ja/või MAK pindalatoetusmeetmete alusel makstavate toetuste kogusummat kuni 3%, olenevalt väljajätmise raskusastmest.

7.4. Toetuse vähendamine nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumise tõttu

Nõuetele vastavuse süsteemi nõuete rikkumisest tulenevad vähendamised on lahti seletatud [nõuetele vastavuse trükises](#).

Nõuetele vastavuse süsteemi mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele nõuetele vastavuse süsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi - kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2020. a, siis vähendatakse ka 2020. a taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ja kohustuslike majandamisnõuete järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid.

Hindamine toimub hindamismatriksite alusel, mis avaldatakse [PRIA kodulehel](#). Rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust hinnatakse kuni 4 punkti skaalal. Koondhinde saamiseks liidetakse punktid ja vastavalt punktisummale leitakse toetussumma vähendamise protsent.

Kui rikkumine tuleneb põllumajandustootja hooletusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni või suurendada 5%-ni. Lõpliku vähendusprotsendi kujunemisel arvestatakse, kas rikkumised on tuvastatud samas või erinevates valdkondades. Juhul, kui rikkumised on tuvastatud samas valdkonnas (näiteks on tuvastatud erinevad nõude rikkumised heade põllumajandus- ja keskkonnasõuete kontrollis), läheb arvesse suurim valdkonna rikkumine. Erinevate valdkondade nõuete rikkumised liidetakse, kuid maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal on siiski 5% toetussummast.

Kui nõuetele mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik, siis on vähendamise ulatuseks üldreeglina 20%. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrolliaruandes esitatud hinnangu alusel siiski otsustada vähendada seda protsenti, kuid mitte alla 15%, või vajaduse korral suurendada seda 100%-ni toetuse kogusummast.

Kui taotleja on kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul vähemalt kahel kalendriaastal rikkunud sama nõuet või standardit, siis korrutatakse esimese korduvuse puhul kindlaksmääratud vähendusprotsent kolmega. Edasiste korduvate rikkumiste puhul korrutatakse eelmise korduva rikkumise vähendusprotsenti kolmega. Kui korduvuse arvutamisel on jõutud 15%-ni, teavitab PRIA taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena ning toetust vähendatakse tahtliku rikkumise vähendamise määraga.

7.5. Toetuse vähendamine juhul, kui taotleja ületab maksimaalset toetuse suurust

Kõik selles „Abiks taotleja“ juhendmaterjalis käsitletud toetused on põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmed v.a NAT ja MAH, millele on sätestatud maksimaalne toetuse suurus ja taotlejale võib rakenduda maksimaalse piirmäära vähendus (vt täpsemalt ptk 9).

8. Toetuse määramine või taotluse rahuldamata jätmine

PRIA otsustab toetuste taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise hiljemalt 10. veebruariks 2021. a.

Määratud toetuse kohta leiate teabe vana e-PRIA portaalist. Otsusega saate tutvuda vanas e-PRIA portaalis valdkonna „Dokumendid“ all vahelehel „Saabunud“. Määratud toetussummad avalikustatakse ka [PRIA kodulehel](#) 10 tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest. Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA teid kirjalikult, saates otsuse väljavõtte üldjuhul 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist. Kui olete pindalatoetuste taotlusel märkinud, et soovite saada otsuse elektrooniliselt, siis paberil saatmist ei toimu. Elektroonilises teavituses suunatakse teid otsuseid vaatama e-PRIAsse. Teavitust ei saadeta taotlejale, kelle toetust ei vähendata.

Taotlus jäetakse rahuldamata, kui:

- taotlusaluste või nõuetele vastavate põldude kogupindala on väiksem kui konkreetse toetuse minimaalne toetusõiguslik pind ([ELÜPS](#) §79);
- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja on taotlusele märkinud tegelikust nõuetekohasest tuvastatud pindalast üle 20% suurema pindala, sel juhul jääb taotleja kultuurigrupi osas toetusest ilma. Kui erinevus on üle 50%, arvatakse taotleja lisaks veel üks kord järgneva kolme aasta jooksul toetusesaajate hulgast välja tuvastatud pinnaerinevusele vastava summa ulatuses;
- taotleja ei vasta vähemalt ühel kohustuseaastal konkreetse toetuse toetusõiguslikkuse nõuetele. Juhul kui toetusõiguslikkuse nõude rikkumine tuvastatakse kohustuseperioodi esimesest aastast hilisemal aastal, nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi, seda ka kohustuse pikendamise korral;
- taotleja rikub konkreetse toetuse baas- või toetatavaid nõudeid ulatuses, mis üksi või koosmõjus vähendavad toetuse summa nullini;
- [HPK](#) nõuete rikkumise äärmusliku ulatuse, raskusastme või kestvuse korral või kui esineb korduvaid ränki nõuete rikkumisi, jäetakse taotlus lisaks taotlusaastale ka järgmisel aastal rahuldamata toetuse osas, millele nõuetele vastavuse nõuded kehtivad.

NAT toetuse osas jäetakse taotlus rahuldamata põllu (põlluosa) osas, mis:

- NAT toetuse puhul ei asu Natura 2000 alal.

Toetuse taotlus jäetakse rahuldamata põllu (põlluosa) osas, mis ei ole kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse või on alla minimaalse toetusõigusliku pinna.

9. Toetuse maksmine

MAK toetused makstakse välja hiljemalt 30. juuniks 2021. a.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Andmeid on võimalik muuta [e-PRIA](#) teenuses "*Kliendi andmed*", mille kaudu esitatud kliendiandmete muutmine toimub maksimaalselt ühe tööpäeva jooksul, kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle.

Vanas e-PRIAs teenustes „*Maksete nimekiri*“ ja „*Võlgnevuste nimekiri*“ on võimalik taotlejal tutvuda endaga seotud maksete ning võlgnevustega. Maksete nimekirjas on vaikumisi kuvatud taotleja maksed viimase aasta jooksul. Taotlejale on nähtavad ka maksed, mille kohta otsus on tehtud kuid väljamakse on tulevikus (makse kuupäev tulevikus või tühi). Kui PRIA finantsosakond on kinnitanud makse, on taotlejale nähtav e-PRIAs makse kuupäev (tavapäraselt tehakse makse 2-7 päeva jooksul alates otsuse kinnitamisest).

Eraisikutele makstavatelt summadel peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel eraisikutel on võimalus esitada PRIAle ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestatakse maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav ning [PRIA kodulehel](#).

Tulude deklareerimisega seotud küsimustega palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 1811 või e-kirja teel aadressil fyysisik@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiata [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

9.1. Maksimaalne toetuse suurus

Põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmeid on seitse, millele on [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013 II](#) lisas sätestatud maksimaalne toetuse suurus hektari kohta aastas:

- üheaastaste kultuuride hektari kohta 600 € (siia gruppi arvestatakse teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, köögiviljad (sh rabarber) ja mustkesa);
- mitmeaastaste kultuuride hektari kohta 900 € (siia gruppi arvestatakse kõik ravim- ja maitsetaimed, maasikad ning viljapuu- ja marjaaiad);
- muu maakasutuse puhul 450 € (siia gruppi arvestatakse kõik põllud maakasutusega PR, TPR, TAR, P+heintaimed (sh valge ristik) ja PLK toetusõiguslikud maad).

Kui taotleja ületab toetust taotledes hektari kohta makstavat maksimaalset piirmäära, siis ületava osa eest talle SORT toetust ei maksta. Oluline on, et hektari kohta makstava toetuse piirmäära arvutamisel arvestatakse kõik taotletud põllumajanduslikud keskkonnatoetused kokku (KSM, KSA, KSK, MULD, VESI, PLK ja SORT toetus). Kui taotleja taotleb lisaks ka teisi

keskkonnatoetusi, siis nende taotlemine piirmäära arvutuskäiku ei mõjuta, sest piirmäära arvutuskäiku mõjutab vaid eelnimetatud toetuste taotlemine. Kui taotleja ületab toetusi taotledes hektari kohta makstavat maksimaalset piirmäära, siis kajastub see SORT toetuse arvutuses ja toetuse otsusel, sest ainult SORT (viljapuudele ja marjapõõsastele) taotlemisega on võimalik seatud piirmäär ületada.

Näide 1, kui SORT toetuse taotleja ei taotle lisaks SORT toetusele KSM, KSA, KSK, MULD, VESI või PLK toetust:

Taotleja esitab 2019. a pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse, millel taotleb SORT toetust 31-le kohalikku sorti viljapuule. Ta märgib pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka ühe 0,33 ha suuruse püskikultuuride põllu, millel kasvatatavaks kultuuriks on „viljapuu- ja marjaaiad väikestel pindadel”.

Kuna antud juhul makstakse SORT toetust taimede kohta, siis taotleb taotleja SORT toetust kokku: $31 \text{ taime} \times 12 \text{ eurot} = 372,00 \text{ eurot}$.

Vastavalt EN määrusele 1305/2013 oleks taotlejal õigus saada maksimaalselt SORT toetust $0,33 \text{ ha} \times 900 \text{ eurot} = 297,00 \text{ eurot}$ (kuna tema pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele on märgitud üks 0,33 ha suurune põld, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid).

Kuna taotlejale määratav toetussumma ületab EN määrusega ettenähtud maksimaalset hektari kohta makstavat summat, siis makstakse talle 2019. aastal toetust summas 297,00 eurot ja seda ületavas osas, so $372,00 - 297,00 = 75,00 \text{ eurot}$ talle toetust ei maksta.

Näide 2, kui SORT toetuse taotleja taotleb lisaks SORT toetusele ka PLK toetust:

Taotleja esitab 2019. a pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse, millel taotleb SORT toetust 31-le kohalikku sorti viljapuule. Ta märgib pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele ka ühe 0,33 ha suuruse püskikultuuride põllu, millel kasvatatavaks kultuuriks on „viljapuu- ja marjaaiad väikestel pindadel“. Lisaks taotleb ta poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetust 0,30 ha kadakatega niidu niitmise eest.

Kuna antud juhul makstakse SORT toetust taimede kohta, siis taotleb taotleja SORT toetust kokku: $31 \text{ taime} \times 12 \text{ eurot} = 372,00 \text{ eurot}$.

PLK toetust taotleb $0,30 \text{ ha} \times 185,00 \text{ eurot} = 55,50 \text{ eurot}$.

Kokku taotleb taotleja toetust $372,00 + 55,50 = 427,50 \text{ eurot}$.

Vastavalt EN määrusele oleks taotlejal õigus saada maksimaalselt:

- Mitmeaastaste kultuuride eest $0,33 \text{ ha} \times 900 \text{ eurot} = 297,00 \text{ eurot}$ (Kuna taotleja pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele on märgitud üks 0,33 ha suurune põld, millel kasvatatakse viljapuu ja marjapõõsaid.)

- Muu maakasutuse eest $0,30 \text{ ha} \times 450 \text{ eurot} = 135,00 \text{ eurot}$ (Kuna taotleja pindalatoetuste taotlusele ja maksetaotlusele on märgitud üks 0,30 ha suurune PLK ala.)

Seega kokku oleks taotlejal õigus maksimaalselt saada $297,00 + 135,00 = 432,00 \text{ eurot}$. Kuna taotlejale määratav SORT ja PLK toetussumma kokku ei ületa EN määrusega ettenähtud maksimaalset hektari kohta makstavat summat, siis makstakse talle 2019. aastal toetust summas 427,00 eurot ja SORT toetust ei vähendata.

MAH toetus ei ole põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameede, mistõttu arvestatakse [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse \(EL\) nr 1305/2013](#) II lisas sätestatud maksimaalset toetuse suurust hektari kohta MAH toetusele eraldi.

Kui taotleja ületab toetust taotledes hektari kohta makstavat maksimaalset piirmäära, siis ületava osa eest talle MAH toetust ei maksta.

Näide:

Taotleja esitas pindalatoetuste taotluse ja maksetaotluse, millel taotles 5,00 ha püsirohumaale ja 10,00 ha-le nisule MAH toetust. Lisaks taotles ta toetust 200-le mahepõllumajanduslikult peetavale mesilasperele.

$5,00 \text{ ha} \times 25,00 \text{ eurot} = 125,00 \text{ eurot}$

$10,00 \text{ ha} \times 125,00 \text{ eurot} = 1\,250,00 \text{ eurot}$

$200 \text{ mesilasperet} \times 40,00 \text{ eurot} = 8\,000,00 \text{ eurot}$

Kokku taotles taotleja toetust $125,00 + 1\,250,00 + 8\,000,00 = 9\,375,00 \text{ eurot}$

Vastavalt EN määrusele 1305/2013 oleks taotlejal õigus saada maksimaalselt toetust:

$5,00 \text{ ha} \times 450 \text{ eurot} = 2\,250,00 \text{ eurot}$

$10,00 \text{ ha} \times 600 \text{ eurot} = 6\,000,00 \text{ eurot}$

Kokku oleks taotlejal õigus saada $2\,250,00 + 6\,000,00 = 8\,250,00 \text{ eurot}$.

Kuna taotlejale määratav toetussumma ületab EN määrusega ettenähtud maksimaalset hektari kohta makstavat summat, siis makstakse talle toetust summas 8 250,00 eurot ja seda ületavas osas, s.o $9\,375,00 - 8\,250,00 = 1\,125,00 \text{ eurot}$ talle toetust ei maksta.

9.2. Ühikumäärad

9.2.1. KSM toetuse ühikumäärad

Toetuse ühikumäär ühe hektari kohustusealuse maa kohta on KSM põhitegevuse elluviimise eest 50 eurot kalendriaastas.

Toetuse ühikumäär ühe hektari kohustusealuse maa kohta täiendava veekaitse lisategevuse elluviimise eest on 5 eurot kalendriaastas ja mesilaste korjealade rajamise lisategevuse elluviimise eest 193 eurot kalendriaastas. Põllulindude soodustamise lisategevuse eest toetust ei maksta.

9.2.2. KSK toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimekasvatuse eest 344 eurot kalendriaastas. Keskkonnasõbraliku maasikakasvatuse eest on toetuse ühikumäär 248 eurot aastas.

9.2.3. KSA toetuse ühikumäär

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on 160 eurot kalendriaastas.

9.2.4. MULD toetuse ühikumäär

Toetuse määr ühe hektari maa kohta on 50 eurot kalendriaastas.

9.2.5. VESI toetuse ühikumäärad

Toetuse ühikumäär maa rohumaana hoidmise eest

Maa rohumaana hoidmisel erineb põllukultuuride ja söödakultuuride kattetulu ligi kaks korda, mistõttu kehtestati selle tegevuse puhul ka põllumajandusliku majapidamise rohumaade osakaalu arvestades kaks erinevat toetuse ühikumäära.

- 1) Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on maa rohumaana hoidmise eest juhul, kui rohumaad moodustab kohustuseperioodi kalendriaastal (edaspidi kohustuseaasta) kogu

põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast kuni 20 protsenti, 130 eurot kalendriaastas.

Kohustuseaasta kohta makstava toetuse arvutamise aluseks olev ühikumäär määratakse asjakohasel kalendriaastal toetuse taotlemisel esitatud andmete alusel. Ühikumäär sõltub sellest, mitu protsenti asjakohasel kohustuseaastal rohumaa kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast moodustab.

- 2) toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on maa rohumana hoidmise eest juhul, kui rohumaa moodustab kohustuseaastal kogu põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaast üle 20 protsenti, 70 eurot kalendriaastas.

Toetuse ühikumäär ühe hektari maa kohta on maa talvise taimkatte all hoidmise eest seitse eurot kalendriaastas.

9.2.6. SORT toetuse ühikumäärad

- Talirukis „Sangaste“ – 32 eurot;
- Kartul „Ando“ – 60 eurot;
- Põldhernes „Mehis“ – 50 eurot;
- Põlduba „Jõgeva“ – 65 eurot;
- Valge ristik „Jõgeva 4“ – 100 eurot.

Toetuse ühikumäär viljapuudel on 12 eurot puu kohta aastas ja marjapõõsastel 5 eurot põõsa kohta aastas.

9.2.7. MAH toetuse ühikumäärad

	Ülemineku toetus (EUR)	Jätkamise toetus (EUR)
Mustkesa ja sööti jäetud maa (ha)	0,00	0,00
Rühvelkultuurid (ha)	231,00	210,00
Mahepõllumajanduslikult toodetud sertifitseeritud seemnekartulist kartuli kasvatamine (ha)	277,00	252,00
Puuvilja- ja marjakultuurid, välja arvatud maasikad (ha)	330,00	300,00
Köögiviljad, maasikad ning ravim- ja maitsetaimed (ha)	660,00	600,00
Teraviljad, kaunviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid ja põldtunnustatud heinaseemnepõllud (ha)	138,00	125,00
Sertifitseeritud maheseemnega külvatud teravilja kasvatamine (ha)	166,00	150,00
Kuni 3-aastane külvikorras olev rohumaa (ha)	88,00	80,00
Rohumaa, mille iga hektari kohta on loomkoormus vähemalt 0,2 loomühikut või mille iga 0,10 ha kohta on vähemalt 1 mesilaspere (ha)	27,00	25,00
Mesilaspere, kui 2019. aastal peeti mahepõllumajanduslikult keskmiselt vähemalt 5 mesilasperet (pere)	44,00	40,00

Rohumaale makstakse toetust, mille iga hektari kohta on taotlejal sellisel arvul mahepõllumajanduslikult peetavaid veiseid, hobuseid, lambaid ja kitsi, et loomkoormus hektari kohta on vähemalt 0,2 loomühikut komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 808/2014 II lisa kohaselt või mille iga kuni 0,1 hektari kohta on taotlejal vähemalt üks mahepõllumajanduslikult peetav mesilaspere. Loomkoormuse arvestamisel võetakse arvesse taotleja poolt kohustuseaastal peetavate lammaste, kitsede ja veiste keskmine arv, kelle kohta on andmed taotleja nimel kantud põllumajandusloomade registrisse. Hobuste puhul võetakse arvesse PMA kohapealses kontrollis kindlakstehtud andmed. Mesilasperedena võetakse arvesse kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal mahepõllumajanduslikult peetud keskmine mesilasperede arv.

[Komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 808/2014 II](#) lisas toodud loomade loomühikutesse ümberarvutamise määrad:

- üle 2 aasta vanused veised ja üle 6 kuu vanused hobused: 1,0 LÜ
- 6 kuu kuni 2 aasta vanused veised: 0,6 LÜ
- alla 6 kuu vanused veised: 0,4 LÜ
- lambad ja kitsed: 0,15 LÜ

MAH ühikumäära suurendamine

Mahetootmine nitraaditundlikul alal

Mahepõllumajandusele ülemineku toetuse ja mahepõllumajandusega jätkamise toetuse ühikumäärasid suurendatakse 30% võrra nende põldude osas, mis asuvad täies ulatuses nitraaditundlikul alal paiknevatel põllumassiividel ning mille kohta taotletakse toetust. Toetuse ühikumäärasid ei suurendata osaliselt nitraaditundlikul alal asuvatel põllumassiividel asuva põllumajandusmaa kohta.

Mahepõllumajanduslikult peetavad loomad

Kui taotleja peab kogu kohustuseaasta jooksul mahepõllumajanduslikult peetavaid veiseid, lambaid, kitsi, sigu, küülikuid või kodulinde, siis suurendatakse MAH toetuse ühikumäära ühe hektari maa kohta summa võrra, mis saadakse taotleja loomade ja kodulindude keskmise arvu alusel arvatud ühiku korrutamisel 94 euroga (mahepõllumajandusele ülemineku toetuse taotlemisel) või 85 euroga (mahepõllumajandusega jätkamise toetuse taotlemisel) ning saadud summa jagamisel taotleja nõuetele vastava rohuma, teravilja, kaunvilja, õli- ja kiukultuuride ning muude tehniliste kultuuride maa hektarite arvuga, mille kohta ta toetust taotleb.

Loomade või kodulindude ühik arvutatakse järgmiste koefitsientide alusel:

- 1) lüpsilehm – 3,0;
- 2) üle 24 kuu vanune veis, sh ammlehm – 1,0;
- 3) 6–24 kuu vanune veis – 1,0;
- 4) kuni kuue kuu vanune veis – 0,2;
- 5) vähemalt ühe aasta vanune lammas – 0,3;
- 6) vähemalt kuue kuu vanune kits – 0,3;
- 7) emis, sealhulgas põrsastega, või kult – 2,5;
- 8) vähemalt kahe kuu vanune nuum- või noorsiga – 1,25;
- 9) üle 6 kuu vanune munakana ja teised kodulinnud – 0,07;
- 10) vutt – 0,01;
- 11) üle 4 kuu vanune küülik – 0,03.

NB! Ühikumäära suurendamisel ei arvestata ettevõttes mahepõllumajanduslikult peetavaid hobuseid, kuna eesmärk on toetada eelkõige mahetoidu tootmist. Mahepõllumajanduslikult

peetavad hobused lähevad arvesse rohumaa loomkoormuse arvestamisel ning hobuste kasvatamist toetatakse rohumaa hektari kohta makstava toetuse kaudu.

Oluline on ka tähele panna, et loomade eest makstakse lisamakset vaid taotleja poolt mahepõllumajanduslikult peetavate loomade kohta! Kuna [põllumajandusloomade registri](#) põhimääruse § 7 järgi peavad põllumajanduslooma andmed olema registris seotud teda pidava loomapidaja andmetega ja [loomatauditõrje seaduse](#) § 4 järgi on loomapidaja isik, kellele loom kuulub (loomaomanik) või kes tegeleb looma pidamisega rendi- või muu selletaolise suhte alusel loomaomanikuga, siis on oluline, et kui taotleja peab rendiloomi, siis oleksid need registreeritud põllumajandusloomade registris tema nimel.

Järgmiste loomade ja kodulindude pidamise korral suurendatakse ühikumäära üksnes juhul, kui nende keskmine arv on vähemalt järgmine:

- 1) kalkun – 50 lindu;
- 2) hani – 50 lindu;
- 3) part – 50 lindu;
- 4) munakana – 50 üle 6 kuu vanust lindu;
- 5) kanabroiler – 50 lindu;
- 5¹) pärlkana – 50 lindu;
- 6) vutt – 100 lindu;
- 7) siga – 2,0 loomühikut;
- 8) küülik – 50 üle 4 kuu vanust küülikut.

Mahepõllumajanduslikult peetavate veiste, lammaste ja kitsede puhul võetakse ühiku arvutamisel arvesse taotleja kohustuseaastal peetavate loomade keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud taotleja nimel põllumajandusloomade registrisse.

Mahepõllumajanduslikult peetavate kodulindude, sigade ja küülikute puhul võetakse ühiku arvutamisel arvesse taotleja kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal peetud kodulindude, sigade või küülikute keskmine arv, kelle kohta on andmed kantud mahepõllumajanduse registrisse. Kodulinnud, sead ja küülikud ei ole kantud põllumajandusloomade registrisse, nende üle tuleb pidada arvestust ettevõttes ning mahepõllumajanduse registrisse kantakse nende andmed PMA kohapealse kontrolli seisuga. PMA arvutab ettevõttes kohapeal dokumentide kontrollimise teel kohustuseaastale eelnenud kalendriaastal peetud kodulindude, sigade või küülikute keskmise arvu.

Aasta keskmine loomade või lindude arv arvutatakse söötmisspäevade alusel. Arvesse lähevad need söötmisspäevad, millal loomi peeti mahepõllumajanduse nõuete kohaselt. Mahepõllumajandusliku loomakasvatusega tegelemiseks võib taotleda tunnustamist aastaringselt, seetõttu võivad samad loomad olla kalendriaasta vältel karjas enne mahetootmisele üleminekut tavaloomadena. Loomade või lindude karja tuleku ja karjast lahkumise andmete põhjal leitakse söötmisspäevade arv. Looma või linnu karja tuleku päev loetakse söötmisspäevade hulka, kuid karjast lahkumise päeva söötmisspäevade hulka ei arvestata. Keskmise loomade-lindude arvu leidmiseks kalendrikuus tuleb kõigi karjas olnud loomade või lindude söötmisspäevad summeerida ja see arv jagada kuus olevate päevade arvuga (näiteks 4500 söötmisspäeva jagatakse 30 päevaga = 150 looma-lindu). Keskmine loomade-lindude arv aastas leitakse summeeritud söötmisspäevade arvu jagamisel aastas olevate päevade arvuga 365 või liigaastal arvuga 366.

9.2.8. NAT ühikumäär

NAT toetuse ühikumäär ühe hektari põllumajandusmaa kohta on 27 eurot kalendriaastas.

9.3. Ühikumäära vähendamine

Kui kõigi nõuetele vastavate taotluste rahastamiseks vajaminev summa ületab taotlemise aastaks määratud eelarvet, vähendab PRIA toetuse ühikumäära ulatuses, mis on vajalik kõigi nõuetele vastavate taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral. PRIA on õigus vähendada üht, mitut või kõiki ühikumäärasid.

10. Otsuse vaidlustamine

Kui te ei ole PRIA otsusega nõus, on teil võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist või taotlejale elektroonilise otsuse teavitamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-postiga pria@pria.ee. Vaide põhjal vaadatakse taotlus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse teid kirjalikult.

Tulenevalt [haldusmenetluse seaduse](#) § 76 lõikes 2 sätestatu kohaselt märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaidele kirjutab alla taotleja või tema esindaja. Vaide esitaja esindaja lisab volikirja või muu volitust tõendava dokumendi, kui seda ei ole varem esitatud.

Kui taotleja vaie osaliselt või täielikult rahuldatakse, koostab PRIA alates vaideotsuse tegemisest taotlejale uue toetuse otsuse enamasti hiljemalt kolmekümne päeva jooksul, kui ei esine tehnilisi tõrkeid ja töökoormus seda võimaldab.

11. Toetuse tagasinõudmine

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid, eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult või kui taotleja loobub 5-aastasest kohustusest enne kohustuseperioodi lõppu, peab ta saadud toetuse summa tagasi maksuma. Kui toetuse saajalt nõutakse eelnevatel aastatel makstud toetus tagasi, siis võetud 5-aastane kohustus lõpeb.

[ELÜPS](#) § 111 lg 5 alusel jäetakse toetus taotlejalt tagasi nõudmata, kui tagasinõutav summa ei ületa 100 eurot.

Tulenevalt kehtivatest põllumassiivi identifitseerimissüsteemi ajakohastamise nõuetest (kord 2 aasta jooksul tehakse uued ortofotod) ja kohapealse kontrolli valimi suurusest (5% taotlejatest), on kehtestatud alusetult väljamakstud toetussummade tagasinõudmiseks kuni 10-aastane tähtaeg. Tagasimakse kohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil pädev asutus toetuse saajat esimest korda makse alusetusest teavitab, on pikem kui kümme aastat.

12. Toetuse saamisest ja kasutamisest teavitamine

Toetuse saaja on kohustatud teavitama avalikkust toetuse saamisest ja kasutamisest, muuhulgas sellest, et asjakohane toetatav objekt või tegevus on viidud ellu või viiakse ellu Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist saadud toetuse abil. Juhul kui toetuse saajal on olemas toetatava objekti või tegevusega seotud veebileht, tuleb sellel avaldada MAK logo ja Euroopa Liidu embleem ning esitada objekti või tegevuse lühikirjeldus. Toetuse teavitamisega seonduv on reguleeritud [maaeluministri 22.12.2015 määrusega nr 26](#). Täiendav info on PRIA kodulehel http://www.pria.ee/et/oluline-info/vaade/tahistamine/mak_uus/

13. Keskkonnatoetuste seire ja hindamine

Selleks, et hinnata ELis keskkonnaga seotud toetuste tulemuslikkust ja tõhusust, on vaja paralleelselt toetuste maksmisega läbi viia ka toetuste seiret ja hindamist.

Seire ja hindamise eesmärk on koguda infot arengukava rakendumise ja efektiivsuse kohta. Selleks kogutakse andmeid tegevuse läbiviimiseks kasutatud sisendite (toetusteks makstav raha), väljundite (huvi toetuste vastu, nt sõlmitud lepingud, toetustealune pindala jmt), tulemuste ja mõju kohta keskkonnale, põllumajandusele ning maaelu arengule tervikuna. Ühtlasi hinnatakse toetuste tulemuste ja mõju kokkulangevust MAKi koostamisel seatud eesmärkidega. Saadud andmeid kasutatakse rakendatud meetmete parandamiseks, uute meetmete väljatöötamiseks ning spetsiifiliste toetusmeetmete vajaduste (sh toetussummade) põhjendamiseks.

Seire- ja hindamissüsteemiga seotud peamised asutused Eestis on Maaeluministeerium, PRIA, Põllumajandusuuringute Keskus (PMK), Eesti Maaülikool ning erinevad andmekogujad. PMK oli MAK 2004-2006 raames põllumajandusliku keskkonnatoetuse ja MAK 2007-2013 raames kõigi 2. telje meetmete hindaja ning MAK 2014-2020 raames tegeleb keskkonnaalaste näitajate kogumise ja analüüsimisega (eelkõige 4. ja 5. prioriteedi valdkonnad). Meetmete kohustuseperioodi alg- ja lõppandmete fikseerimine (kohustuse esimesel ja viimasel aastal) on väga oluline, kuna siis on võimalik välja tuua näitajate tegelik muutus perioodi jooksul. Tulemuste õigeks tõlgendamiseks on enamasti vaja andmeid koguda aga ka vahepealsete aastate kohta. PMK koostab iga-aastaselt püsihindamisaruande, milles antakse ülevaade hindamistegevustest (sh uuringute tulemustest ning meetmete analüüsist).

Kõigi erinevate MAK keskkonnaga seotud meetmete hindamiseks saab PMK andmeid erinevatest allikatest ja koostööpartneritelt – PRIA registritest, Keskkonnaametilt, PMAst, riiklikest statistilistest andmebaasidest jne. Lisaks peab hindamisel koguma andmeid põllumajandusmaal toimuvate keskkonnaga seotud muutuste kohta ning selleks viiakse läbi spetsiaalseid pikaajalisi ja ühekordseid uuringuid ka tootjate maadel või kogutakse andmeid otse tootjatelt.

PMK alustas juba MAK 2004-2006 põllumajandusliku keskkonnatoetuse hindamise raames andmete kogumist viie teemavaldkonna kohta – mullastik, vesi, elurikkus (bioloogiline mitmekesisus), maastik ja sotsiaalmajandus, nende andmete kogumine jätkub tänaseni. Lisaks viiakse läbi pikaajalist võrdlevat põldkatset (komplekskatse) erinevate toetusmeetmete kohta. Komplekskatses selgitatakse maaviljeluslike võtete (mullaharimine, külviaeg, orgaanilise väetise kasutamine, vahekultuurid jm) olulisust keskkonnasõbraliku majandamise ja mahepõllumajanduse toetusmeetmete edasiarendamiseks tulevikus.

PMK koordineerimisel kogutakse tootjatelt või nende maadelt andmeid nt järgnevate näitajate ehk indikaatorite kohta:

- põllumajandusmaastike linnud, kimalased, taimed;

- mullaviljakus ja orgaaniline aine;
- toiteelementide kogubilanss, pestitsiidide kasutuskoormus;
- ettevõtjatulu, keskkonnateadlikkus.

Hindamises osalevad põllumajandusettevõtted on valitud erinevate põhimõtete alusel – toetuste taotlemine, paiknemine erinevates piirkondades, millised on konkreetse näitaja hindamiskriteeriumid jms. Valim esindab ka erinevaid tootmissuundi (taimekasvatus, loomakasvatus, segatootmine), tootmistüüpe (mahetootmine, tavatootmine) ja tootmissuursi (väiketalud, suurtootmised). Võrdlusena on valimisse võetud tootjad, kes ei ole taotlenud keskkonnaga seotud toetusi.

Erinevatel põhjustel võib tekkida vajadus asendada mõni praegu valimis olev tootja teisega või tehakse tootjate juures ühekordseid uuringuid – seega on kõigil põllumajandustootjatel ka edaspidi võimalus seire- ja hindamisprotsessis osalemiseks.

PMK on läbi viinud ka mitu e-küsitlust, et kaasata suuremat hulka sihtrühmadest ning saada laiapõhjalist tagasisidet põllumajandustootjatelt. Tootjate kõrge vastamisaktiivsus on väga oluline tõese kuvandi saamiseks ning järelduste tegemiseks ning seni on tootjad väga aktiivsed vastajad olnud. PMK ootab ka edaspidi vastutustundlikku kaasalöömist e-küsimustikele vastamisel.

Andmete kogumise sagedus sõltub sellest, millisesse seirevalimisse tootja kaasatakse, paljude indikaatorite kohta kogutakse andmeid igal toetuse taotlemise aastal või teatud arvul järjestikustel aastatel. Mõne indikaatori kohta kogutakse andmeid programmi esimesel ja viimasel aastal ning mitme indikaatori kohta kindlaksmääratud ajavahemiku tagant (nt üle aasta). PMK annab elurikkuse seirevalimis olevatele tootjatele seiretest ka kirjalikult tagasisidet, mille käigus informeeritakse ka planeeritavatest elurikkuse valdkonna seiretest. Seire jaoks andmete kogumisel tootja maadel teavitatakse tootjat sellest eelnevalt. Teavitamise osas tuleb aga mõistev olla – alati ei saa seda päeva täpsusega öelda, sest tihti on ilm takistavaks teguriks, mis võib seire edasi lükata.

Põllumajandusliku keskkonnatoetuse hindamise kohta (sh uuringute aruandeid) saab pikemalt lugeda PMK kodulehelt aadressil <http://pmk.agri.ee/mak/avaleht/>.

[Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 62 lõike 2 kohaselt esitab toetuse saaja maaelu arengu toetuse saamise ja kasutamise kohta seireks ja hindamiseks vajaliku teabe.

14. Toetuste aluseks olevad õigusaktid

Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks õigusakti nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib neis olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest Riigi Teatajast lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

14.1. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus \(ELÜPS\)](#)
- Maaeluministri 20. märtsi 2020. a määrus nr 16 „[2020. aastal „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kohased maaelu arengu toetused](#)”
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 49 „[Keskkonnasõbraliku majandamise toetus](#)”
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 50 „[Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse toetus](#)”

- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 51 „[Keskkonnasõbraliku köögivilja-, ravimtaime- ja maitsetaimikasvatuse ning maasikakasvatuse toetus](#)”
- Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrus nr 40 „[Piirkondlik mullakaitse toetus](#)”
- Maaeluministri 16. veebruar 2018. a määrus nr 9 „[Piirkondlik veekaitse toetus](#)”
- Maaeluministri 29. aprilli 2015. a määrus nr 52 „[Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus](#)”
- Maaeluministri 30. aprilli 2015.a määrus nr 53 „[Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus](#)“
- Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määrus nr 42 „[Natura 2000 alal asuva põllumajandusmaa kohta antav toetus](#)”
- Maaeluministri 17. aprilli 2015. a määrus nr 32 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, ühtne pindalatoetus, kliima- ja keskkonnatoetus ning noore põllumajandustootja toetus](#)“
- Põllumajandusministri 10. märtsi 2015. a määrus nr 22 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi piiripunktide määramise, põllumassiivile unikaalse numberkoodi andmise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala ning põllumassiivil asetsevate maastikuelementide määramise ja korra ning põllumassiivi kasutamise kohta esitatavad andmed ja nende esitamise kord](#)“
- Põllumajandusministri 14. jaanuari 2015. a määrus nr 4 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded](#)”
- Põllumajandusministri 24. aprilli 2006. a määrus nr 56 „[Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded](#)”
- Vabariigi Valituse 28. augusti 2001. a määrus nr 288 „[Veekaitse nõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded.](#)
- Maaeluministri 22. detsembri 2015. a määrus nr 26 „[Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi \(EAFRD\) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014–2020](#)“
- [Veeseadus](#)
- [Looduskaitse seadus](#)
- [Haldusmenetluse seadus](#)
- [Muinsuskaitse seadus](#)
- [Taimekaitse seadus](#)
- [Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadus](#)
- [Ehitusseadustik](#)
- Keskkonnaministri 7. oktoobri 2004. a määrus nr 126 „[Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri](#)”

14.2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 639/2014](#), 11. märts 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa;
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 1305/2013](#), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548);
- [Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus \(EL\) nr 1306/2013](#) ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu

määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/200, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607);

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 1307/2013](#), 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009;
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 809/2014](#), 17. juuli 2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega;
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 640/2014](#), 11. märts 2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas;
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 808/2014](#), milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68);
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) 532/2020](#), 16. aprill 2020, millega kehtestatakse aastaks 2020 erandid rakendusmäärustest (EL) nr 809/2014, (EL) nr 180/2014, (EL) nr 181/2014, (EL) 2017/892, (EL) 2016/1150, (EL) 2018/274, (EL) 2017/39, (EL) 2015/1368 ja (EL) 2016/1240 seoses teatavate haldus- ja kohapealsete kontrollidega, mida kohaldatakse ühise põllumajanduspoliitika raames.

14.3. Muud dokumendid

- European Commission guidance document ([DSCG-2014-32 FINAL Rev4](#)) ON-THE-SPOT CHECKS ACCORDING TO ART. 24, 25, 26, 27, 30, 31, 33A, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 OF REGULATION (EU) NO 809/2014 AS AMENDED BY REGULATION (EU) 2015/2333 AND REGULATION (EU) NO 2018/746 CLAIM YEAR 2018, GUIDANCE FOR ON-THE-SPOT CHECKS (OTSC) AND AREA MEASUREMENT1;
- European Commission guidance document ([DSCG-2014-33 FINAL Rev5](#)) ON THE LAND PARCEL IDENTIFICATION SYSTEM (LPIS) UNDER ARTICLES 5, 9 AND 10 OF COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) NO 640/2014 AND ON THE ESTABLISHMENT OF THE EFA-LAYER REFERRED TO IN ARTICLE 70(2) OF REGULATION (EU) NO 1306/2013 CLAIM YEAR 2018 ONWARDS;

Edukat taotlemist!

Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Juriidiliseks aluseks toetuste taotlemisel ja kasutamisel on õigusaktid.